

Bruksela, 23 czerwca 2026 r.
(OR. en)

10746/26

**Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0399(COD)**

**ENER 413
TRANS 434
RELEX 861
ECOFIN 840
ENV 770
CODEC 1234
IA 172**

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Rada
Nr poprz. dok.:	10340/26
Nr dok. Kom.:	16772/25 + ADD 1
Dotyczy:	Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, zmieniającego rozporządzenia (UE) 2019/942, (UE) 2019/943 i (UE) 2024/1789 oraz uchylającego rozporządzenie (UE) 2022/869 – Podejście ogólne

I. WPROWADZENIE

1. 10 grudnia 2025 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący zmiany rozporządzenia w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej¹ (rozporządzenia TEN-E) oraz wniosek dotyczący dyrektywy zmieniającej w odniesieniu do przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń² (dyrektywy w sprawie wydawania zezwoleń). Oba wnioski stanowią część pakietu dotyczącego europejskich sieci energetycznych, któremu towarzyszy komunikat Komisji i dwa dokumenty zawierające wytyczne.

¹ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, zmieniającego rozporządzenia (UE) 2019/942, (UE) 2019/943 i (UE) 2024/1789 oraz uchylającego rozporządzenie (UE) 2022/869 (dok. 16772/25 + ADD 1 + ADD 2).

² Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę (UE) 2018/2001, (UE) 2019/944 i (UE) 2024/1788 w odniesieniu do przyspieszenia procedur wydawania zezwoleń (dok. 16772/25 + ADD 1 + ADD 2).

2. Proponowane rozporządzenie TEN-E ma na celu poprawę planowania transgranicznej infrastruktury energetycznej, przyspieszenie wydawania zezwoleń, zapewnienie skuteczniejszych mechanizmów podziału kosztów i korzyści projektów transgranicznych, a także zwiększenie odporności i bezpieczeństwa infrastruktury transgranicznej.

II. STAN PRAC

3. 11 grudnia 2025 r. na forum Grupy Roboczej ds. Energii Komisja przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia TEN-E oraz dyrektywy w sprawie wydawania zezwoleń.
4. 15 grudnia 2025 r. na posiedzeniu Rady ds. TTE (Energia) ministrowie przeprowadzili na podstawie dokumentu referencyjnego (dok. 15896/25) debatę orientacyjną na temat pakietu dotyczącego europejskich sieci energetycznych.
5. 13 stycznia 2026 r. na forum Grupy Roboczej ds. Energii Komisja przedstawiła ocenę skutków towarzyszącą pakietowi dotyczącemu europejskich sieci energetycznych; na tym samym posiedzeniu grupa ta rozpoczęła analizę poszczególnych artykułów wniosków.
6. 16 marca 2026 r. na posiedzeniu Rady ds. TTE (Energia) ministrowie przeprowadzili na podstawie dokumentu referencyjnego (dok. 6281/26) drugą debatę orientacyjną na temat pakietu dotyczącego europejskich sieci energetycznych.
7. W konkluzjach z dnia 19 marca 2026 r. Rada Europejska wezwała „współprawodawców do uzgodnienia, w 2026 r., ambitnego pakietu dotyczącego sieci energetycznych w celu szybkiej budowy niezbędnej infrastruktury, zapewnienia jej ochrony i odporności oraz poprawy połączeń międzysystemowych, na poziomie krajowym i transeuropejskim, w tym poprzez usprawnienie i przyspieszenie procedur wydawania zezwoleń, a tym samym przyczynienia się do tworzenia zintegrowanego i solidniejszego rynku energii, i określenia przy tym elastycznego podejścia, uwzględniającego uwarunkowania krajowe, do krajowego dochodu z ograniczeń będącego efektem wewnętrznych obszarów rynkowych”. Pakiet dotyczący europejskich sieci energetycznych jest również wymieniony wśród priorytetowych celów planu działania Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej „Jedna Europa, jeden rynek”.

8. 20 maja 2026 r. Komitet Stałych Przedstawicieli przedstawił wytyczne dotyczące dalszych prac nad pakietem dotyczącym sieci w oparciu o dokument do dyskusji (dok. 8469/26), koncentrując się głównie na scenariuszu centralnym, dochodach z ograniczeń przesyłowych, bezpieczeństwie i odporności transgranicznej infrastruktury energetycznej, milczącej zgodzie i planowaniu przestrzennym.
9. 17 czerwca 2026 r. Komitet Stałych Przedstawicieli przeanalizował tekst projektu podejścia ogólnego (dok. 10340/26).
10. Na podstawie wyżej wspomnianych debat orientacyjnych na forum Rady, uwag otrzymanych od państw członkowskich podczas analizy wniosku ustawodawczego na forum Grupy Roboczej ds. Energii, wyniku dyskusji na forum Komitetu Stałych Przedstawicieli oraz zgodnie z wytycznymi Rady Europejskiej z 19 marca 2026 r. prezydencja przygotowała dotychczas siedem wersji zmienionego wniosku dotyczącego rozporządzenia TEN-E.
11. Najnowszy kompromisowy tekst prezydencji (REV 7) znajduje się w załączniku do niniejszej noty. Nowy tekst w porównaniu z pierwotnym wnioskiem Komisji oznaczono **pogrubieniem**, a skreślenia oznaczono znakiem [...].

III. ANALIZA W POZOSTAŁYCH INSTYTUCJACH

12. W Parlamencie Europejskim pracami nad przedmiotowym dossier kieruje Komisja Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE). Sprawozdawczynią rozporządzenia TEN-E jest posłanka do PE Cwetelina Penkowa (S&D, BG). Oczekuje się, że Parlament Europejski przyjmie swoje stanowisko w sprawie rozporządzenia TEN-E najpóźniej w październiku 2026 r.
13. Komitet Regionów przyjął opinię w sprawie pakietu dotyczącego europejskich sieci energetycznych 5 marca 2026 r.³ Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął opinię w sprawie pakietu dotyczącego europejskich sieci energetycznych 18 marca 2026 r.⁴

³ Dok. 9866/26.

⁴ Dok. 9868/26.

IV. NAJWAŻNIEJSZE ELEMENTY KOMPROMISOWEJ PROPOZYCJI PREZYDENCJI

14. Poniżej omówiono najważniejsze zmiany w proponowanym rozporządzeniu TEN-E. Prezydencja uważa, że najnowsza wersja jest delikatnym kompromisem między różnymi stanowiskami państw członkowskich i odpowiada na wyrażone przez delegacje obawy i nierozstrzygnięte kwestie.

W odniesieniu do przepisów dotyczących wydawania zezwoleń:

15. Przepisy dotyczące organizacji procesu wydawania zezwoleń zawarte w art. 8 zostały zmienione w celu zapewnienia ciągłości wyznaczenia jednego właściwego organu (przewidzianego już w obecnym rozporządzeniu TEN-E) oraz wyjaśnienia jego roli jako punktu kontaktowego dla promotorów projektów znajdujących się na liście unijnej. Odpowiadający mu motyw 39 został również zmieniony poprzez odniesienie do krajowego porządku konstytucyjnego i systemów prawnych.
16. W odniesieniu do czasu trwania i wdrożenia procesu wydawania zezwoleń, podobnie jak w dyrektywie w sprawie wydawania zezwoleń, zawarte w art. 10 ust. 4 przepisy dotyczące milczącej zgody w procedurze wydawania zezwoleń zarówno w odniesieniu do decyzji kompleksowej, jak i poszczególnych pośrednich etapów administracyjnych stały się dobrowolne. Opcjonalne stało się również utworzenie cyfrowego portalu do celów procedury wydawania zezwoleń (art. 10 ust. 5). Wydłużono niektóre terminy w procedurze wydawania zezwoleń.
17. Między innymi w art. 7 i w motywie 36 wprowadzono pewne wyjaśnienia dotyczące nadrzędnego interesu publicznego, ocen środowiskowych i środków łagodzących w kontekście procedur wydawania zezwoleń.

W odniesieniu do scenariusza podstawowego:

18. W art. 11 i odpowiadających mu motywach wprowadzono szereg dostosowań w celu zapewnienia odpowiedniej roli państw członkowskich w planowaniu rozwoju sieci oraz w celu przewidzenia niezbędnych aktualizacji. W szczególności wyjaśniono, że w scenariuszu podstawowym i w analizach wrażliwości będą uwzględniane specyfika krajowa i regionalna oraz najnowsze krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu.

19. Obecnie tekst przewiduje również, że dane i założenia będą weryfikowane przez państwa członkowskie, że scenariusz podstawowy będzie dostosowywany w drodze aktu wykonawczego oraz że nie rzadziej niż co 24 miesiące będą opracowywane dodatkowe wrażliwości lub aktualizacje scenariusza podstawowego. W celu uniknięcia powielania działań i zmniejszenia obciążenia administracyjnego przewiduje się również, że gromadzenie danych do tych celów będzie skoordynowane z innymi działaniami w zakresie gromadzenia danych.
20. Obecnie w tekście przewiduje się również, że analizy wrażliwości będą musiały uwzględniać również alternatywne koszyki dostaw i wzorce popytu, a także istniejące tendencje i prognozy.

W odniesieniu do dochodu z ograniczeń przesyłowych:

21. W art. 19 wprowadzono szereg zmian w celu odniesienia się do obaw państw członkowskich związanych z poborem i alokacją dochodu z ograniczeń przesyłowych. Wyjaśniono, że będzie dokonywana alokacja dochodu z ograniczeń przesyłowych i nie będzie on fizycznie rezerwowany przez operatorów systemów przesyłowych (OSP). W kompromisowym wniosku pojawia się mechanizm stopniowego wprowadzania, który zwiększa stawkę przydzielonego rocznego dochodu z ograniczeń przesyłowych z początkowych dziesięciu procent o pięć punktów procentowych rocznie, aż do osiągnięcia 25 procent.
22. Wyjaśniono, że nie jest uwzględniany dochód z ograniczeń przesyłowych generowany na granicach obszarów rynkowych w danym państwie członkowskim lub dochód z ograniczeń przesyłowych zgromadzony przed wejściem w życie rozporządzenia oraz że kwota ta będzie obliczana w ujęciu rocznym zgodnie z metodą opracowaną zgodnie z art. 19 ust. 4 rozporządzenia 2019/943. Prezydencja doprecyzowała również, że przydzielone środki będą uwalniane z odrębnego rachunku wewnętrznego z końcem ósmego roku kalendarzowego po ich przydzieleniu, aby możliwe było ich wykorzystanie zgodnie z art. 19 rozporządzenia 2019/943.
23. Prezydencja wyjaśniła również rolę krajowych organów regulacyjnych i doprecyzowała, na co mogą zostać wydane środki. W szczególności możliwe będzie teraz również wydatkowanie pieniędzy na finansowanie alternatywnych projektów, które realizują ten sam cel co projekty znajdujące się na liście unijnej i są zawarte w dziesięcioletnim planie rozwoju sieci, pod warunkiem że na liście unijnej nie będzie projektów wystarczająco dojrzałych. Wniosek kompromisowy przewiduje również akt wykonawczy zamiast aktu delegowanego.

W odniesieniu do łączenia projektów:

24. W art. 18 i odpowiadającym mu motywie 71a za pomocą nowych zmian wyjaśniono, że państwa członkowskie realizujące pakiety projektów mogą wspólnie zezwolić operatorom sieci wodorowych na stosowanie międzyokresowej alokacji kosztów, jak przewidziano w art. 5 ust. 3 rozporządzenia 2024/1789. Komisja jest ponadto proszona o przeprowadzenie oceny skuteczności istniejących środków na rzecz wspierania transgranicznych projektów dotyczących infrastruktury wodorowej.

W odniesieniu do nowej kategorii bezpieczeństwa i odporności:

25. Na wniosek kilku państw członkowskich w załączniku II wprowadzono nową odrębną kategorię bezpieczeństwa, odporności i napraw istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej. Zmiany dotyczą urządzeń lub instalacji specjalnie zaprojektowanych w celu zapewnienia ochrony i odporności istniejących krytycznych elementów sieci na podstawie rozporządzenia (UE) 2019/943 oraz krytycznych komponentów specjalnie wyznaczonych do celów napraw awaryjnych w następstwie umyślnego zdarzenia zakłócającego mającego wpływ na istniejące krytyczne transgraniczne elementy sieci, które wcześniej były finansowane z instrumentu „Łącząc Europę”, lub na krytyczną podmorską infrastrukturę elektroenergetyczną stanowiącą część transgranicznej krytycznej sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia.
26. Wprowadzono szereg zabezpieczeń w odniesieniu do komponentów krytycznych: muszą one mieć na celu zapewnienie ciągłości działania, stanowić część naprawionej infrastruktury, być przeznaczone do celów naprawy awaryjnej, nie mieć charakteru czysto logistycznego i być niezbędne do bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji systemów. W odpowiednim motywie 8a wyjaśniono również, że Komisja powinna zapewnić proporcjonalne wykorzystanie tej kategorii, tak aby nadal dostępne były wystarczające środki finansowe na wszystkie cele polityczne rozporządzenia, oraz, jak określono w art. 24, opublikuje sprawozdanie z realizacji takich projektów.

W odniesieniu do innych zmian w tekście:

27. W odniesieniu do sprawozdań dotyczących identyfikacji **potrzeb w zakresie infrastruktury** (art. 12) przewidziano, że sprawozdania te będą uwzględniać bieżące i przyszłe wymogi dotyczące rozwoju sieci krajowej. Zmieniono również przepisy dotyczące roli i harmonogramu grupy TEN-E zarówno w odniesieniu do sprawozdań dotyczących identyfikacji potrzeb, jak i procesu dopasowywania potrzeb (art. 13).
28. W odniesieniu do **inwestycji o skutkach transgranicznych** (art. 17 i odpowiadający mu motyw 25a) dodano wyjaśnienia dotyczące partycypacyjnej roli państw członkowskich, w przypadku wystąpienia 10% szacowanych korzyści projektu, bez uszczerbku dla kosztów ponoszonych przez każdego operatora systemu, a także przewidziano przejrzystość analizy wzajemnych korzyści.
29. Zaproponowano przedłużenie do 31 grudnia 2033 r. (art. 27) odstępstwa dla jednego połączenia międzysystemowego dla Cypru i dla Malty w celu utrzymania ich statusu projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania na podstawie niniejszego rozporządzenia.
30. Jeżeli chodzi o zasady i wskaźniki dotyczące kryteriów dla projektów określonych w załączniku IV, zmieniono **zdolność przesyłową projektów dotyczących przesyłu energii elektrycznej**, a **zdolność przesyłową elektrolizerów** zmniejszono do 150 MW (podobnie jak w przypadku kategorii infrastruktury określonych w załączniku II). Dodano odniesienie do szczególnej sytuacji peryferyjnych i wyspiarskich państw członkowskich.

V. PODSUMOWANIE

31. W związku z powyższym Rada jest proszona o wypracowanie na posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2026 r. podejścia ogólnego do tekstu projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej w brzmieniu zawartym w załączniku do niniejszej noty.

2025/0399 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej,
zmieniające rozporządzenia (UE) 2019/942, (UE) 2019/943 i (UE) 2024/1789 oraz uchylające
rozporządzenie (UE) 2022/869**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 172,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

¹ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

² Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

- (1) W komunikacie Komisji z dnia 26 lutego 2025 r. pt. „Pakt dla czystego przemysłu”³ określono wspólny plan działania na rzecz konkurencyjności i dekarbonizacji. Zapewnienie przystępnej cenowo energii stanowi kluczowy warunek konkurencyjności przemysłu Unii, zwłaszcza w sektorach energochłonnych. Dostęp do przystępnej cenowo energii jest zatem podstawą Paktu dla czystego przemysłu, a także Planu działania na rzecz przystępnej cenowo energii⁴. Jednocześnie polityka dekarbonizacji stanowi potężną siłę napędową wzrostu gospodarczego, jeżeli jest dobrze zintegrowana z polityką przemysłową, polityką w dziedzinie konkurencji oraz polityką gospodarczą i handlową, jak określono w komunikacie Komisji z dnia 29 stycznia 2025 r. pt. „Kompas konkurencyjności dla UE”⁵. Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119⁶ Unia określiła ambitne ramy, dzięki którym do 2050 r. gospodarka ma stać się gospodarką zdekarbonizowaną.

³ Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów z dnia 26 lutego 2025 r.: „Pakt dla czystego przemysłu: wspólny plan działania na rzecz konkurencyjności i dekarbonizacji” (COM(2025) 85 final).

⁴ Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów z dnia 26 lutego 2025 r.: „Plan działania na rzecz przystępnej cenowo energii – Odblokowanie prawdziwego potencjału unii energetycznej w celu zapewnienia przystępnej cenowo, efektywnej i czystej energii dla wszystkich Europejczyków”, COM(2025) 79 final.

⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 29 stycznia 2025 r., „Kompas konkurencyjności dla UE” (COM(2025) 30 final).

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

- (2) W ramach ambitnego celu określonego w rozporządzeniu (UE) 2021/1119 wiążący unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na 2030 r. został zwiększony do 42,5 % udziału energii ze źródeł odnawialnych w koszyku energetycznym Unii do 2030 r., przy czym docelowo ma on wynieść 45 %⁷, a wiążący unijny cel w zakresie efektywności energetycznej stał się bardziej ambitny i zakłada zmniejszenie zużycia energii końcowej w Unii o 11,7 % do 2030 r. w porównaniu z prognozami na 2020 r.⁸ Ponieważ cel pośredni polegający na redukcji do 2030 r. emisji gazów cieplarnianych netto o co najmniej 55 % w porównaniu z poziomami z 1990 r. jest na dobrej drodze do osiągnięcia, w dniu 2 lipca 2025 r. Komisja zaproponowała zmianę rozporządzenia (UE) 2021/1119⁹, określając unijny cel klimatyczny na 2040 r. polegający na redukcji emisji gazów cieplarnianych netto o 90 % w porównaniu z poziomami z 1990 r.

⁷ Dyrektywa (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylająca dyrektywę Rady (UE) 2015/652 (Dz.U. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (Dz.U. L 231 z 20.9.2023, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>).

⁹ COM(2025) 524 final z 2 lipca 2025 r.

- (3) Należy utworzyć infrastrukturę wspierającą transformację energetyczną Unii zgodnie z tymi celami, w tym szybką elektryfikację, zwiększenie skali produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych i bez użycia paliw kopalnych, większe wykorzystanie gazów odnawialnych i niskoemisyjnych, integrację energetyczną, **zmniejszenie izolacji energetycznej systemów niepołączonych lub bardzo słabo połączonych** i większe rozpowszechnienie innowacyjnych rozwiązań. Obecne inwestycje w transgraniczną infrastrukturę energetyczną są wyraźnie niewystarczające, aby przekształcić i zbudować infrastrukturę energetyczną niezbędną do osiągnięcia tych celów, a ponadto istnieje znaczna luka między potrzebami w zakresie transgranicznej infrastruktury elektroenergetycznej a obecną szybkością i poziomem rozwoju infrastruktury zarówno na poziomie sieci przesyłowej, jak i dystrybucyjnej¹⁰. W przypadku energii elektrycznej około połowa transgranicznych potrzeb w zakresie energii elektrycznej do 2030 r. (41 z 88 GW) nie zostanie zaspokojona i oczekuje się, że w następnym dziesięcioleciu luka ta wzrośnie. Do 2040 r. zapotrzebowanie na transgraniczne zdolności wytwórcze energii elektrycznej wyniesie 108 GW¹¹. Konieczne jest zatem zwiększenie inwestycji w infrastrukturę energetyczną, a w raporcie Draghiego¹² wskazano w szczególności na potrzebę szybkiego zwiększenia wykorzystania transgranicznej infrastruktury energetycznej w celu dekarbonizacji przemysłu europejskiego. W Pakcie dla czystego przemysłu¹³ i towarzyszącym mu „Planie działania na rzecz przystępnej cenowo energii”¹⁴ Komisja podkreśliła kluczową rolę dokończenia budowy unii energetycznej poprzez inwestowanie w infrastrukturę energetyczną i sieci transgraniczne dla ochrony konkurencyjności przemysłu europejskiego i dobrobytu obywateli, a także dla przystępności cenowej i bezpieczeństwa dostaw energii.

¹⁰ ACER (2024): „Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system” [„Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej w celu wsparcia konkurencyjnego i zrównoważonego systemu energetycznego”] (sprawozdanie monitorujące z 2024 r.).

¹¹ ENTSO-E (2025), TYNDP 2024. „Opportunities for a more efficient European power system by 2050. Infrastructure Gaps Report” [Możliwości stworzenia wydajniejszego europejskiego systemu energetycznego do 2050 r. Sprawozdanie dotyczące luk w infrastrukturze].

¹² M. Draghi (2025 r.): „Przyszłość europejskiej konkurencyjności”.

¹³ Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów z dnia 26 lutego 2025 r.: „Pakt dla czystego przemysłu: wspólny plan działania na rzecz konkurencyjności i dekarbonizacji”, COM(2025) 85 final.

¹⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 26 lutego 2025 r. „Plan działania na rzecz przystępnej cenowo energii Odblokowanie prawdziwego potencjału unii energetycznej w celu zapewnienia przystępnej cenowo, efektywnej i czystej energii dla wszystkich Europejczyków” (COM(2025) 79 final).

- (4) W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/869¹⁵ określono wytyczne dotyczące terminowego rozwoju i interoperacyjności priorytetowych korytarzy i obszarów transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, aby przyczynić się do zapewnienia łagodzenia skutków zmiany klimatu, a w szczególności do osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu [...] oraz celu neutralności klimatycznej do 2050 r., oraz do zapewnienia połączeń międzysystemowych, bezpieczeństwa energetycznego, integracji rynków i systemów, konkurencji z korzyścią dla wszystkich państw członkowskich oraz przystępnych cen energii. W szczególności rozporządzenie (UE) 2022/869 przewiduje identyfikację projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, ułatwia ich realizację i określa warunki kwalifikowalności tych projektów do unijnej pomocy finansowej. Biorąc jednak pod uwagę transgraniczny charakter projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, nie tylko generują one znaczące pozytywne efekty zewnętrzne i sprzyjają budowaniu solidarności, ale także stwarzają konkretne wyzwania dla projektodawców ze względu na fakt, że podlegają one wielu jurysdykcjom, jak również wyzwania związane z koordynacją oraz często asymetrycznym podziałem kosztów i korzyści. W związku z tym nadal wymagają one ram na szczeblu unijnym.

¹⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady (UE) 2022/869 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, zmiany rozporządzeń (WE) nr 715/2009, (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 oraz dyrektyw 2009/73/WE i (UE) 2019/944 oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 347/2013 (Dz.U. L 152 z 3.6.2022, s. 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).

- (5) Chociaż **niektóre państwa członkowskie, w szczególności państwa śródlądowe, mierzą się ze szczególnymi krótkoterminowymi wyzwaniem wynikającymi z wdrożenia REPowerEU, a co za tym idzie, muszą kontynuować wysiłki na rzecz dywersyfikacji, w tym poprzez wzmocnienie infrastruktury dostaw i rozwój alternatywnych dróg dostaw**, cele rozporządzenia (UE) 2022/869 pozostają w dużej mierze aktualne, [...] obecne ramy transeuropejskich sieci energetycznych należy **więc** dostosować, tak aby w pełni odzwierciedlić oczekiwane zmiany w systemie energetycznym, które będą wynikać z nowego kontekstu politycznego, a w szczególności z celu neutralności klimatycznej do 2050 r. i proponowanego celu pośredniego na 2040 r. W szczególności istnieje potrzeba bardziej zintegrowanego planowania sieci, aby wspierać coraz bardziej współzależny i zdecentralizowany wewnętrzny rynek energii, przyspieszyć procesy wydawania pozwoleń oraz zapewnić, aby bezpieczeństwo i odporność transgranicznej infrastruktury energetycznej znalazły odpowiednie odzwierciedlenie w zmienionych ramach transeuropejskich sieci energetycznych. Oprócz nowego kontekstu politycznego i celów politycznych w ostatnim dziesięcioleciu nastąpił szybki rozwój technologiczny. Postęp ten należy wziąć pod uwagę w kategoriach infrastruktury energetycznej objętych niniejszym rozporządzeniem, kryteriach kwalifikacji projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, a także w priorytetowych korytarzach i obszarach. Jednocześnie przepisy niniejszego rozporządzenia nie powinny naruszać prawa państwa członkowskiego do określania warunków wykorzystania jego własnych zasobów energetycznych, wyboru między różnymi źródłami energii i ogólnej struktury jego dostaw energii, zgodnie z art. 194 Traktatu.
- (6) Wdrożenie 13 zidentyfikowanych priorytetowych korytarzy i obszarów tematycznych transeuropejskiej infrastruktury energetycznej ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia unijnych celów w zakresie energii i klimatu, w tym dalszej integracji rynków, bezpieczeństwa energetycznego, celu neutralności klimatycznej do 2050 r., a także przystępnych cen energii. Priorytety te obejmują inwestycje w przesył i magazynowanie energii elektrycznej, sieci przesyłowe energii morskiej ze źródeł odnawialnych, inteligentne sieci elektroenergetyczne, urządzenia i instalacje zaprojektowane w celu zapewnienia ochrony i odporności istniejących krytycznych elementów sieci, przesył, magazynowanie i terminale wodoru, elektrolizery oraz transport i składowanie dwutlenku węgla, a także urządzenia i instalacje do monitorowania, kontroli i cyfryzacji niezbędne dla istniejących sieci wysokiego napięcia o znaczeniu transgranicznym.

- (7) Należy zmodernizować unijną infrastrukturę energetyczną w celu zwiększenia jej odporności na klęski żywiołowe lub katastrofy spowodowane przez człowieka, negatywne skutki zmiany klimatu, celowe wrogie działania i zagrożenia dla jej bezpieczeństwa, w szczególności w odniesieniu do europejskiej infrastruktury krytycznej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2022/2557¹⁶.
- (8) W obecnym kontekście geopolitycznym ważne jest zapewnienie nieprzerwanego transgranicznego przepływu energii elektrycznej w celu zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw. Zależy to nie tylko od odporności połączeń wzajemnych między państwami członkowskimi, ale również od odporności krytycznych elementów sieci. W związku z tym w niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić nową kategorię infrastruktury w postaci inwestycji w urządzenia i instalacje bezpośrednio połączone z krytycznymi elementami sieci i zaprojektowane w celu zwiększenia ich odporności i ochrony. Ta nowa kategoria infrastruktury powinna obejmować krytyczne elementy sieci określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943¹⁷, które wspierają bezpieczeństwo sieci i bezpieczeństwo dostaw zgodnie ze scenariuszami kryzysowymi państw członkowskich i planami gotowości na wypadek zagrożeń na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941¹⁸. **Aby skutecznie zapewnić odporność i ochronę infrastruktury sieciowej, przy wyborze projektów można, w stosownych przypadkach, należycie uwzględnić rozwiązania unijne, w szczególności w zakresie technologii sieci elektroenergetycznych.**

¹⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2557 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie odporności podmiotów krytycznych i uchylająca dyrektywę Rady 2008/114/WE (Dz.U. L 333 z 27.12.2022, s. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>).

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylające dyrektywę 2005/89/WE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj>).

- (8a) Ponadto, w świetle rosnącej liczby celowych zdarzeń zakłócających działanie sieci, konieczne jest wzmocnienie solidarności w Unii w celu wspierania, również za pomocą instrumentu „Łącząc Europę” – Energia, w szczególności tych państw członkowskich, które są najbardziej narażone w związku z sytuacją geopolityczną. W związku z tym Unia powinna również wspierać inwestycje w krytyczne elementy zaprojektowane konkretnie do celów napraw awaryjnych i odbudowy krytycznej infrastruktury energii elektrycznej o znaczeniu transgranicznym w celu wzmocnienia gotowości Unii do przeprowadzania napraw w następstwie poważnych celowych zdarzeń zakłócających działanie infrastruktury energetycznej. W tym względzie nowa kategoria infrastruktury powinna zawierać również elementy do celów napraw awaryjnych, w takim zakresie, by inwestycje te były ograniczone ściśle do zapewnienia szybkiej naprawy krytycznych elementów sieci w następstwie celowych zdarzeń zakłócających działanie sieci. Mogłoby to również obejmować regionalne awaryjne rezerwy krytycznych elementów zapewniające szybką naprawę takich krytycznych elementów sieci. Zważywszy na regionalne skutki potencjalnych zakłóceń infrastruktury krytycznej o znaczeniu transgranicznym oraz z myślą o podejściu uwzględniającym lepszą optymalizację kosztów, projekty takie powinny obejmować co najmniej dwa państwa członkowskie lub co najmniej jedno państwo członkowskie i umawiającą się stronę Wspólnoty Energetycznej lub państwo trzecie i mogą wiązać się z regionalnym gromadzeniem zapasów krytycznych elementów. Finansowanie działań związanych z naprawą krytycznych elementów sieci w następstwie celowych zdarzeń zakłócających działanie sieci powinno mieć charakter wyjątkowy i być przyznawane tylko wtedy, gdy nie jest dostępne wystarczające finansowanie alternatywne.**
- (8aa) Zakres tej kategorii powinien być ograniczony do infrastruktury transgranicznych sieci wysokiego napięcia, która otrzymała wcześniej wsparcie na podstawie instrumentu „Łącząc Europę”, lub do krytycznych podmorskich elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych stanowiących część transgranicznej sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia. Dzięki temu wsparcie unijne pozostanie ukierunkowane i będzie spójne z celami planu działania UE na rzecz bezpieczeństwa kabli, w którym wskazano podmorskie kable elektryczne, zwłaszcza połączenia międzysystemowe, jako krytyczną infrastrukturę narażoną na zwiększone ryzyko celowych zakłóceń, zwłaszcza na Morzu Bałtyckim.**

- (8b) Przy wdrażaniu przepisów określonych w tej nowej kategorii „celowe zdarzenia zakłócające działanie sieci” należy rozumieć jako wrogie działanie lub serię wrogich działań, takich jak sabotaż, ataki fizyczne lub cyberataki, lub ich połączenie, powodujące znaczne szkody w infrastrukturze lub uniemożliwiające jej działanie.
- (8c) Ponadto, w rozporządzeniu (UE) 202X/XXX [rozporządzenie PPKR] dla planów partnerstwa krajowego i regionalnego określono cel szczegółowy, jakim jest przyczynianie się do wzmacniania bezpieczeństwa Unii poprzez poprawę zdolności wykrywania zagrożeń, zapobiegania im i reagowania na nie, w tym poprzez wzmocnienie krytycznej infrastruktury energetycznej i transportowej oraz cyberbezpieczeństwa. W ramach tego celu szczegółowego państwa członkowskie mogą w swoich planach partnerstwa krajowego i regionalnego uwzględnić środki na rzecz wsparcia infrastruktury energetycznej. W przypadku kryzysu mającego wpływ na infrastrukturę energetyczną państwa członkowskie mogą zmienić swoje plany partnerstwa krajowego i regionalnego i zastosować swoją ilość elastyczności, aby wspierać naprawy i odbudowę po incydencie.
- (8d) W celu zapewnienia zrównoważonej realizacji celów niniejszego rozporządzenia Komisja powinna zapewnić proporcjonalne wykorzystanie nowej kategorii infrastruktury obejmującej urządzenia i instalacje mające na celu zwiększenie zdolności w zakresie odporności, ochrony i naprawy istniejącej transgranicznej infrastruktury elektroenergetycznej, tak aby dla wszystkich celów polityki realizowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia dostępne było wystarczające finansowanie. Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania w kategorii infrastruktury dotyczącej bezpieczeństwa, odporności i napraw istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej powinny stanowić maksymalnie 5 % całkowitego wsparcia finansowego przewidzianego w ramach instrumentu „Łącząc Europę” w wieloletnich ramach finansowych na lata 2028–2034 na projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania.

- (9) Chociaż inwestycje zagraniczne mogą przynieść korzyści, takie jak zwiększenie możliwości finansowania projektów kapitałochłonnych, mogą również zwiększyć narażenie Unii na ryzyko związane z bezpieczeństwem energetycznym, takie jak zakłócenia lub zmniejszenie niezawodności przepływów transgranicznych, w szczególności gdy takie inwestycje zagraniczne pochodzą z państw trzecich, których interesy geopolityczne odbiegają od interesów Unii. Przejrzystość w odniesieniu do ostatecznych beneficjentów rzeczywistych, w tym informacje na temat ostatecznego inwestora i udziału w kapitale, jak określono w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/452¹⁹, transgranicznej infrastruktury energetycznej i projektów o skutkach transgranicznych ma zatem kluczowe znaczenie dla zapobiegania uzależnieniu Unii od niebudzących zaufania państw trzecich i powinna być brana pod uwagę przy wyborze projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania.
- (10) Aby zapewnić racjonalny pod względem kosztów i przyspieszony rozwój sieci oraz dostęp do sieci w Unii, znaczącą rolę w zaspokajaniu potrzeb systemowych obok fizycznego wzmocnienia sieci powinny odgrywać rozwiązania nieprzewodowe, ponieważ mogą być wdrażane szybciej i po niższych kosztach. Przed zainwestowaniem w rozbudowę infrastruktury sieciowej należy rozważyć wdrożenie takich technologii. W tym celu nowa kategoria infrastruktury powinna obejmować inwestycje w technologie nieprzewodowe i rozwiązania cyfrowe, w tym rozwiązania w zakresie oprogramowania, w przypadku gdy są one wdrażane na istniejących krytycznych elementach sieci istotnych dla handlu transgranicznego oraz gdy przynoszą wymierne korzyści dla integracji rynku pod względem zwiększenia zdolności transgranicznych.

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/452 z dnia 19 marca 2019 r. ustanawiające ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii (Dz.U. L 79 I z 21.3.2019, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>).

- (11) Pakiet legislacyjny dotyczący gazu zdekarbonizowanego i wodoru przyjęto rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1789²⁰ oraz dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1788²¹ w celu ustanowienia na poziomie Unii wspólnych zasad przejścia na gazy odnawialne i niskoemisyjne. Kategorie infrastruktury określone w niniejszym rozporządzeniu powinny być w pełni dostosowane do celów tego pakietu i zapewniać, aby projekty dotyczące infrastruktury energetycznej miały znaczący wpływ transgraniczny. W **przypadku magazynowania energii transgraniczny wpływ na stabilność i elastyczność systemu odpowiada zainstalowanej mocy instalacji magazynowych.** W przypadku gdy jest to technicznie możliwe i najbardziej efektywne, przy opracowywaniu takich projektów należy uwzględnić możliwość przekształcenia istniejącej infrastruktury i urządzeń.
- (12) Należy utworzyć grupy regionalne (grupy), których zadaniem będzie proponowanie i dokonywanie przeglądu projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania w celu sporządzania regionalnych list projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania. W celu zapewnienia szerokiego konsensusu wspomniane grupy powinny obejmować państwa członkowskie, krajowe organy regulacyjne, projektodawców i odpowiednie zainteresowane strony oraz zapewniać ścisłą współpracę między nimi. W kontekście tej współpracy krajowe organy regulacyjne powinny w razie konieczności doradzać grupom, między innymi w sprawie wykonalności krajowych aspektów regulacyjnych proponowanych projektów oraz wykonalności proponowanego harmonogramu zatwierdzania przez organy regulacyjne.

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1789 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie rynków wewnętrznych gazu odnawialnego, gazu ziemnego i wodoru, zmiany rozporządzeń (UE) nr 1227/2011, (UE) 2017/1938, (UE) 2019/942 i (UE) 2022/869 oraz decyzji (UE) 2017/684, a także uchylenia rozporządzenia (WE) nr 715/2009 (Dz.U. L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj>).

²¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1788 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazu odnawialnego, gazu ziemnego i wodoru, zmieniająca dyrektywę (UE) 2023/1791 i uchylająca dyrektywę 2009/73/WE (Dz.U. L, 2024/1788, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

- (13) Aby zwiększyć efektywność procesów planowania sieci i opracowywania projektów, należy zacieśnić współpracę między grupami. Konieczne jest, aby Komisja odgrywała ważną rolę w ułatwianiu tej współpracy w celu zajęcia się możliwymi skutkami projektów realizowanych w jednym regionie dla innych regionów.
- (14) W celu uzupełnienia grup ustanowiono kilka forów współpracy regionalnej przy wsparciu Komisji. Współpraca regionalna w ramach forów i grup oraz między nimi jest kluczowym narzędziem zapewniającym głębszą integrację europejskiego systemu energetycznego. Cztery grupy wysokiego szczebla obejmują różne regiony europejskie, również z udziałem państw trzecich: plan działań w zakresie połączeń międzysystemowych na rynku energii państw bałtyckich (BEMIP), współpraca w dziedzinie energetyki na Morzu Północnym (NSEC), Grupa Wysokiego Szczebla ds. Połączeń Międzysystemowych dla Europy Południowo-Zachodniej (SWE) oraz Grupa Wysokiego Szczebla ds. Elektroenergetycznych Połączeń Międzysystemowych w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej (CESEC). Współpraca regionalna na tych forach okazała się skuteczna we wspieraniu monitorowania i przyspieszaniu realizacji kluczowych projektów dotyczących infrastruktury energetycznej o wymiarze regionalnym oraz działań na rzecz integracji rynku. W związku z tym te fora współpracy regionalnej powinny być w coraz większym stopniu wykorzystywane do wspierania realizacji celów niniejszego rozporządzenia.
- (15) Nowa lista unijna projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania („lista unijna”) powinna być sporządzana co dwa lata. Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania, które zostały ukończone lub przestały spełniać stosowne kryteria i wymogi określone w niniejszym rozporządzeniu, nie powinny figurować na kolejnej liście unijnej.

- (16) Istniejące projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i istniejące projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania, które mają zostać umieszczone na kolejnej liście unijnej, powinny podlegać temu samemu procesowi wyboru w celu ustanowienia list regionalnych i sporządzenia listy unijnej mającej zastosowanie do proponowanych projektów, chyba że projekty te uzyskały zatwierdzenie właściwego krajowego organu regulacyjnego lub ostateczną decyzję inwestycyjną dającą wystarczającą pewność co do realizacji projektów lub ich realizacja jest w toku i wykazują one wystarczające postępy w swoim sprawozdaniu rocznym, w którym to przypadku powinny pozostać na liście unijnej.
- (17) W przypadku gdy istniejące projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i istniejące projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania, które mają zostać umieszczone na kolejnej liście unijnej, podlegają temu samemu procesowi wyboru w celu ustanowienia list regionalnych i sporządzenia listy unijnej mającej zastosowanie do proponowanych projektów, należy w miarę możliwości ograniczyć obciążenia administracyjne, na przykład poprzez wykorzystanie informacji o projekcie przedłożonych wcześniej w ramach oceny, o ile są one nadal aktualne.
- (18) Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania powinny być zgodne ze wspólnymi, przejrzystymi i obiektywnymi kryteriami ogólnymi i szczegółowymi dotyczącymi ich wkładu w cele polityki energetycznej. Aby proponowane projekty dotyczące energii elektrycznej kwalifikowały się do umieszczenia na liście unijnej, powinny one stanowić część najnowszego dostępnego ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, z wyjątkiem inteligentnych sieci elektroenergetycznych i projektów opracowanych specjalnie w celu zapewnienia ochrony i odporności istniejących krytycznych elementów sieci. Podobnie proponowane projekty dotyczące wodoru i elektrolizerów powinny być częścią najnowszego dostępnego ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci.
- (19) Zrównoważoność pod względem **ograniczenia emisji gazów cieplarnianych poprzez, w szczególności**, integrację odnawialnych źródeł energii z siecią [...] jest kluczowym kryterium zapewnienia spójności polityki dotyczącej transeuropejskich sieci energetycznych z celami Unii w zakresie energii i klimatu oraz z celami neutralności klimatycznej do 2050 r., z uwzględnieniem specyfiki każdego państwa członkowskiego w osiąganiu celu neutralności klimatycznej. Dlatego też zrównoważoność jest jednym z kryteriów oceny, które należy stosować w odniesieniu do wszystkich kategorii projektów.

- (20) Istnieje coraz większa potrzeba ściślejszej integracji rynku i wzajemnych połączeń sieci Unii z sieciami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) i Wspólnoty Energetycznej. W związku z tym korzyści i koszty projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania między państwem członkowskim a państwem należącym do EOG lub umawiającą się stroną Wspólnoty Energetycznej należy rozpatrywać łącznie w odniesieniu do Unii i danego państwa należącego do EOG lub danej umawiającej się strony Wspólnoty Energetycznej.
- (21) Unia powinna ułatwiać realizację projektów infrastrukturalnych łączących unijne sieci bezpośrednio z sieciami państw trzecich, które są korzystne dla obu stron i są niezbędne do transformacji energetycznej i osiągnięcia celów klimatycznych, a także spełniają szczegółowe kryteria dotyczące odpowiednich kategorii infrastruktury zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Aby położyć większy nacisk na projekty transgraniczne i utrzymać komplementarność z polityką zewnętrzną Unii, w przypadku projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania projekty powinny bezpośrednio łączyć państwo członkowskie z pierwszym punktem przyłączenia do sieci elektroenergetycznej lub pierwszym punktem przyłączenia wodoru lub dwutlenku węgla w państwie trzecim.
- (21a) W odniesieniu do wodoru, nie wszystkie państwa członkowskie mają dostęp do formacji geologicznych odpowiednich do jego magazynowania. Jednak instalacja magazynowania wodoru, która znajduje się w państwie trzecim, może przynosić znaczne korzyści nie tylko w państwie trzecim, ale również w państwie członkowskim, z którym jest połączona bezpośrednim rurociągiem wodorowym. W odniesieniu do rurociągów wodorowych można ubiegać się o status projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania na podstawie niniejszego rozporządzenia, co może stanowić dalsze zachęty do budowy takich magazynów wodoru w państwie trzecim.**
- (22) Jeżeli chodzi o projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania dotyczące sieci elektroenergetycznych, kwalifikowalne powinny być wyłącznie projekty dotyczące połączeń międzysystemowych łączących systemy energetyczne, pod warunkiem że ich zdolność przesyłowa może być w pełni wykorzystana do celów wymiany rynkowej. Do obowiązków odpowiednich operatorów systemów przesyłowych (OSP) należy dokonanie z wyprzedzeniem oceny wpływu wszelkich projektów na bezpieczeństwo i stabilność sieci w celu potwierdzenia, że projekt może być w pełni zintegrowany z sieciami elektroenergetycznymi zainteresowanych państw.

- (23) Konieczne jest zapewnienie, aby projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania, którym przyznano priorytetowe traktowanie, rzeczywiście przyczyniały się do realizacji celów Unii w zakresie rynku wewnętrznego, bezpieczeństwa dostaw i neutralności klimatycznej. W związku z tym projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania powinny kwalifikować się do umieszczenia na liście unijnej tylko wtedy, gdy ramy polityki danego państwa trzeciego charakteryzują się wysokim poziomem konwergencji i są wspierane przez mechanizmy egzekwowania, a projekty takie przyczyniają się do realizacji ogólnych celów Unii i państw trzecich w zakresie polityki energii i klimatu pod względem bezpieczeństwa dostaw i dekarbonizacji.
- (24) Wysoki poziom zbieżności ram polityki należy założyć w odniesieniu do EOG lub umawiających się stron Wspólnoty Energetycznej lub można go wykazać w przypadku innych państw trzecich w drodze umów dwustronnych, które zawierają odpowiednie postanowienia dotyczące celów polityki klimatycznej i energetycznej w zakresie obniżenia emisyjności, i który poddaje się dalszej ocenie przez odpowiednią grupę przy wsparciu Komisji. Ponadto państwo trzecie, z którym Unia współpracuje w zakresie opracowywania projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, powinno ułatwić opracowanie podobnego harmonogramu przyspieszonej realizacji i innych środków wspierania polityki, jak przewidziano w niniejszym rozporządzeniu.
- (25) Państwo trzecie, którego dotyczy projekt, powinno zapewnić, aby odcinek projektu będący przedmiotem wzajemnego zainteresowania znajdujący się w państwie trzecim oraz wszelkie dodatkowe inwestycje niezbędne do osiągnięcia pełnych korzyści z projektu będącego przedmiotem wzajemnego zainteresowania, który ma zostać wdrożony, takie jak wzmocnienie sieci wewnętrznej, również były traktowane priorytetowo i były terminowo wdrażane w celu zapewnienia pełnego wykorzystania projektu.
- (25a) W coraz bardziej wzajemnie połączonym europejskim systemie elektroenergetycznym pośrednie korzyści społeczno-gospodarcze pojawiają się w państwach członkowskich, w których fizyczne przepływy energii elektrycznej przechodzą przez sieci państw trzecich. Takie wpływy międzysystemowe powinny być identyfikowane i odzwierciedlane w metodykach analizy kosztów i korzyści. W celu zapewnienia przejrzystości ENTSO powinny w odniesieniu do wszystkich projektów publikować wyniki analizy kosztów i korzyści pokazujące sposób dystrybucji korzyści między państwami – zarówno państwami przyjmującymi, jak i państwami niebędącymi gospodarzami.**

- (26) W celu zapewnienia, aby projekty dotyczące składowania dwutlenku węgla, które obejmują państwa trzecie, przyczyniały się do transgranicznego transportu i składowania dwutlenku węgla w sposób zgodny z unijnymi wymogami klimatycznymi i środowiskowymi, takie projekty powinny być kwalifikowalne tylko wtedy, gdy są niezbędne do funkcjonowania transgranicznego transportu i składowania dwutlenku węgla oraz gdy państwo trzecie utrzymuje i skutecznie egzekwuje odpowiednie ramy prawne. Te ramy prawne w państwie trzecim powinny zapewniać stosowanie norm i zabezpieczeń, które zapobiegają wyciekom dwutlenku węgla oraz gwarantują bezpieczeństwo i skuteczność trwałego składowania dwutlenku węgla w celu ochrony klimatu, zdrowia ludzkiego i ekosystemów. Te normy i zabezpieczenia powinny zapewniać poziom ochrony co najmniej równoważny poziomowi określonemu w prawie Unii. Należy założyć, że EOG lub umawiające się strony Wspólnoty Energetycznej spełniają te normy i zabezpieczenia.

- (27) Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania powinny być realizowane jak najszybciej oraz szczegółowo monitorowane przez właściwe organy krajowe, Agencję i grupy, przy jednoczesnym należytym przestrzeganiu wymogów dotyczących udziału zainteresowanych stron i prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska oraz przy zachowaniu minimalnego poziomu obciążeń administracyjnych dla projektodawców. Szczególną uwagę należy zwrócić na ocenę ryzyka w odniesieniu do przystosowania się do zmiany klimatu oraz w odniesieniu do bezpieczeństwa fizycznego i cyberbezpieczeństwa, w stosownych przypadkach w oparciu o wymogi dyrektywy (UE) 2022/2557 w odniesieniu do odporności podmiotów krytycznych oraz wymogi dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2022/2555²² w odniesieniu do środków na rzecz wysokiego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii, a projektodawcy powinni informować właściwe organy krajowe o wprowadzonych środkach wynikających z ocenionego ryzyka. Projektodawcy powinni również zgłaszać kwestie dotyczące zgodności z przepisami w zakresie ochrony środowiska i wykazać, że projekty są realizowane z poszanowaniem zasady „nie czyn poważnych szkód” w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852²³. W przypadku istniejących projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, które osiągnęły odpowiedni stopień zaawansowania, kwestie te będą brane pod uwagę podczas wyboru projektów do uwzględnienia na liście unijnej przez grupy.
- (28) Komisja powinna mieć możliwość wyznaczania koordynatorów europejskich na potrzeby projektów, w przypadku których występują szczególne trudności lub opóźnienia, w celu ułatwienia realizacji projektów napotykających trudności.

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2555 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii, zmieniająca rozporządzenie (UE) nr 910/2014 i dyrektywę (UE) 2018/1972 oraz uchylająca dyrektywę (UE) 2016/1148 (dyrektywa NIS 2) (Dz.U. L 333 z 27.12.2022, s. 80, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj>).

²³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj>).

- (29) Proces wydawania pozwoleń nie powinien powodować obciążeń administracyjnych niewspółmiernych do wielkości lub złożoności projektu ani stwarzać przeszkód dla rozwoju sieci transeuropejskich i dla dostępu do rynku.
- (30) Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania powinny otrzymać „status priorytetowy” na poziomie krajowym, aby zapewnić im szybkie postępowanie administracyjne oraz ich pilne traktowanie we wszystkich powiązanych z nimi postępowaniach sądowych i procedurach rozstrzygania sporów.
- (31) Państwa członkowskie, które nie przypisują obecnie najwyższego możliwego znaczenia w kraju projektom dotyczącym infrastruktury energetycznej, jeżeli chodzi o proces wydawania pozwoleń, zachęca się do rozważenia wprowadzenia takiego wysokiego krajowego znaczenia, w szczególności w przypadkach, gdy mogłoby to doprowadzić to do przyspieszenia procesów wydawania pozwoleń. **W przypadku gdy taki status został przyznany, państwa członkowskie powinny uwzględnić go w planowaniu przestrzennym, a w przypadku gdy projekty nabywają prawa drogi, w takim zakresie, w jakim status taki nie prowadzi do negatywnych skutków dla bezpieczeństwa narodowego i obrony narodowej.**
- (32) Państwa członkowskie, które obecnie nie stosują przyspieszonych lub pilnych postępowań sądowych mających zastosowanie do projektów dotyczących infrastruktury energetycznej, zachęca się do rozważenia wprowadzenia takich postępowań, w szczególności w oparciu o ocenę, czy doprowadziłoby to do szybszej realizacji takich projektów.
- (33) Projekty dotyczące aktywów związanych z wodorem, instalacji elektrolizerów i aktywów związanych z dwutlenkiem węgla przyczyniają się do osiągnięcia celów w zakresie energii i klimatu, w tym w odniesieniu do konieczności przyspieszenia wdrażania energii ze źródeł odnawialnych i jej włączenia do koszyka energetycznego, **aby osiągnąć cele Unii.** W związku z tym wszystkie projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania dotyczące wodoru, elektrolizerów i aktywów związanych z dwutlenkiem węgla należy uznać za leżące w interesie publicznym z punktu widzenia polityki energetycznej, a państwa członkowskie powinny mieć możliwość uznania ich za leżące w nadrzędnym interesie publicznym, z wyjątkiem dziedzictwa kulturowego i w przypadku gdy istnieją wyraźne dowody na to, że projekty te mają znaczny niekorzystny wpływ na środowisko, którego nie można złagodzić ani zrekomensować.

- (34) Ze względu na swoją rolę w integracji aktywów energii ze źródeł odnawialnych, rozwiązań w zakresie elastyczności, magazynowania energii i ogólnie elektryfikacji projekty dotyczące infrastruktury elektroenergetycznej uznaje się za niezbędne do osiągnięcia neutralności klimatycznej. W związku z tym do czasu osiągnięcia unijnego celu neutralności klimatycznej należy założyć, że takie projekty leżą w nadrzędnym interesie publicznym i służą zdrowiu i bezpieczeństwu publicznemu, jeżeli bilansują konkurujące interesy prawne, z wyjątkiem dziedzictwa kulturowego, i jeżeli istnieją wyraźne dowody na to, że projekty te mają znaczny niekorzystny wpływ na środowisko, którego nie można złagodzić ani zrekompensować, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944²⁴. **Założenie to nie uniemożliwia państwom członkowskim równoważenia konkurencyjnych interesów prawnych w taki sposób, by uwzględnić priorytetowy charakter innych interesów, takich jak względy obronne, ani stwierdzania w indywidualnych przypadkach, że względy te mogą mieć nadrzędny charakter w konkretnym akcie dotyczącym planowania przestrzennego, procedurze nabywania praw drogi lub wszelkich innych konkretnych aktach i procedurach administracyjnych lub prawnych, w zależności od przypadku.**

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

- (35) Ze względu na ich znaczenie dla osiągnięcia neutralności klimatycznej oraz ich strategiczne znaczenie jako projekty znajdujące się na liście unijnej państwa członkowskie powinny mieć możliwość zezwolenia na to, aby projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania dotyczące energii elektrycznej²⁵, które zostały wyraźnie uwzględnione w krajowym planie rozwoju poddanym strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady²⁶ oraz, jeżeli mogą mieć znaczący wpływ na obszary Natura 2000, odpowiedniej ocenie zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy 92/43/EWG, były zwolnione z ocen oddziaływania na środowisko na podstawie dyrektywy 2011/92/UE, z ocen ich wpływu na ochronę gatunków na podstawie art. 12 ust. 1 dyrektywy 92/43/EWG i art. 5 dyrektywy 2009/147/WE oraz z ocen ich wpływu na obszary Natura 2000. Takie zwolnienia powinny być możliwe do czasu osiągnięcia neutralności klimatycznej.

²⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (*Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj> [...]).

²⁶ Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (*Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30*, <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj>).

- (36) W celu złagodzenia wszelkich możliwych skutków takich zwolnień, **kiedy projekt, który ma skorzystać ze zwolnienia, występuje o pozwolenie, państwa członkowskie powinny sprawdzić, czy spowoduje on znaczące skutki dla środowiska, inne niż te, które są już oczekiwane i uwzględnione w ocenach oddziaływania na środowisko zawartych w krajowym planie rozwoju. Ponadto państwa członkowskie powinny określić, czy projekt może mieć znaczący wpływ na środowisko w innym państwie członkowskim, a w związku z tym wymagać oceny oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym. W[...] następstwie tego sprawdzenia i pod warunkiem, że właściwe organy nie stwierdziły, że projekt może spowodować nieprzewidziane skutki lub znaczący wpływ na środowisko w innym państwie członkowskim, [...] organy te powinny zapewnić stosowanie odpowiednich i proporcjonalnych środków łagodzących, z uwzględnieniem wykorzystania najlepszych dostępnych technologii. Jeżeli zastosowanie takich środków łagodzących nie jest możliwe, właściwe organy powinny zapewnić, aby projektodawcy przyjęli odpowiednie środki kompensujące w celu zaradzenia tym skutkom; jeżeli inne proporcjonalne środki kompensujące nie są dostępne, środki te mogą obejmować wypłatę rekompensaty pieniężnej na programy ochrony gatunków, w **przypadku gdy jest to dozwolone na podstawie prawa krajowego.** [...] W przypadku stwierdzenia, że projekt będzie miał nieprzewidziane skutki, które uniemożliwiają właściwemu organowi zidentyfikowanie tych odpowiednich i proporcjonalnych środków łagodzących lub, w stosownych przypadkach, środków wyrównawczych, organ ten powinien mieć możliwość zwrócenia się do promotora projektu o przeprowadzenie dla konkretnego projektu oceny oddziaływania na środowisko ukierunkowanej na zidentyfikowane ryzyko i umożliwiającej ocenę, które środki należy wdrożyć. W przypadku gdy [...] projekt może mieć znaczne negatywne skutki dla środowiska innego państwa członkowskiego, właściwe organy krajowe powinny zapewnić, aby zainteresowane państwa członkowskie współpracowały w celu określenia środków służących uniknięciu znacznego wpływu lub, w razie potrzeby, jego złagodzeniu lub zrekompensowaniu.**

- (37) Aby przyspieszyć wdrażanie transeuropejskiej sieci energetycznej, należy jasno określić warunki stosowania szczególnych odstępstw określonych w unijnych przepisach dotyczących ochrony środowiska. W szczególności przy ocenie, czy istnieją zadowalające rozwiązania alternatywne dla projektów energetycznych, zakres takiej oceny powinien być ograniczony do rozwiązań alternatywnych, które zapewniają osiągnięcie tego samego celu w tych samych lub podobnych ramach czasowych i nie prowadzą do znacznego wzrostu kosztów. Porównując ramy czasowe i koszt zadowalających rozwiązań alternatywnych, właściwe organy powinny mieć możliwość uwzględnienia potrzeby realizacji projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania w sposób przyspieszony i racjonalny pod względem kosztów, zgodnie z priorytetami określonymi w ich zintegrowanych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu oraz ich aktualizacjach przedłożonych Komisji na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999.
- (38) Podobnie, stosując odpowiednie odstępstwo przewidziane w dyrektywie 92/43/EWG, w uzasadnionych przypadkach i w przypadku gdy można racjonalnie wykazać, że plan lub przedsięwzięcie nie wpłyną nieodwracalnie, przed wprowadzeniem środków, na ogólną spójność sieci Natura 2000, zachowanie integralności środowiskowej danego obszaru oraz zapewnienie wysokiego poziomu ochrony obszarów Natura 2000, właściwe organy mogą zezwolić, aby środki kompensujące były wdrażane równolegle z realizacją planu lub projektu.

- (39) Aby zmniejszyć złożoność, zwiększyć efektywność i przejrzystość oraz pomóc zacieśnić współpracę między państwami członkowskimi, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby **istniał** [...] jeden właściwy organ odpowiedzialny za ułatwianie i koordynowanie wszystkich procesów wydawania pozwoleń w celu wydania decyzji kompleksowej, współpracę z innymi zainteresowanymi organami i właściwymi organami krajowymi innych państw członkowskich, pełniący rolę jedyne go punktu kontaktowego dla [...] projektodawców [...] **pośredniczącego** w kontaktach z innymi organami oraz monitorujący postępy i opóźnienia w realizacji projektów znajdujących się na liście unijnej, **przy jednoczesnym poszanowaniu krajowego porządku konstytucyjnego. W celu zapewnienia elastyczności państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyboru rodzaju trybu wydawania pozwoleń, który będzie zgodny z istniejącymi kompetencjami odpowiednich krajowych właściwych organów w ramach ich systemów prawnych. Współpraca z krajowymi właściwymi organami innych państw członkowskich powinna pozostawać bez uszczerbku dla wyłącznej kompetencji krajowych organów do podejmowania decyzji dotyczących projektów zlokalizowanych na ich terytorium.**
- (40) Aby zwiększyć efektywność procedur, właściwe organy krajowe powinny być również odpowiedzialne za zapewnienie, aby w przypadku hybrydowych projektów przesyłowych i wytwórczych harmonogram wydawania pozwoleń był dostosowany do wszystkich aktywów projektu w sposób przyspieszający proces wydawania pozwoleń w odniesieniu do aktywów wytwórczych i przesyłowych.

- (41) Aby uprościć i przyspieszyć proces wydawania pozwoleń na projekty znajdujące się na liście unijnej i zlokalizowane w co najmniej dwóch państwach członkowskich, zainteresowane państwa członkowskie powinny wspólnie wyznaczyć pojedynczy punkt kontaktowy wśród właściwych organów krajowych [...] **do celów ułatwienia [...] tego procesu [...] i wydawania jednej ostatecznej kompleksowej decyzji. Ta kompleksowa decyzja musi respektować suwerenność państw członkowskich, a co za tym idzie, kompetencję krajowych organów w zakresie podejmowania decyzji dotyczących projektów na ich terytorium. Jako taka, ostateczna kompleksowa decyzja wydana przez pojedynczy punkt kontaktowy powinna mieć formę niewiążącego dokumentu zawierającego identyfikację i odniesienie do wiążącej decyzji krajowych właściwych organów oraz zainteresowanych organów każdego z państw członkowskich. Posiadanie jednego dokumentu referencyjnego, nawet niewiążącego, powinno zmniejszyć obciążenie administracyjne dla podmiotów realizujących projekty oraz zmniejszyć złożoność, zwiększyć efektywność i przyspieszyć proces wydawania pozwoleń, zwłaszcza w przypadku gdy państwa członkowskie przewidują wspólne procedury z ujednoliconymi harmonogramami i ocenami. Aby zapewnić skuteczną współpracę transgraniczną, Komisja powinna skupić się na zidentyfikowanych priorytetowych projektach dotyczących połączeń międzysystemowych, wzmacniając koordynację i monitorowanie ich realizacji oraz wydawania pozwoleń. W tym celu Komisja powinna wspierać państwa członkowskie w określaniu wspólnych procedur dotyczących skutecznego i efektywnego procesu wydawania pozwoleń.**
- (42) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość uwzględnienia w decyzjach kompleksowych – w stosownych przypadkach – decyzji podjętych w kontekście negocjacji z poszczególnymi właścicielami gruntów dotyczących uzyskania dostępu do nieruchomości, jej własności lub prawa do jej posiadania w kontekście planowania przestrzennego określającego ogólne użytkowanie gruntów nieruchomości na danym obszarze obejmującego inne przedsięwzięcia, takie jak budowę autostrad, linii kolejowych, wznoszenie budowli oraz tworzenie obszarów ochrony przyrody, i które nie jest dokonywane konkretnie na potrzeby planowanego projektu oraz wydawania pozwoleń na eksploatację. W kontekście procesu wydawania pozwoleń dla projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania powinna istnieć możliwość ujmowania w nich odpowiedniej infrastruktury w stopniu, w jakim ma ona istotne znaczenie dla realizacji lub funkcjonowania projektu.

- (43) Niniejsze rozporządzenie, w szczególności przepisy dotyczące wydawania pozwoleń, udziału społeczeństwa oraz realizacji projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, należy stosować bez uszczerbku dla prawa Unii i prawa międzynarodowego, w tym przepisów dotyczących ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego oraz przepisów przyjętych w ramach wspólnej polityki rybołówstwa i zintegrowanej polityki morskiej, w szczególności dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE²⁷.
- (44) Istotne jest, aby zainteresowane strony, w tym społeczeństwo obywatelskie, były informowane oraz by zasięgano ich opinii, aby zapewnić powodzenie projektów i ograniczyć sprzeciw wobec nich. Pomimo istnienia utrwalonych standardów zapewniających udział społeczeństwa w procedurach podejmowania decyzji w dziedzinie środowiska, które mają pełne zastosowanie do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, należy wymagać dodatkowych środków w celu zapewnienia jak najwyższych standardów przejrzystości oraz udziału społeczeństwa we wszystkich istotnych sprawach w ramach procesów wydawania pozwoleń dla projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Wstępne konsultacje poprzedzające proces wydawania pozwoleń, jeżeli podlegają już przepisom krajowym na podstawie tych samych standardów co w niniejszym rozporządzeniu lub wyższych, powinny być fakultatywne i należy unikać powielania wymogów prawnych.

²⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE z dnia 23 lipca 2014 r. ustanawiająca ramy planowania przestrzennego obszarów morskich (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 135, <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/89/oj>).

- (45) Prawidłowe i skoordynowane wdrożenie dyrektyw 2001/42/WE i 2011/92/UE oraz, w stosownych przypadkach, Konwencji Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska²⁸, podpisanej w dniu 25 czerwca 1998 r. („konwencja z Aarhus”) i konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym²⁹, podpisanej w Espoo w dniu 25 lutego 1991 r. („konwencja z Espoo”) powinno zapewnić harmonizację głównych zasad oceny oddziaływania na środowisko i klimat, w tym w kontekście transgranicznym. Komisja wydała wytyczne w celu wsparcia państw członkowskich w usprawnianiu procedury oceny oddziaływania na środowisko w przypadku infrastruktury energetycznej oraz zapewnianiu spójnego stosowania procedur oceny oddziaływania na środowisko wymaganych dla projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania na mocy prawa Unii.
- (46) Należy usprawniać i doskonalić proces wydawania pozwoleń, przy jednoczesnym poszanowaniu – w miarę możliwości i z należyty uwzględnieniem zasady pomocniczości – kompetencji i procedur krajowych dotyczących budowy nowej infrastruktury energetycznej. Ze względu na pilną potrzebę rozwoju infrastruktury energetycznej celem uproszczenia procesu wydawania pozwoleń należy wyznaczyć jednoznaczny termin na wydanie przez odpowiednie organy decyzji w sprawie realizacji projektu. Termin ten powinien sprzyjać skutecznemu określaniu i prowadzeniu procedur. Niniejsze rozporządzenie powinno ustanawiać terminy maksymalne. Jednak państwa członkowskie mogą dążyć do osiągnięcia krótszych terminów, jeżeli jest to wykonalne oraz w szczególności w odniesieniu do projektów takich jak inteligentne sieci energetyczne, które mogą nie wymagać tak złożonych procesów wydawania pozwoleń, jak te dotyczące infrastruktury przesyłowej.

²⁸ Dz.U. L 124 z 17.5.2005, s. 4.

²⁹ Dz.U. C 104 z 24.4.1992, s. 7.

- (47) Brak zasobów organów wydających pozwolenia oraz brak cyfryzacji procesów wydawania pozwoleń i dostępności danych stanowią wąskie gardła spowalniające te procedury. Oczekuje się, że cyfryzacja i odpowiednie wykorzystanie funkcji sztucznej inteligencji przyspieszą procedury i zwiększą efektywność procesów, umożliwiając szybsze rozpatrywanie wniosków oraz zwiększając przejrzystość dzięki lepszemu dostępowi do informacji na temat etapów i wymogów proceduralnych. Cyfryzacja procesów wydawania pozwoleń pozostaje jednak w tyle, a dane są często rozproszone między różnymi właściwymi organami, które nie dysponują ujednoliconymi procesami lub platformami cyfrowymi i nie zapewniają interoperacyjności. Prowadzi to do braku jasności co do statusu wniosków i utrudnia identyfikację wąskich gardeł. W związku z tym poprzez [...] **udostępnienie portalu** cyfrowego [...] **lub pewnej liczby połączonych portali** [...] dla wszystkich etapów procesów wydawania pozwoleń na **projekty infrastruktury energetycznej, w tym projekty będące przedmiotem wspólnego i wzajemnego zainteresowania, [...] można zapewnić**, że cyfryzacja procedur będzie [...] przejrzysta **oraz, w stosownych przypadkach, interoperacyjna** i będzie przy tym maksymalizować korzyści pod względem przyspieszenia procesu wydawania pozwoleń. Taki **portal lub portale [...] mogłyby** umożliwiać projektodawcom składanie wniosków i sprawdzanie ich statusu, przypisywanie ich właściwym organom oraz umożliwiać organom ich przetwarzanie poprzez dostęp do wszystkich istotnych danych i informacji, bez konieczności podejmowania pośrednich czynności w formie papierowej. Ponadto taki **portal lub portale [...] mogłyby** umożliwiać pozyskiwanie danych statystycznych na temat ogólnych postępów w procesach wydawania pozwoleń w państwach członkowskich. W **przypadku utworzenia więcej niż jednego portalu zapewnia się połączenie między portalami w postaci przekierowania użytkowników lub odesłań z każdego portalu do innych odpowiednich portali. Państwa członkowskie zachowują swobodę w zakresie wdrożenia wyższego stopnia połączeń międzysystemowych, interoperacyjności i komunikacji między portalami.** Taki **portal lub portale [...]** powinny opierać się na bezpiecznych i interoperacyjnych środkach zapewnianych za pośrednictwem europejskich portfeli tożsamości cyfrowej, zgodnie z wymogami rozporządzenia (UE) nr 910/2014 w odniesieniu do osób fizycznych, a w przyszłości – europejskich portfeli biznesowych, zgodnie z [rozporządzeniem (UE) nr XXX/20RR] w odniesieniu do osób prawnych, w celu umożliwienia elektronicznej identyfikacji i uwierzytelniania, podpisywania lub opatrywania dokumentów pieczęcią, składania dokumentów oraz wysyłania lub otrzymywania powiadomień między właściwymi organami a podmiotami gospodarczymi.

- (48) Właściwe organy powinny być odpowiedzialne za zapewnianie przestrzegania terminów określonych w niniejszym rozporządzeniu. Ponadto, biorąc pod uwagę pilną potrzebę wdrażania infrastruktury energetycznej oraz strategiczne znaczenie projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania dla osiągnięcia unijnych celów w zakresie energii i klimatu, a także w zakresie, w jakim w prawie krajowym istnieje koncepcja milczącej zgody, państwa członkowskie powinny [...] **mieć możliwość wprowadzenia zasady przewidującej, że** brak odpowiedzi ze strony właściwego organu krajowego w terminie określonym w niniejszym rozporządzeniu lub brak odpowiedzi ze strony danego organu w terminie ustalonym przez krajowy właściwy organ **lub w porozumieniu z tym organem będzie powodował, że poszczególne pośrednie etapy administracyjne, na jakie składają się wszystkie etapy administracyjne realizowane przez dane organy w całej procedurze wydawania pozwoleń, w tym organizacja konsultacji lub zwrócenie się o opinię do poszczególnych jednostek lub organów, lub ostateczna kompleksowa decyzja, [...]** zostaną uznane za zatwierdzone lub zaopiniowane pozytywnie w drodze milczącej zgody, z wyjątkiem decyzji środowiskowych oraz w **przypadku, gdy takie zatwierdzenie prowadziłoby do umożliwienia projektowi rozpoczęcia robót budowlanych [...].** Przepisy niniejszego rozporządzenia pozostają bez uszczerbku dla możliwości stosowania przez państwa członkowskie trybu milczącej zgody w odniesieniu do zatwierdzania decyzji środowiskowych, w przypadku gdy ich krajowy system prawny przewiduje taką możliwość. Aby zapewnić skuteczne stosowanie tego środka i zagwarantować prawa osób trzecich do ochrony sądowej, odpowiednie organy powinny wszystkie przyjęte decyzje podawać do wiadomości publicznej.

- (49) W procesie wydawania pozwoleń należy przewidzieć dwie procedury, a mianowicie fakultatywną procedurę poprzedzającą złożenie wniosku, w ramach której prace nad pełną dokumentacją wniosku są dostarczane i akceptowane przez właściwy organ krajowy, oraz obowiązkową ustawową procedurę wydawania pozwoleń, która ma miejsce w okresie od przyjęcia dokumentacji do momentu wydania przez organy decyzji kompleksowej. Na etapie poprzedzającym złożenie wniosku właściwe organy krajowe powinny wykonać szereg zadań. Powinny one monitorować projekt i powiadomić projektodawcę o tym, jakie zezwolenia, prace studyjne, pozwolenia i oceny są wymagane do zakończenia procesu wydawania pozwoleń, w tym o ocenach oddziaływania na środowisko oraz środkach łagodzących lub kompensujących, które należy wdrożyć. Powinny one określić zakres i poziom szczegółowości dokumentacji określonej we wnioskach z kontroli, upewniając się, że od projektodawcy nie będą wymagane żadne dodatkowe dokumenty, z wyjątkiem przypadków, w których nastąpiła istotna zmiana w projekcie lub otaczającym go środowisku, która sprawia, że warunki i założenia wykorzystane do określenia zakresu nie mają zastosowania. Powinny one sporządzić szczegółowy harmonogram procesu wydawania pozwoleń. Po otrzymaniu projektu dokumentacji wniosku, w tym wszystkich dokumentów przygotowawczych, powinny one zdecydować, czy dokumentację uznaje się za kompletną, czy też wymaga ona uzupełnienia brakujących informacji zgodnie z ustaleniami dokonanymi w ramach procedury poprzedzającej złożenie wniosku.
- (50) Jeżeli zostanie to uznane za skuteczne, właściwe organy krajowe mogą opracować wymogi dotyczące wydawania pozwoleń na potrzeby procesu wydawania pozwoleń i konsultacji publicznych dotyczących danego projektu, tak aby następowały one etapami, pod warunkiem że proces wydawania pozwoleń zostanie uproszczony i przyspieszony.
- (51) Niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie wyłącznie do wydawania pozwoleń na projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania, udziału społeczeństwa w takich projektach i rozpatrywania projektów przez organy regulacyjne. Państwa członkowskie powinny jednak mieć możliwość wprowadzenia przepisów krajowych przewidujących takie same lub podobne zasady do innych projektów, niemających statusu projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania lub projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia.

- (52) Proces sporządzania ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci stanowi solidną podstawę do identyfikacji projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania. Chociaż europejska sieć operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej (ENTSO energii elektrycznej), europejska sieć operatorów systemów przesyłowych gazu (ENTSO gazu), europejska sieć operatorów sieci wodorowych (ENNOH) i OSP nadal odgrywają ważną rolę w tym procesie, konieczne jest usprawnienie i ukierunkowanie tego procesu, w szczególności w odniesieniu do określania scenariuszy na przyszłość, wykrywania długotrwałych luk w infrastrukturze i wąskich gardeł w infrastrukturze energetycznej oraz eliminowania tych luk za pomocą najbardziej odpowiednich rozwiązań, aby zwiększyć wagę polityczną, adekwatność i solidność procesu. W związku z tym Agencja i Komisja powinny odgrywać większą rolę w procesie sporządzania ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci zgodnie z rozporządzeniami (UE) 2019/943 i (UE) 2024/1789.

- (53) Biorąc pod uwagę, że wybrany scenariusz i jego podstawowe założenia odgrywają główną rolę w procesie planowania rozwoju sieci o zasięgu unijnym, Komisja powinna odgrywać kluczową rolę w jego określaniu, **w ścisłej współpracy z ENTSO**. Powinno to pomóc zharmonizować wkład i zapewnić lepszą zgodność z celami polityki Unii. **Ważne jest, aby podstawowe założenia uwzględniały nadrzędny cel, jakim jest zwiększenie integracji rynku wewnętrznego, w tym poprzez zmniejszenie izolacji peryferyjnych i wyspiarskich państw członkowskich.** Właściwe jest również, aby ogólnounijne dziesięcioletnie plany rozwoju sieci opierały się na jednym scenariuszu podstawowym, **uzupełnionym o [...] analizy wrażliwości [...] badające na przykład alternatywne koszty dostaw, [...] wzorce popytu lub obserwowane tendencje systemowe.** Te wrażliwości powinny pomóc w przeanalizowaniu zakresu możliwych ścieżek dekarbonizacji, a co za tym idzie – wzmocnieniu odporności unijnych ram planowania infrastruktury, przy uwzględnieniu rzeczywistej dynamiki europejskiego systemu energetycznego i wyborów państw członkowskich w zakresie planowania. [...]
- Głównym celem scenariusza jest zapewnienie wspólnej podstawy dla oceny luk w infrastrukturze i korzyści płynących z kandydujących projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, z myślą o osiągnięciu integracji rynku i konwergencji cen. **Wspólny scenariusz, który należy zastosować w odniesieniu do dziesięcioletniego planu rozwoju sieci na podstawie art 55 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1788, powinien być spójny ze scenariuszem podstawowym. Do celów lepiej ugruntowanych decyzji inwestycyjnych można również wykorzystywać analizy wrażliwości opracowane zgodnie z art. 11 niniejszego rozporządzenia oraz dodatkowe scenariusze lub analizy wrażliwości.** Zwiększenie znaczenia scenariusza podstawowego wymaga ścisłego zaangażowania ENTSO energii elektrycznej, ENNOH i ENTSO gazu, państw członkowskich i Agencji w celu zapewnienia, aby dostarczane były odpowiednie dane i informacje, a scenariusz był dostosowany do sytuacji w poszczególnych krajach i odzwierciedlał krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu oraz uwzględniał specyfikę krajową i regionalną, w tym różnice w cenach energii między regionami. **Przyjęte założenia powinny zostać zweryfikowane przez państwa członkowskie.** Referencyjna grupa przedstawicielska powinna nadal zapewniać skoordynowany wkład zainteresowanych stron i doradztwo w zakresie opracowywania scenariuszy.

- (53a) **W celu zaspokojenia potrzeb w zakresie infrastruktury o istotnym znaczeniu transgranicznym wzmocnienie sieci wewnętrznej w danym państwie członkowskim mogłoby, w stosownych przypadkach, zostać połączone z innymi inwestycjami służącymi zaspokojeniu potrzeby transgranicznej, do celów uwzględnienia i oceny jako jeden projekt na podstawie niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że takie klastry projektów i połączone z nimi pozycje inwestycyjne spełniają odpowiednie kryteria dla projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.**
- (54) Proces identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury powinien odgrywać większą rolę w kierowaniu planowanymi inwestycjami infrastrukturalnymi. W porównaniu z obecną praktyką proces ten powinien być szerszy i bardziej szczegółowo uwzględniać powiązania międzysektorowe i rozwiązania nieprzewodowe, aby jasno określić, które rozwiązania najlepiej służą systemowi energetycznemu w osiągnięciu celów w zakresie energii i klimatu. Agencja powinna brać większy udział w ustalaniu ram procesu i jego weryfikacji, aby zwiększyć akceptację późniejszych rozwiązań niezbędnych do wyeliminowania luk. Agencja powinna opracować metodyki dotyczące procesu identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury, który ma być prowadzony przez ENTSO energii elektrycznej i ENNOH w celu zapewnienia, aby wyniki były wystarczająco solidne i zgodne z zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania z identyfikacji potrzeb przez organ decyzyjny grupy TEN-E powinno być wyraźną wskazówką dla projektodawców, gdzie potrzebne są ewentualne projekty.

- (55) Uczynienie procesu identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury bardziej kompleksowym i szczegółowym powinno umożliwić lepsze dopasowanie planowanych projektów do potrzeb w zakresie rozbudowy zdolności przesyłowych. Powinno to również umożliwić podjęcie działań następczych prowadzących do identyfikacji nowych rozwiązań, które mogłyby zaspokoić niezaspokojone potrzeby. OSP powinni być głównymi podmiotami proponującymi ewentualne projekty mające na celu wyeliminowanie luk, ale należy również rozważyć alternatywne rozwiązania pochodzące od innych zainteresowanych stron. W związku z tym proces dopasowywania potrzeb powinien być wynikiem współpracy regionalnej i angażować w dyskusje odpowiednie zainteresowane strony. Centralna rola Komisji w tym procesie powinna wzmocnić współpracę regionalną i zaangażowanie państw członkowskich, krajowych organów regulacyjnych, projektodawców i innych odpowiednich zainteresowanych stron w wysiłki na rzecz opracowania najbardziej odpowiednich projektów, niezależnie od tego, czy są to rozwiązania nieprzewodowe czy rozwiązania infrastrukturalne, aby zaspokoić wszelkie ewentualne niezaspokojone potrzeby. W ostateczności Komisja powinna mieć prawo do ogłoszenia zaproszenia do składania wniosków, aby przezwyciężyć niewystarczające postępy w eliminowaniu utrzymujących się luk. Należy zapewnić jak najszybsze uwzględnienie kwalifikujących się projektów w kolejnych krajowych planach rozwoju, ogólnounijnym dziesięcioletnim planie rozwoju sieci oraz na liście unijnej, **kierując się stosownymi procedurami.**
- (56) Aby zapewnić, by planowanie infrastruktury odzwierciedlało zmieniające się potrzeby zintegrowanego i zdekarbonizowanego systemu, konieczne jest przeprowadzenie obejmującej cały system energetyczny analizy kosztów i korzyści polegającej na spójnej ocenie wszystkich istotnych kosztów i korzyści w celu wskazania najskuteczniejszych rozwiązań służących osiągnięciu celów Unii w zakresie energii i klimatu. Rozwiązania nieprzewodowe, takie jak dynamiczna charakterystyka linii i transformatorów, zaawansowane systemy sterowania przepływem mocy lub platformy cyfrowych bliźniaków, powinny odgrywać większą rolę w zaspokajaniu potrzeb sieci zarówno pod względem operacyjnym, jak i pod względem rozbudowy, a zatem powinny być również objęte całościową analizą kosztów i korzyści systemu energetycznego.

- (57) Ogólnounijny dziesięcioletni plan rozwoju sieci powinien zawierać kompleksowy przegląd planowanych projektów infrastrukturalnych mających skutki transgraniczne w Unii. Rozwiązania nieprzewodowe i rozwiązania w zakresie elastyczności powinny stanowić nieodłączną część planu, tak aby zapewnić pełny obraz przyszłych inwestycji niezbędnych do optymalnego funkcjonowania sieci elektroenergetycznych i wodorowych. Szczególną uwagę należy również zwrócić na projekty zwiększające bezpieczeństwo i odporność sieci.
- (58) Wykonując swoje zadania poprzedzające przyjęcie ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci, ENTSO energii elektrycznej i ENNOH, Agencja i Komisja powinny przeprowadzić szeroko zakrojone konsultacje z udziałem wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron. Wśród tych zainteresowanych stron powinny znaleźć się: europejski podmiot ds. współpracy operatorów systemów dystrybucyjnych energii elektrycznej w Unii Europejskiej, stowarzyszenia działające na rynkach energii elektrycznej, gazu i wodoru, zainteresowane strony z sektora ogrzewania i chłodzenia, wychwytywania i składowania dwutlenku węgla oraz wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, niezależnych agregatorów, operatorów właściwych do reagowania na zapotrzebowanie, organizacje zajmujące się rozwiązaniami w zakresie efektywności energetycznej, sektory przemysłowe, w tym transport, cyfryzacja i dane, a także stowarzyszenia konsumentów energii, Europejski Naukowy Komitet Doradczy ds. Zmiany Klimatu oraz, w stosownych przypadkach, przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego. Referencyjna grupa przedstawicielska okazała się skutecznym forum współpracy zainteresowanych stron i należy wspierać jej dalszy wkład w ogólnounijny dziesięcioletni plan rozwoju sieci. Konsultacje powinny być otwarte i przejrzyste oraz powinny być zorganizowane w odpowiednim czasie, aby umożliwić zainteresowanym stronom uzyskanie informacji zwrotnych podczas przygotowywania kluczowych etapów ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci, takich jak identyfikacja luk w infrastrukturze oraz metodyka analizy kosztów i korzyści na potrzeby oceny projektów. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH powinny należycie uwzględnić uwagi otrzymane od zainteresowanych stron w trakcie konsultacji i wyjaśnić, w jaki sposób je uwzględniły przy składaniu ostatecznych wniosków.

- (59) Planowanie infrastruktury energetycznej powinno odpowiednio odzwierciedlać łączenie sektorów i wzajemne powiązania między nośnikami energii. Opracowywanie scenariuszy, proces identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury oraz metody analizy kosztów i korzyści powinny opierać się na zintegrowanym, długoterminowym i zoptymalizowanym podejściu i modelowaniu „jednego systemu energetycznego”, w którym wykorzystuje się wspólne założenia i spójne metodyki. Lepsza koordynacja planowania infrastruktury między sektorami powinna pomóc w ustalaniu priorytetów i wdrażaniu nowych rozwiązań infrastrukturalnych w bardziej optymalny sposób.
- (60) Znaczenie zapewnienia, aby status projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania lub projektu będącego przedmiotem wzajemnego zainteresowania mogły uzyskać wyłącznie projekty infrastrukturalne, dla których nie istnieją żadne rozsądne rozwiązania alternatywne, oznacza również, że przy planowaniu infrastruktury energetycznej oraz w pracach grup regionalnych nad sporządzeniem regionalnych list proponowanych projektów należy uwzględnić zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”. Zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim” należy rozważyć wszystkie istotne, **wykonalne ekonomicznie i technicznie**, alternatywy dla nowej infrastruktury w celu zapewnienia przyszłych potrzeb w zakresie infrastruktury. Szczególną uwagę należy zwrócić na rozwiązania nieprzewodowe lub cyfrowe, wykorzystanie odpowiedzi odbioru lub elastyczności niezwiązanej z paliwami kopalnymi, które mogą poprawić ogólną efektywność sieci. W tym celu operatorzy systemów powinni traktować te rozwiązania priorytetowo przy ocenie projektów rozbudowy systemu. **Takie rozwiązania mogą uzupełniać niezbędne fizyczne wzmocnienia sieci, ale same mogą być niewystarczające do zajęcia się zidentyfikowanymi potrzebami systemu.** Należy również motywować do racjonalnego pod względem kosztów wykorzystania sieci, w szczególności poprzez stosowanie sygnałów cenowych związanych z lokalizacją i czasem użytkowania w opłatach sieciowych i systemach wsparcia.

- (61) Aby osiągnąć unijny cel neutralności klimatycznej do 2050 r., Unia musi znacznie zwiększyć produkcję energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. Należy zwiększyć inwestycje w energię z morskich źródeł odnawialnych, aby osiągnąć co najmniej 350 GW zainstalowanej mocy wytwórczej energii z morskich źródeł odnawialnych zgodnie ze skumulowanymi niewiązącymi celami regionalnymi państw członkowskich w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych, zaktualizowanymi w grudniu 2024 r. i popartymi komunikatem Komisji z dnia 24 października 2023 r. zatytułowanym „Osiągnięcie ambitnych unijnych celów w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych”³⁰. Pierwsze plany rozwoju sieci morskiej opublikowane przez ENTSO energii elektrycznej w styczniu 2024 r. stanowiły ważny krok naprzód, ponieważ uwzględniały regionalne ambicje państw członkowskich w zakresie planowania sieci morskiej. Powinno to pomóc w identyfikacji transgranicznych projektów dotyczących energii z morskich źródeł odnawialnych, w tym projektów hybrydowych i transgranicznych projektów radialnych, aby zapewnić zoptymalizowany i opłacalny rozwój sieci morskich na poziomie basenu morskiego. Strategiczną długoterminową logikę zawartą w planach rozwoju sieci morskiej należy rozszerzyć na lądowe sieci elektroenergetyczne, a także sieci wodorowe.
- (62) Ocena korzyści i kosztów priorytetowych korytarzy sieci przesyłowych energii morskiej ze źródeł odnawialnych powinna pomóc państwom członkowskim w przeprowadzeniu wstępnej analizy podziału kosztów na poziomie priorytetowych korytarzy sieci przesyłowych energii morskiej, aby stanowić podstawę dla późniejszych wspólnych zobowiązań politycznych dotyczących transgranicznych projektów sieci przesyłowej energii morskiej. Wytyczne Komisji z dnia 27 czerwca 2024 r. dotyczące opartych na współpracy ram inwestycyjnych na rzecz projektów dotyczących energii morskiej powinny stanowić podstawę oceny korzyści i kosztów priorytetowych korytarzy sieci przesyłowych energii morskiej ze źródeł odnawialnych i mogą być aktualizowane przez Komisję, przy udziale państw członkowskich, właściwych OSP, Agencji i krajowych organów regulacyjnych, jeżeli zostanie to uznane za istotne.

³⁰ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 24 października 2023 r., „Osiągnięcie ambitnych unijnych celów w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych” (COM(2023) 668 final).

- (63) Koszty rozwoju, budowy, eksploatacji i utrzymania projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania powinny być zasadniczo ponoszone przez użytkowników infrastruktury. Przy alokacji kosztów należy zagwarantować, że użytkownicy końcowi nie zostaną nieproporcjonalnie obciążeni, zwłaszcza wtedy, gdy miałyby to prowadzić do ubóstwa energetycznego. Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania powinny kwalifikować się do transgranicznej alokacji kosztów, gdy ocena popytu na rynku lub ocena spodziewanego wpływu na opłaty taryfowe wskazują, że nie można oczekiwać, iż koszty zostaną pokryte z opłat taryfowych uiszczanych przez użytkowników infrastruktury. **Należy zauważyć, że przepisy dotyczące transgranicznej alokacji kosztów nie mają zastosowania do tych projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, które nie podlegają kompetencji krajowych organów regulacyjnych i w związku z tym nie mogą otrzymać decyzji w sprawie transgranicznej alokacji kosztów, takich jak projekty dotyczące magazynowania za pomocą elektrowni szczytowo-pompowych, które nie są regulowane i nie są finansowane w ramach krajowych systemów taryfowych.**

- (64) Na coraz bardziej połączonym wewnętrznym rynku energii niezbędne są jednoznaczne i przejrzyste zasady transgranicznej alokacji kosztów w celu przyspieszenia inwestycji w infrastrukturę transgraniczną i projekty o skutkach transgranicznych. W miarę jak transgraniczna infrastruktura energetyczna staje się coraz bardziej zintegrowana, więcej projektów przynosi korzyści poza terytoriami, na których są one budowane. W związku z tym sprawiedliwy i przejrzysty podział kosztów ma zasadnicze znaczenie dla uniknięcia nieproporcjonalnych obciążeń dla lokalnych konsumentów. Podstawą dyskusji na temat odpowiedniej alokacji kosztów powinna być analiza kosztów i korzyści projektu infrastrukturalnego, dokonywana na podstawie zharmonizowanej metodyki przeprowadzania analizy obejmującej cały system energetyczny, z wykorzystaniem scenariusza podstawowego i wszelkich analiz wrażliwości opracowanych na potrzeby ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci przygotowanych zgodnie z rozporządzeniami (UE) 2019/943 i (UE) 2024/1789, umożliwiając rzetelną analizę wkładu projektu będącego przedmiotem wspólnego lub wzajemnego zainteresowania w realizację strategii energetycznej Unii w zakresie dekarbonizacji, integracji rynku, konkurencji, zrównoważoności i bezpieczeństwa dostaw. Państwa członkowskie, w których zlokalizowane jest co najmniej 10 % korzyści **netto** wynikających z projektu – **rozumianych jako różnica między zmonetyzowanymi korzyściami dodatnimi i korzyściami ujemnymi, jakie dany projekt przynosi społeczeństwu lub częściom społeczeństwa** – i krajowe organy regulacyjne powinny uczestniczyć w dyskusjach na temat ocen kosztów i **korzyści oraz ocen podziału kosztów. Takie uczestnictwo powinno zapewniać przejrzystość na wczesnym etapie opracowywania projektu, wspierać sprawiedliwy podział kosztów i korzyści oraz ułatwiać skuteczną realizację projektu i realizację płynących z niego korzyści. Jednocześnie takie uczestnictwo nie stwarza obowiązku ponoszenia kosztów projektu.** [...] Ponadto w umowach dotyczących transgranicznej alokacji kosztów należy uwzględnić ustalenia ex post, aby zapewnić sprawiedliwy i proporcjonalny udział państw niebędących gospodarzami, pod warunkiem że takie dostosowania są jasno określone i ustrukturyzowane w sposób gwarantujący pewność inwestycji.

- (65) Kluczowe znaczenie ma zapewnienie stabilnych ram finansowych na potrzeby rozwoju projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania przy jednoczesnym zminimalizowaniu potrzeby wsparcia finansowego z jednej strony i zachęcaniu z drugiej strony zainteresowanych inwestorów za pomocą odpowiednich zachęt i mechanizmów finansowych. Podejmując decyzję w sprawie transgranicznej alokacji kosztów, krajowe organy regulacyjne powinny efektywnie alokować poniesione koszty inwestycyjne, stosownie do ich krajowych podejść i metod dotyczących podobnej infrastruktury, w całości ponad granicami i uwzględniać je w taryfach krajowych. Następnie, w stosownych przypadkach, krajowe organy regulacyjne powinny określić, czy ich wpływ na taryfy krajowe może stanowić nieproporcjonalne obciążenie dla konsumentów w ich odpowiednich państwach członkowskich. Krajowe organy regulacyjne powinny unikać ryzyka podwójnego wspierania projektów, uwzględniając rzeczywiste lub szacunkowe opłaty i przychody. Te opłaty i przychody należy uwzględnić tylko w takim zakresie, w jakim są one związane z projektami i mają pokrywać stosowne koszty.
- (66) Aby ułatwić dyskusje na temat podziału kosztów między odpowiednimi państwami członkowskimi a państwami trzecimi, należy przewidzieć możliwość łączenia projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania z projektami będącymi przedmiotem wzajemnego zainteresowania. Umożliwiając grupom państw członkowskich traktowanie pakietu projektów jako wzajemnie korzystnego, można wspierać rozwiązania korzystne dla wszystkich stron, ograniczyć ryzyko i koszty transakcyjne w negocjacjach oraz zwiększyć prawdopodobieństwo realizacji. Dodatkowe wsparcie na szczeblu Unii, na przykład za pośrednictwem instrumentu „Łącząc Europę”, lub na szczeblu regionalnym z wykorzystaniem dochodu z ograniczeń przesyłowych mogłoby jeszcze bardziej ułatwić zawieranie takich umów i promować terminowe dostarczanie priorytetowej infrastruktury. **w celu ułatwienia identyfikacji takich pakietów projektów i dyskusji na ich temat państwa członkowskie i krajowe organy regulacyjne mogą uwzględnić odpowiednie dobrowolne prace regionalne nad pakietem projektów w zakresie analizy kosztów i korzyści oraz podziału kosztów.**

- (67) W art. 19 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/943 określono trzy priorytetowe cele wykorzystania przychodów wynikających z alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych, a mianowicie: a) zagwarantowanie rzeczywistej dostępności przydzielonej zdolności, w tym odszkodowania z tytułu gwarancji; b) utrzymanie lub zwiększanie międzyobszarowych zdolności przesyłowych poprzez optymalizację istniejących połączeń wzajemnych lub przez pokrycie kosztów wynikających z inwestycji w sieć mających znaczenie dla zmniejszenia ograniczeń przesyłowych na połączeniu wzajemnym; oraz c) rekompensata dla operatorów elektrowni wytwarzających energię elektryczną z morskich źródeł odnawialnych w okolicznościach w nim określonych. OSP powinni zapewnić osiągnięcie wszystkich trzech celów priorytetowych, w tym celu określonego w lit. b). Aby ułatwić finansowanie projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, które zmniejszają ograniczenia przesyłowe na połączeniu wzajemnym, oraz aby zapewnić przewidywalność i przejrzystość dyskusji na temat decyzji w sprawie transgranicznej alokacji kosztów zgodnie z art. 16 niniejszego rozporządzenia, należy zobowiązać OSP do **przeznaczenia** [...]ograniczonej części dochodu z ograniczeń przesyłowych na takie inwestycje w **odrębnej linii rachunku wewnętrznego, w portfelu księgowym lub poza nim, oraz zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi i regulacyjnymi określonymi przez właściwy organ i zgodnie z odpowiednią metodyką ACER**. Wymóg ten pozostaje bez uszczerbku dla odpowiedzialności OSP za podejmowanie decyzji w sprawie priorytetów finansowania, pod nadzorem organów regulacyjnych i zgodnie z metodą zatwierdzoną na podstawie art. 19 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2019/943. Wymóg ten nie powinien mieć zastosowania, jeżeli – **na podstawie najaktualniejszego zatwierdzonego sprawozdania ENTSO-E dotyczącego identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury** – można wykazać, że nie ma potrzeby budowania dodatkowych zdolności transgranicznych na granicach danego państwa członkowskiego.
- (67a) Niektóre państwa członkowskie, w szczególności państwa członkowskie z kilkoma obszarami rynkowymi, odnotowały znaczny wzrost dochodów z ograniczeń przesyłowych ze względu na swoje szczególne położenie geograficzne. Wymóg **przeznaczenia części dochodu z ograniczeń przesyłowych na projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania** nie powinien zatem mieć zastosowania do dochodu z ograniczeń przesyłowych generowanego na granicach obszarów rynkowych w danym państwie członkowskim.

- (67b) **Połączenia międzysystemowe jako takie nie rozwiążą odpowiednio wyzwań związanych z wystarczalnością zasobów. Zwiększenie produkcji energii elektrycznej bez użycia paliw kopalnych w pobliżu miejsca jej zużycia może wspierać trwającą elektryfikację, przyczyniać się do wydajniejszego wykorzystania istniejących sieci i poprawić wystarczalność zasobów. Państwa członkowskie zachowują prawo do określania swojego koszyka energetycznego oraz ogólnej struktury swoich dostaw energii.**
- (68) W przypadku gdy w państwie członkowskim nie ma OSP, odesłania do OSP w całym niniejszym rozporządzeniu należy stosować odpowiednio do operatorów systemu dystrybucyjnego (OSD).
- (69) W przepisach dotyczących wewnętrznego rynku energii określono wymóg, aby opłaty taryfowe za dostęp do sieci stanowiły odpowiednią zachętę do inwestycji. Kilka rodzajów projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania może jednak spowodować efekty zewnętrzne, które mogłyby nie zostać w pełni wychwycone i odzyskane w ramach zwykłego systemu opłat taryfowych. Stosując przepisy dotyczące wewnętrznego rynku energii, krajowe organy regulacyjne powinny zapewnić stabilne i przewidywalne ramy regulacyjne i finansowe obejmujące zachęty do realizowania projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w tym również zachęty długoterminowe współmierne do poziomu szczególnego ryzyka danego projektu. Ramy te powinny mieć zastosowanie w szczególności do projektów transgranicznych, innowacyjnych technologii przesyłu energii elektrycznej umożliwiających daleko idącą integrację odnawialnych źródeł energii, rozproszonych zasobów energetycznych lub odpowiedzi odbioru w sieciach wzajemnie połączonych oraz w projektach w zakresie technologii energetycznej i transformacji cyfrowej, które mogą wiązać się albo z wyższym ryzykiem niż w przypadku podobnych projektów zlokalizowanych w jednym państwie członkowskim, albo w przypadku których obiecuje się większe korzyści dla Unii. Ponadto projekty wiążące się z wysokimi wydatkami operacyjnymi powinny również mieć dostęp do odpowiednich zachęt do inwestowania. W szczególności sieci przesyłowe energii morskiej ze źródeł odnawialnych, które pełnią podwójną funkcję – elektroenergetycznych połączeń wzajemnych i łączenia projektów dotyczących produkcji energii morskiej ze źródeł odnawialnych – mogą stanowić większe ryzyko niż porównywalne projekty dotyczące infrastruktury lądowej, ze względu na ich nieodłączne powiązanie z aktywami wytwórczymi, co wiąże się z ryzykiem regulacyjnym, ryzykiem finansowym takim jak konieczność inwestycji wybiegających w przyszłość, ryzykiem rynkowym i ryzykiem związanym z wykorzystaniem nowych innowacyjnych technologii.

- (70) W rozporządzeniu (UE) 2022/869 wykazano wartość dodaną wsparcia środków prywatnych znaczącą unijną pomocą finansową pozwalającą na realizację projektów o znaczeniu unijnym. Uwzględniając sytuację gospodarczą i finansową oraz ograniczenia budżetowe, należy kontynuować ukierunkowane wsparcie w ramach wieloletnich ram finansowych, również w celu ograniczenia ryzyka związanego z projektami i przyciągnięcia inwestycji prywatnych, aby zmaksymalizować wpływ finansowania publicznego i korzyści dla obywateli Unii oraz przyciągnąć nowych inwestorów do priorytetowych korytarzy i obszarów infrastruktury energetycznej określonych w załączniku I do niniejszego rozporządzenia, jednocześnie utrzymując wkład budżetowy Unii na minimalnym poziomie.
- (71) Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania powinny kwalifikować się do unijnej pomocy finansowej na prace studyjne, a w określonych warunkach również na roboty zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1153³¹, w formie dotacji lub innowacyjnych instrumentów finansowych celem zapewnienia możliwości udzielania dostosowanego do potrzeb wsparcia tym projektom będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania, które nie są rentowne w oparciu o obowiązujące ramy regulacyjne i warunki rynkowe. Ważne jest, aby unikać wszelkich zakłóceń konkurencji, w szczególności między projektami przyczyniającymi się do utworzenia tego samego priorytetowego korytarza w Unii. Taka pomoc finansowa powinna zapewnić niezbędną synergię z innymi funduszami unijnymi dostępnymi na finansowanie inteligentnych sieci dystrybucji energii oraz z unijnym mechanizmem finansowania energii ze źródeł odnawialnych ustanowionym rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/1294³².

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1153 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę” i uchylające rozporządzenia (UE) nr 1316/2013 i (UE) nr 283/2014 (Dz.U. L 249 z 14.7.2021, s. 38, <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj>).

³² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/1294 z dnia 15 września 2020 r. w sprawie unijnego mechanizmu finansowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 303 z 17.9.2020, s. 1, http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1294/oj).

(71a) W rozwoju rynku wodoru należy uwzględniać cały łańcuch wartości. Pakiet dotyczący gazu zdekarbonizowanego i wodoru ustanawia już przepisy dotyczące taryf, odzyskiwania kosztów przez operatorów sieci wodorowych, transferów finansowych między usługami regulowanymi oraz możliwości wprowadzenia przez państwa członkowskie mechanizmów międzyokresowej alokacji kosztów na szczeblu krajowym, w tym możliwość wprowadzenia środków, takich jak gwarancja państwowa, aby pokryć ryzyko finansowe operatorów sieci wodorowych związane z początkowym niedostatecznym zwrotem kosztów wynikającym z międzyokresowej alokacji kosztów. Państwa członkowskie realizujące projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania w dziedzinie wodoru mogą wprowadzać taką międzyokresową alokację kosztów w przypadkach dotyczących więcej niż jednego państwa członkowskiego. Międzyokresowa alokacja kosztów i leżąca u jej podstaw metodyka powinny, tak jak w przypadkach dotyczących jednego państwa członkowskiego, podlegać zatwierdzeniu przez organy regulacyjne zainteresowanych państw członkowskich. Z myślą o przewidzianej – na poziomie państw członkowskich – w art. 5 ust. 3 rozporządzenia 2024/1789 możliwości wprowadzenia środków, takich jak gwarancja państwowa, aby pokryć ryzyko finansowe operatorów sieci wodorowych związane z początkowym niedostatecznym zwrotem kosztów wynikającym z międzyokresowej alokacji kosztów, Komisja powinna ocenić wyzwania związane z transgranicznymi projektami w dziedzinie wodoru. Ocena powinna w zintegrowany i zrównoważony sposób przedstawiać alternatywne rozwiązania problemu, w tym ich skutki, koszty i korzyści. W tym kontekście Komisja powinna uczestniczyć w ustrukturyzowanej wymianie z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, zarówno w odniesieniu do skuteczności istniejących środków dotyczących projektów transgranicznych, jak i potencjalnych środków służących zmierzeniu się z wyzwaniami w kontekście dalszego zmniejszania ryzyka projektów dotyczących sieci wodorowej będących przedmiotem wspólnego zainteresowania o szczególnie dużym znaczeniu transgranicznym i wartości strategicznej dla Unii, oraz, w stosownych przypadkach, w odniesieniu do opracowania planu wdrożenia w celu dalszego wspierania rozwoju sieci wodorowych.

- (71b) W rozporządzeniu Komisji (UE) nr 838/2010 ustanowiono przepisy dotyczące rekompensat dla operatorów systemów przesyłowych z tytułu kosztów zapewniania transgranicznej wymiany energii elektrycznej, natomiast w art. 17 niniejszego rozporządzenia przewidziano ramy transgranicznej alokacji kosztów między państwami członkowskimi w odniesieniu do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Mechanizmy te nie odzwierciedlają już jednak całego kapitału infrastrukturalnego i kosztów operacyjnych ponoszonych przez państwa członkowskie zapewniające w znaczącym stopniu przepływy energii elektrycznej z korzyścią dla wewnętrznego rynku energii. Komisja powinna zatem, we współpracy z Agencją i odpowiednimi zainteresowanymi stronami, dokonać przeglądu adekwatności istniejących ustaleń w świetle obecnych wzorców przepływów i faktycznie ponoszonych kosztów oraz ocenić, czy potrzebne są dodatkowe środki na szczeblu Unii w celu zapewnienia sprawiedliwszego podziału kosztów związanych z zapewnianiem transgranicznego przepływu energii elektrycznej.
- (72) Do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania należy stosować trzyetapową logikę. Po pierwsze, inwestycje powinny być realizowane poprzez mechanizmy rynkowe. Po drugie, jeżeli rynek nie zapewnia realizacji inwestycji, należy rozważyć rozwiązania regulacyjne, a w razie konieczności dostosować odpowiednie ramy regulacyjne oraz zapewnić ich właściwe stosowanie. Po trzecie, w przypadku gdy obydwa wcześniejsze kroki nie wystarczą do zapewnienia niezbędnych inwestycji w projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, powinna istnieć możliwość przyznania unijnej pomocy finansowej, jeżeli projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania spełnia mające zastosowanie kryteria kwalifikowalności, **oraz, w stosownych przypadkach, przy uwzględnieniu potencjalnego nieproporcjonalnego wzrostu taryf, z zastrzeżeniem oceny przez odpowiednie krajowe organy regulacyjne.**

- (73) Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania nie powinny kwalifikować się do unijnej pomocy finansowej, jeżeli projektodawcy, operatorzy lub inwestorzy znajdują się w jednej z sytuacji wykluczenia, o których mowa w art. 138 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509³³, takich jak przypadki skazania za nadużycia finansowe, korupcję lub zachowania związane z organizacją przestępczą. Powinna istnieć możliwość usunięcia projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania z listy unijnej, jeżeli podstawą uwzględnienia go na tej liście były błędne informacje, które były czynnikiem decydującym o uwzględnieniu na liście, lub jeżeli projekt nie jest zgodny z prawem unijnym. W przypadku projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania zlokalizowanego w państwach członkowskich, które korzystają z odstępstwa na mocy niniejszego rozporządzenia, te państwa członkowskie powinny dopilnować przy wspieraniu wszelkich wniosków o finansowanie na mocy rozporządzenia (UE) 2022/869 dla takich projektów, aby na projektach tych nie korzystały bezpośrednio lub pośrednio osoby lub podmioty znajdujące się w jednej z sytuacji wykluczenia, o których mowa w art. 138 rozporządzenia (UE, Euratom) 2024/2509.
- (74) Dotacje na roboty związane z projektami będącymi przedmiotem wzajemnego zainteresowania powinny być dostępne na takich samych warunkach jak w przypadku projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, jeżeli przyczyniają się one do realizacji ogólnych celów Unii w zakresie energii i klimatu, a także jeżeli cele państwa trzeciego w zakresie dekarbonizacji są zgodne z porozumieniem paryskim.

³³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L, 2024/2509, 26.9.2024, <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (75) Unia powinna ułatwiać realizację projektów energetycznych w regionach w niekorzystnym położeniu, słabiej połączonych, peryferyjnych, najbardziej oddalonych lub odizolowanych, aby umożliwić dostęp do transeuropejskich sieci energetycznych w celu przyspieszenia procesu dekarbonizacji i zmniejszenia zależności od paliw kopalnych. **W tych regionach, w których utrzymującym się problemem może być niski poziom połączeń międzysystemowych, jedną z kluczowych ról w integracji energii ze źródeł odnawialnych odgrywają również rozwiązania w zakresie elastyczności i magazynowania energii, które mają przy tym znaczący pozytywny wpływ na cele Unii w dziedzinie energii i klimatu. Takie projekty nie powinny być wyłączone z unijnej pomocy finansowej wyłącznie ze względu na niski stopień fizycznych połączeń międzysystemowych, a ich wpływ transgraniczny i wkład w integrację rynkową powinny odzwierciedlać ich systemową rolę w zdekarbonizowanych, odizolowanych lub słabo połączonych systemach energetycznych.**
- (76) Zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dnia 4 lutego 2011 r., w myśl których żadne państwo członkowskie nie powinno pozostać odizolowane od europejskich sieci gazowych i elektrycznych po 2015 r., ani też jego bezpieczeństwo energetyczne nie powinno być zagrożone z powodu braku odpowiednich połączeń, niniejsze rozporządzenie ma na celu zapewnienie dostępu do transeuropejskich sieci energetycznych poprzez zakończenie izolacji energetycznej Cypru i Malty, które nadal nie są połączone z transeuropejską siecią gazową. Cel ten należy osiągnąć poprzez umożliwienie projektom będącym w trakcie opracowywania lub planowania, którym przyznano status projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania na mocy rozporządzenia (UE) 2022/869, utrzymania tego statusu do czasu połączenia Cypru i Malty z transeuropejską siecią gazową lub do dnia 31 grudnia 2033[...] r., w zależności od tego, która z tych dat nastąpi wcześniej. **Zważywszy na wyjątkowe uwarunkowania geograficzne, ważnym celem pozostaje dla Unii przyłączenie gazociągowe tych dwóch wyspiarskich państw członkowskich do transeuropejskiej sieci gazowej.** Oprócz wkładu w rozwój rynku energii odnawialnej, elastyczność i odporność systemu energetycznego oraz bezpieczeństwo dostaw, projekty te mogłyby zapewnić dostęp do przyszłych rynków energii, w tym wodoru, i przyczynią się do osiągnięcia celów Unii w zakresie energii i klimatu.

- (77) Aby zapewnić spójność proponowanych zmian na mocy niniejszego rozporządzenia z unijnymi ramami dotyczącymi rynków energii elektrycznej, gazów i wodoru, proponuje się odpowiednie zmiany w art. 3 i 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/942³⁴, art. 48 rozporządzenia (UE) 2019/943 oraz art. 60 i 61 rozporządzenia (UE) 2024/1789. Zmiany te dotyczą wykorzystania scenariusza podstawowego w ogólnounijnym dziesięcioletnim planie rozwoju sieci, rozważenia rozwiązań nieprzewodowych i innych alternatyw dla rozbudowy systemu oraz wyjaśnienia zakresu czasowego planów. W związku z tym rozporządzenia te należy odpowiednio zmienić.
- (78) Aby zapewnić terminowy rozwój istotnych dla Unii projektów dotyczących infrastruktury energetycznej, trzecia lista unijna projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania powinna pozostać w mocy do czasu wejścia w życie pierwszej unijnej listy projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, ustanowionej zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Co więcej, aby umożliwić rozwój, monitorowanie i finansowanie projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania figurujących na trzeciej liście unijnej zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2022/869, niektóre przepisy rozporządzenia (UE) 2022/869 powinny pozostać w mocy i wywoływać skutki do czasu wejścia w życie pierwszej unijnej listy projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, ustanowionej zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.
- (79) W celu zapewnienia, aby lista unijna była ograniczona do projektów przyczyniających się w największym stopniu do wdrożenia strategicznych priorytetowych korytarzy i obszarów infrastruktury energetycznej, określonych w załączniku I do niniejszego rozporządzenia, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu w celu zmiany załączników do niniejszego rozporządzenia, tak aby ustanowić i dokonać przeglądu listy unijnej, przy jednoczesnym poszanowaniu prawa państw członkowskich do zatwierdzania projektów figurujących na liście unijnej, które dotyczą ich terytorium.

³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/942 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/942/oj>).

- (80) [...]W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania przepisów niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do opracowania scenariusza podstawowego, określenia warunków, na jakich OSP mogą wykorzystywać dochód z ograniczeń przesyłowych, oraz określenia warunków, na jakich cel ustanowiony w art. 19 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2019/943 uznaje się za odpowiednio wypełniony, Komisji należy powierzyć uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011.
- (81) [...]
- (82) Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa³⁵. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup ekspertów Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

³⁵ Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej a Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa (Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj).

- (83) Dyskusje w grupach odgrywają ważną rolę w przyjmowaniu przez Komisję aktów delegowanych ustanawiających listy unijne. Dlatego też wskazane jest, aby w miarę możliwości Parlament Europejski i Rada otrzymywały informacje na temat posiedzeń grup oraz mogły wysyłać na nie ekspertów zgodnie z Porozumieniem międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa. Biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia realizacji celów niniejszego rozporządzenia a także mając na względzie liczbę projektów figurujących dotychczas na listach unijnych, łączną liczbę projektów na liście unijnej należy utrzymać na poziomie umożliwiającym zarządzanie nimi, a zatem liczba ta nie powinna znacząco przekraczać 220.
- (84) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenia (UE) 2019/942, (UE) 2019/943 i (UE) 2024/1789 oraz uchylić rozporządzenie (UE) 2022/869.
- (85) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie rozwój i interoperacyjność transeuropejskich sieci energetycznych oraz przyłączeń do tych sieci, które przyczyniają się do zapewnienia łagodzenia skutków zmiany klimatu, a w szczególności do osiągnięcia celów Unii w dziedzinie energii i klimatu oraz celu neutralności klimatycznej najpóźniej do 2050 r., oraz do zapewnienia wzajemnych połączeń, bezpieczeństwa energetycznego, integracji rynków i systemów, konkurencji z korzyścią dla wszystkich państw członkowskich i przystępnych cen energii nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary i skutki proponowanych działań możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. W niniejszym rozporządzeniu określa się wytyczne dotyczące terminowego rozwoju i interoperacyjności priorytetowych korytarzy i obszarów transeuropejskiej infrastruktury energetycznej (zwanymi dalej „priorytetowymi korytarzami i obszarami infrastruktury energetycznej”) określonych w załączniku I, które przyczyniają się do zapewnienia łagodzenia skutków zmiany klimatu, a w szczególności do osiągnięcia celów Unii w dziedzinie energii i klimatu oraz celu neutralności klimatycznej do 2050 r., oraz do zapewnienia połączeń międzysystemowych, bezpieczeństwa energetycznego, integracji rynków i systemów, konkurencji z korzyścią dla wszystkich państw członkowskich oraz przystępnych cen energii.
2. Niniejsze rozporządzenie w szczególności:
 - a) przewiduje identyfikację projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania znajdujących się na liście unijnej;
 - b) ułatwia terminową realizację projektów figurujących na liście unijnej poprzez usprawnienie, ściślejszą koordynację i przyspieszenie procesów wydawania pozwoleń oraz poprzez zwiększenie przejrzystości i udziału społeczeństwa;
 - c) określa zasady transgranicznej alokacji kosztów i zachęt uzależnionych od ryzyka w odniesieniu do projektów figurujących na liście unijnej;
 - d) określa warunki kwalifikowalności projektów figurujących na liście unijnej do uzyskania unijnej pomocy finansowej.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia, oprócz definicji zawartych w rozporządzeniach (UE) 2018/1999, (UE) 2019/942 i (UE) 2019/943 oraz (UE) 2024/1789, a także w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001³⁶ oraz dyrektywach (UE) 2019/944 i (UE) 2024/1788, stosuje się następujące definicje:

- 1) „infrastruktura energetyczna” oznacza wszelkie materialne urządzenia lub obiekty należące do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w załączniku II, które znajdują się na terytorium Unii lub łączą Unię z państwami trzecimi;
- 2) „wąskie gardło w infrastrukturze energetycznej” oznacza ograniczenie przepływów fizycznych w systemie energetycznym z powodu niewystarczającej zdolności przesyłowej, co obejmuje między innymi brak infrastruktury;
- 3) „decyzja kompleksowa” oznacza [...] dokument **wydany przez krajowy właściwy organ**, dostępny dla projektodawców w formie pisemnej lub elektronicznej, składający się z podjętej przez **odpowiedni organ** lub **odpowiednie organy** państwa członkowskiego inne niż sądy **wiążącej** decyzji lub zbioru **wiążących** decyzji, lub zawierający takie decyzje, w sprawie określenia, czy projektodawca ma pozwolenie na budowę infrastruktury energetycznej w celu zrealizowania projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania lub projektu będącego przedmiotem wzajemnego zainteresowania poprzez posiadanie możliwości rozpoczęcia lub zamówienia i rozpoczęcia niezbędnych robót budowlanych („faza gotowości do realizacji”), bez uszczerbku dla jakiegokolwiek decyzji podjętej w kontekście administracyjnego postępowania odwoławczego;

³⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

- 4) „projekt” oznacza co najmniej jedną linię, rurociąg, obiekt, element wyposażenia lub instalację należące do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w załączniku II;
- 5) „projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania” oznacza projekt niezbędny do realizacji priorytetowych korytarzy i obszarów infrastruktury energetycznej określonych w załączniku I i figurujący na liście unijnej;
- 6) „projekt będący przedmiotem wzajemnego zainteresowania” oznacza projekt promowany przez Unię we współpracy z państwem trzecim, który jest wspierany przez rządy państw bezpośrednio zainteresowanych, przyczynia się do osiągnięcia unijnego celu neutralności klimatycznej do 2050 r., figuruje na liście unijnej i należy do jednej z kategorii infrastruktury energii elektrycznej określonych w pkt 1 lit. a), d), [...] h) **lub pkt 5** załącznika II oraz łączy system elektroenergetyczny Unii z siecią elektroenergetyczną państwa trzeciego, lub należy do jednej z kategorii infrastruktury wodorowej określonych w pkt 2 **lit. a) lub d)** załącznika II lub należy do jednej z kategorii infrastruktury dotyczącej CO₂ określonych w pkt 4 lit. a) lub c) [...] załącznika **II**;
- 7) „projekty konkurujące” oznaczają projekty, które całkowicie lub częściowo dotyczą tej samej stwierdzonej potrzeby w zakresie infrastruktury;
- 8) „projektodawca” oznacza:
 - a) operatora systemu przesyłowego (OSP), operatora systemu dystrybucyjnego (OSD), operatora sieci wodorowej (OSW) lub innego operatora bądź inwestora opracowującego projekt figurujący na liście unijnej;
 - b) w przypadku gdy występuje więcej niż jeden taki OSP, OSD, OSW, inny operator, inwestor lub jakakolwiek ich grupa – podmiot posiadający osobowość prawną zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym, który został wyznaczony na drodze porozumienia umownego między tymi podmiotami, i posiada zdolność do zaciągania zobowiązań prawnych i przyjmowania odpowiedzialności finansowej w imieniu stron takiego porozumienia umownego;

- 9) „inteligentna sieć elektroenergetyczna” oznacza sieć elektroenergetyczną, w tym na wyspach, które nie są połączone lub są w niewystarczającym stopniu połączone z transeuropejskimi sieciami energetycznymi, która umożliwia efektywną kosztowo integrację i aktywną kontrolę zachowania i działania wszystkich podłączonych do niej użytkowników, w tym wytwórców, konsumentów i prosumentów, w celu zapewnienia efektywnego ekonomicznie i zrównoważonego systemu elektroenergetycznego o niskich stratach i wysokim poziomie integracji źródeł odnawialnych, bezpieczeństwa dostaw i bezpieczeństwa, i w której operator sieci może cyfrowo monitorować działania podłączonych do niej użytkowników, oraz technologie informacyjno-komunikacyjne służące do komunikacji z powiązаныmi operatorami sieci, wytwórcami, instalacjami magazynowania energii i konsumentami lub prosumentami w celu przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej w sposób zrównoważony, efektywny kosztowo i bezpieczny;
- 10) „krajowy organ regulacyjny” oznacza krajowy organ regulacyjny wyznaczony zgodnie z art. 76 ust. 1 dyrektywy (UE) 2024/1788 lub organ regulacyjny na poziomie krajowym wyznaczony zgodnie z art. 57 dyrektywy (UE) 2019/944;
- 11) „odnośny krajowy organ regulacyjny” oznacza krajowy organ regulacyjny w państwach członkowskich, w których realizowane są projekty, oraz w państwach członkowskich, na które projekt ma znaczący pozytywny wpływ;
- 12) „zainteresowany organ” oznacza organ, który na mocy prawa krajowego jest właściwy do wydawania różnych pozwoleń i zezwoleń związanych z planowaniem, projektowaniem i budową nieruchomości niezbędnych do ukończenia projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania lub projektu będącego przedmiotem wzajemnego zainteresowania, w tym samej infrastruktury energetycznej, oraz organ właściwy do wydawania pozwoleń i zezwoleń związanych z robotami niezbędnymi do ukończenia projektu;

- 13) „roboty” oznaczają zakup, dostawę i zainstalowanie części składowych, systemów i usług, w tym oprogramowania, realizację związanych z projektem prac rozwojowych, przekształcenia, **modernizacji**, prac budowlanych i instalacyjnych, odbiór instalacji oraz uruchomienie projektu;
- 14) „prace studyjne” oznaczają działania wymagane do przygotowania realizacji projektu, w tym analizy przygotowawcze, **mapowanie**, studia wykonalności, analizy oceniające, testy i analizy zatwierdzające, w tym również oprogramowanie, oraz wszelkie inne środki wsparcia technicznego, w tym również wstępne działania zmierzające do zdefiniowania i opracowania projektu oraz podjęcia decyzji o jego finansowaniu, takie jak rozpoznanie odnośnego terenu i przygotowanie pakietu finansowego;
- 15) „oddanie do użytku” oznacza proces uruchamiania projektu po zakończeniu budowy;
- 16) „aktywa przeznaczone dla wodoru” oznaczają infrastrukturę wodorową przeznaczoną wyłącznie do [...] transportu **lub magazynowania** czystego wodoru bez konieczności dalszych robót dostosowawczych, w tym sieci rurociągów lub instalacje magazynowania, które są nowo budowane, przekształcone z aktywów gazu ziemnego lub należą do obu tych rodzajów;
- 17) „przekształcenie” oznacza techniczną modernizację lub modyfikację istniejącej infrastruktury gazu ziemnego w celu zapewnienia, aby była ona przeznaczona wyłącznie do wykorzystania czystego wodoru;
- 18) „przystosowanie się do zmiany klimatu” oznacza proces zapewniający odporność infrastruktury energetycznej na potencjalne negatywne skutki zmiany klimatu poprzez ocenę wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka zmiany klimatu, w tym poprzez odpowiednie środki adaptacyjne;
- 19) „rozwiązania nieprzewodowe” oznaczają inwestycje w infrastrukturę energetyczną w sektorze energii elektrycznej, które mogą zwiększyć dostępne [...] zdolności **przesyłowe** lub poprawić efektywność eksploatacji sieci poprzez wdrożenie technologii usprawniających sieć, w tym rozwiązań cyfrowych.

ROZDZIAŁ II

Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania

Artykuł 3

Unijna lista projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania

1. Ustanawia się grupy regionalne („grupy”) zgodnie z procedurą określoną w sekcji 1 załącznika III. Udział w poszczególnych grupach wynika z poszczególnych priorytetowych korytarzy i obszarów oraz z odpowiadającego im zasięgu geograficznego, zgodnie z załącznikiem I. Grupy mogą w razie potrzeby łączyć się lub spotykać w różnych składach. Spotkania międzyregionalne wszystkich grup odbywają się w składzie grupy TEN-E. Uprawnienia decyzyjne w grupach są ograniczone do państw członkowskich i Komisji (zwanym dalej łącznie „organem decyzyjnym”) i opierają się na zasadzie konsensusu.
2. Grupa TEN-E przyjmuje swój regulamin z uwzględnieniem przepisów załącznika III. Regulamin ten ma zastosowanie do wszystkich grup.
3. Organ decyzyjny każdej grupy przyjmuje regionalną listę projektów sporządzaną zgodnie z: procesem określonym w sekcji 2 załącznika III; wkładem każdego z projektów w realizację priorytetowych korytarzy i obszarów infrastruktury energetycznej określonych w załączniku I; oraz spełnieniem przez nie kryteriów określonych w art. 4.

W przypadku gdy organ decyzyjny grupy sporządza listę regionalną:

- a) każdy indywidualny wniosek dotyczący projektu wymaga zatwierdzenia przez państwa członkowskie, do których terytorium odnosi się projekt; jeżeli państwo członkowskie nie zatwierdzi projektu, przedstawia organowi decyzyjnemu uzasadnienie swojej decyzji;
- b) grupa uwzględnia porady Komisji w celu utrzymania liczby projektów figurujących na liście unijnej na poziomie umożliwiającym zarządzanie nimi.

4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 23 w celu uzupełnienia niniejszego rozporządzenia poprzez ustanowienie listy unijnej, z zastrzeżeniem art. 172 akapit drugi Traktatu.

Lista unijna jest ustanawiana co dwa lata na podstawie list regionalnych przyjętych przez organy decyzyjne grup określonych w sekcji 1 pkt 1 załącznika III, zgodnie z procedurą określoną w ust. 3 niniejszego artykułu.

Komisja przyjmuje akt delegowany ustanawiający pierwszą listę unijną zgodnie z niniejszym rozporządzeniem do dnia 30 listopada 2029 r.

Jeśli akt delegowany przyjęty przez Komisję na mocy niniejszego ustępu nie może wejść w życie z powodu sprzeciwu wyrażonego przez Parlament Europejski lub Radę zgodnie z art. 23 ust. 6, Komisja niezwłocznie zwołuje posiedzenia grup w celu sporządzenia nowych list regionalnych uwzględniających powody złożenia sprzeciwu. Komisja jak najszybciej przyjmuje nowy akt delegowany ustanawiający listę unijną.

5. Przy ustanawianiu listy unijnej poprzez połączenie list regionalnych, o których mowa w ust. 3, Komisja, należycie uwzględniając ustalenia obrad grup:
- a) zapewnia uwzględnienie wyłącznie projektów spełniających kryteria, o których mowa w art. 4;
 - b) zapewnia spójność międzyregionalną;
 - c) uwzględnia przedstawione przez państwa członkowskie opinie, o których mowa w sekcji 2 pkt 10 załącznika III;
 - d) dąży do zapewnienia na liście unijnej łącznej liczby projektów na poziomie umożliwiającym zarządzanie nimi.
6. Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania, które należą do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 1 lit. a), b), c), d), f) i h) załącznika II, stosownie do przypadku, stają się integralną częścią odpowiednich regionalnych planów inwestycyjnych przyjętych zgodnie z art. 34 rozporządzenia (UE) 2019/943 oraz odnośnych krajowych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci przyjętych zgodnie z art. 51 dyrektywy (UE) 2019/944 **oraz innych krajowych planów infrastruktury [...]**. Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania, które należą do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w załączniku II pkt 2, stosownie do przypadku, stają się integralną częścią dziesięcioletniego planu rozwoju sieci wodorowej na mocy art. 55 dyrektywy (UE) 2024/1788 oraz innych krajowych planów infrastrukturalnych [...]. W każdym z tych planów projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania otrzymują status najwyższego priorytetu. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do projektów konkurujących ani projektów, które nie osiągnęły odpowiedniego stopnia zaawansowania, aby przedstawić dla nich analizę kosztów i korzyści zgodnie z sekcją 2 pkt 1 lit. d) załącznika III.

7. Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania, które należą do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 1 lit. a), b), c), d), f) i h) oraz pkt 2 załącznika II, stosownie do przypadku, i które są projektami konkurującymi lub projektami, które nie osiągnęły odpowiedniego stopnia zaawansowania, aby przedstawić dla nich analizę kosztów i korzyści projektu, o której mowa w sekcji 2 pkt 1 lit. d) załącznika III, mogą zostać włączone do odpowiednich regionalnych planów inwestycyjnych, krajowych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci i innych krajowych planów infrastrukturalnych, stosownie do przypadku, jako projekty będące przedmiotem rozważań.

Artykuł 4

Kryteria oceny projektów przez grupy

1. Projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania musi spełniać następujące kryteria ogólne:
 - a) projekt jest niezbędny dla co najmniej jednego z priorytetowych korytarzy i obszarów infrastruktury energetycznej określonych w załączniku I;
 - b) potencjalne łączne korzyści projektu, ocenione na podstawie odnośnych szczególnych kryteriów określonych w ust. 3, przewyższają jego koszty, w tym również koszty rozpatrywane w dłuższej perspektywie;
 - c) projekt spełnia którekolwiek z następujących kryteriów:
 - (i) dotyczy co najmniej dwóch państw członkowskich, przebiegając bezpośrednio lub pośrednio, poprzez połączenie międzysystemowe z państwem trzecim, przez granicę dwóch lub większej liczby państw członkowskich;
 - (ii) jest usytuowany na terytorium jednego państwa członkowskiego, na lądzie albo na morzu, w tym na wyspach, i ma znaczące skutki transgraniczne określone w pkt 1 załącznika IV.

2. Projekt będący przedmiotem wzajemnego zainteresowania musi spełniać wszystkie następujące kryteria ogólne:
- a) projekt przyczynia się znacząco do celów, o których mowa w art. 1 ust. 1, i celów państwa trzeciego – w szczególności nie ograniczając zdolności państwa trzeciego do stopniowego wycofywania aktywów wytwórczych opartych na paliwach kopalnych na potrzeby własnego zużycia krajowego – oraz do zrównoważoności;
 - b) potencjalne łączne korzyści projektu, ocenione na podstawie odpowiednich szczególnych kryteriów określonych w ust. 3, dla Unii lub łącznie dla Unii i umawiającej się strony Wspólnoty Energetycznej lub państwa EOG bezpośrednio zaangażowanego w projekt, przewyższają jego koszty dla Unii lub łącznie dla Unii i umawiającej się strony Wspólnoty Energetycznej lub państwa EOG, stosownie do przypadku, w tym również koszty rozpatrywane w dłuższej perspektywie;
 - c) projekt znajduje się na terytorium co najmniej jednego państwa członkowskiego łączącym się bezpośrednio z terytorium państwa trzeciego z pierwszym punktem przyłączenia do sieci elektroenergetycznej państwa trzeciego lub pierwszym punktem przyłączenia wodoru lub CO₂ w państwie trzecim i ma znaczący wpływ transgraniczny, jak określono w załączniku IV pkt 2;
 - d) w przypadku części projektu usytuowanej na terytorium państwa członkowskiego projekt jest zgodny z dyrektywami (UE) 2019/944 i (UE) 2024/1788, jeżeli należy do kategorii infrastruktury określonych w załączniku II pkt 1 i 2 do niniejszego rozporządzenia;
 - e) istnieje wysoki poziom konwergencji ram polityki zaangażowanego państwa trzeciego oraz wykazano istnienie prawnych mechanizmów egzekwowania w celu wspierania unijnych celów polityki, w szczególności w celu zapewnienia:

- (i) prawidłowego funkcjonowania wewnętrznego rynku energii w Unii;
 - (ii) bezpieczeństwa sieci i bezpieczeństwa dostaw w Unii na podstawie m.in. różnych źródeł, współpracy i solidarności;
 - (iii) systemu energetycznego, w tym produkcji, przesyłu i dystrybucji, zmierzającego ku celowi neutralności klimatycznych, zgodnie z porozumieniem paryskim i celami Unii w dziedzinie energii i klimatu oraz jej celem neutralności klimatycznej do 2050 r., w szczególności uniknięcia ucieczki emisji gazów cieplarnianych;
- f) zaangażowane państwo trzecie wspiera priorytetowy status projektu, o którym mowa w art. 7, i inne inwestycje w państwie trzecim niezbędne do urzeczywistnienia się korzyści płynących z projektu, o których mowa w lit. b) niniejszego ustępu, oraz wyraźnie zobowiązuje się do przestrzegania podobnego harmonogramu przyspieszonej realizacji i innych środków wsparcia politycznego i regulacyjnego, jakie mają zastosowanie do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w Unii.

W odniesieniu do projektów dotyczących składowania dwutlenku węgla, należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonej w pkt 4 lit. c) załącznika II, projekt jest niezbędny, aby umożliwić transgraniczny transport i składowanie dwutlenku węgla, a państwo trzecie, w którym usytuowany jest projekt, posiada odpowiednie ramy prawne oparte na wykazanych skutecznych mechanizmach egzekwowania prawa, zapewniające stosowanie do projektu norm i zabezpieczeń, które zapobiegają wszelkim wyciekom dwutlenku węgla. W odniesieniu do klimatu, zdrowia ludzkiego i ekosystemów należy zapewnić bezpieczeństwo i skuteczność trwałego składowania dwutlenku węgla, co najmniej na takim samym poziomie jak poziom przewidziany w prawie Unii.

3. Do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, stosownie do przypadku, należących do określonych kategorii infrastruktury energetycznej zastosowanie mają następujące kryteria szczególne:
- a) w przypadku projektów dotyczących przesyłu, dystrybucji i magazynowania energii elektrycznej należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 1 lit. a), b), c), d), f) i h) załącznika II projekt przyczynia się znacząco do zrównoważoności poprzez **ograniczenie emisji gazów cieplarnianych zwłaszcza poprzez** włączenie energii ze źródeł odnawialnych do sieci, przesył lub dystrybucję energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych do głównych ośrodków poboru i magazynowania, oraz do ograniczenia produkcji energii, stosownie do przypadku, i przyczynia się znacząco do spełnienia co najmniej jednego z następujących kryteriów szczególnych:
 - (i) integracja rynku, w tym poprzez eliminację odizolowania energetycznego co najmniej jednego państwa członkowskiego oraz ograniczenie wąskich gardeł w infrastrukturze energetycznej; konkurencja, interoperacyjność i elastyczność systemu;
 - (ii) bezpieczeństwo dostaw, w tym dzięki interoperacyjności, elastyczności systemu, **bezpieczeństwu fizycznemu i cyberbezpieczeństwu**, odpowiednim połączeniom oraz bezpiecznemu i niezawodnemu funkcjonowaniu systemu;
 - b) w przypadku projektów dotyczących inteligentnych sieci elektroenergetycznych należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonej w pkt 1 lit. g) załącznika II projekt przyczynia się znacząco do zrównoważoności poprzez włączenie energii ze źródeł odnawialnych do sieci, oraz do spełnienia co najmniej dwóch z następujących kryteriów szczególnych:
 - (i) bezpieczeństwo dostaw, w tym poprzez efektywność i interoperacyjność przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej w ramach bieżącej eksploatacji sieci, unikanie zatorów oraz włączenie i zaangażowanie użytkowników sieci;
 - (ii) integracja rynku, w tym poprzez efektywną eksploatację systemu oraz wykorzystanie połączeń wzajemnych;

- (iii) bezpieczeństwo sieci, elastyczność i jakość dostaw, w tym poprzez szersze wykorzystanie innowacji w kontekście bilansowania, rynków elastyczności, cyberbezpieczeństwa, monitorowania, kontroli systemu oraz korekty błędów;
 - (iv) integracja inteligentnych sektorów – albo w systemie energetycznym poprzez łączenie różnych nośników energii i sektorów, albo, w szerszym ujęciu, sprzyjanie synergii i koordynacji między sektorami energii, transportu i telekomunikacji;
- c) w przypadku projektów należących do kategorii infrastruktury określonej w pkt 5 [...] lit. a[...] i b) załącznika II projekt przyczynia się do spełnienia następujących kryteriów szczególnych:
- (i) bezpieczeństwo dostaw, w tym poprzez ochronę aktywów przed ryzykiem i przyczynianie się do realizacji środków określonych zgodnie z art. 7 i 11 rozporządzenia (UE) 2019/941 w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej;
 - (ii) bezpieczeństwo sieci, w tym poprzez środki ułatwiające osiągnięcie wyższego poziomu bezpieczeństwa fizycznego i cyberbezpieczeństwa, monitorowania i kontroli systemu;
- d) w przypadku projektów dotyczących przesyłu i składowania dwutlenku węgla należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 4 załącznika II projekt przyczynia się znacząco do zrównoważoności poprzez redukcję emisji dwutlenku węgla w przyłączonych instalacjach przemysłowych, a także do spełnienia wszystkich następujących kryteriów szczególnych:
- (i) unikanie emisji dwutlenku węgla [...];
 - (ii) zwiększenie odporności i bezpieczeństwa przesyłu i składowania dwutlenku węgla;
 - (iii) efektywne wykorzystanie zasobów dzięki umożliwieniu połączenia wielu źródeł dwutlenku węgla i obiektów magazynowania za pośrednictwem wspólnej infrastruktury oraz minimalizacji obciążeń środowiskowych i ryzyka środowiskowego;

- e) w przypadku projektów dotyczących wodoru należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 2 załącznika II projekt przyczynia się znacząco do zrównoważoności, w tym poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, poprzez zwiększenie wykorzystania wodoru odnawialnego lub niskoemisyjnego, z naciskiem na wodór ze źródeł odnawialnych z **myślą o osiągnięciu celów Unii** – w szczególności w zastosowaniach końcowych, takich jak sektory, w których redukcja emisji jest problematyczna, a bardziej efektywne energetycznie rozwiązania nie są wykonalne – oraz wspieranie wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych o zmiennej wydajności poprzez oferowanie rozwiązań w zakresie elastyczności lub magazynowania, a projekt przyczynia się znacząco do spełnienia co najmniej jednego z następujących kryteriów szczególnych:
- (i) integracja rynku, w tym poprzez łączenie obecnych i powstających sieci wodorowych państw członkowskich lub przyczynianie się w inny sposób do powstania ogólnounijnej sieci na rzecz przesyłu i magazynowania wodoru oraz zapewnianie interoperacyjności połączonych systemów;
 - (ii) bezpieczeństwo dostaw i elastyczność, w tym dzięki odpowiednim połączeniom oraz ułatwianiu bezpiecznego i niezawodnego funkcjonowania systemu;
 - (iii) konkurencja, w tym poprzez umożliwianie dostępu do wielu źródeł dostaw i użytkowników sieci w sposób przejrzysty i niedyskryminujący;
- f) w przypadku elektrolizerów należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonej w pkt 3 załącznika II projekt przyczynia się znacząco do spełnienia wszystkich następujących kryteriów szczególnych:
- (i) zrównoważoność, w tym dzięki zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych i zwiększeniu wykorzystania wodoru odnawialnego lub niskoemisyjnego, w szczególności ze źródeł odnawialnych z **myślą o osiągnięciu celów Unii**, jak również paliw syntetycznych tego pochodzenia;

- (ii) bezpieczeństwo dostaw, w tym poprzez przyczynianie się do bezpiecznego, wydajnego i niezawodnego funkcjonowania systemu lub poprzez oferowanie rozwiązań w zakresie magazynowania lub elastyczności, takich jak reagowanie po stronie popytu i usługi bilansujące;
- (iii) umożliwianie zapewniania usług zwiększających elastyczność, takich jak reagowanie na popyt i magazynowanie, poprzez ułatwianie integracji inteligentnego sektora energetycznego poprzez tworzenie połączeń z innymi nośnikami energii i sektorami.

4. W przypadku projektów należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w załączniku II kryteria określone w ust. 3 niniejszego artykułu ocenia się zgodnie ze wskazówkami określonymi w pkt 3–8 załącznika IV.

5. Aby ułatwić ocenę wszystkich projektów, które mogłyby kwalifikować się jako projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i które mogłyby zostać uwzględnione w liście regionalnej, poszczególne grupy w sposób przejrzysty i obiektywny oceniają wkład każdego projektu w realizację tego samego priorytetowego korytarza lub obszaru infrastruktury energetycznej. Każda grupa określa swoje metody oceny na podstawie całościowego przyczyniania się do spełniania kryteriów, o których mowa w ust. 3. Ocena ta prowadzi do sporządzenia rankingu projektów na wewnętrzne potrzeby grupy. Lista regionalna ani lista unijna nie zawiera żadnego rankingu i nie jest on wykorzystywany do żadnych dalszych celów z wyjątkiem celów, o których mowa w sekcji 2 pkt 15 załącznika III.

Oceniając projekty, w celu zapewnienia spójnego podejścia do oceny między grupami, każda grupa w należyty sposób uwzględnia:

- a) pilny charakter i wkład każdego z proponowanych projektów z punktu widzenia osiągania celów Unii w dziedzinie energii i klimatu oraz jej celu neutralności klimatycznej do 2050 r., integracji rynku, konkurencji, zrównoważoności i bezpieczeństwa dostaw;
- b) komplementarność każdego proponowanego projektu z innymi proponowanymi projektami, w tym z projektami konkurującymi lub potencjalnie konkurującymi;

- c) ewentualne synergie z priorytetowymi korytarzami i obszarami tematycznymi zidentyfikowanymi w ramach transeuropejskich sieci transportu i telekomunikacji;
- d) w przypadku proponowanych projektów, które są w czasie oceny projektami znajdującymi się na liście unijnej, postępy w ich realizacji oraz ich zgodność z obowiązkami w zakresie sprawozdawczości i przejrzystości przewidzianymi w niniejszym rozporządzeniu;
- e) wszelki bezpośredni lub pośredni udział państwa trzeciego jako beneficjenta, udziałowca lub beneficjenta końcowego jako projektodawcę w którymkolwiek z proponowanych projektów.

W przypadku projektów dotyczących inteligentnych sieci elektroenergetycznych należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonej w pkt 1 lit. g) załącznika II i projektów należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 5 lit. a)[...] i b) załącznika II ranking sporządza się w przypadku projektów, które dotyczą tych samych dwóch państw członkowskich, oraz w należyty sposób uwzględnia się liczbę użytkowników objętych skutkami projektu, roczne zużycie energii oraz udział energii pochodzącej z zasobów niedyspozycyjnych na obszarze zajmowanym przez tych użytkowników.

Artykuł 5

Realizacja i monitorowanie projektów figurujących na liście unijnej

1. Promotorzy projektów sporządzają **lub, w stosownych przypadkach, aktualizują** plan realizacji projektów figurujących na liście unijnej w terminie dwóch miesięcy od ich umieszczenia na tej liście **do celów publikacji na platformie na rzecz przejrzystości określonej w art. 26**, wraz z harmonogramem obejmującym wszystkie następujące elementy:

- a) studia wykonalności i koncepcji, w tym analizy oceny ryzyka dotyczące przystosowania się do zmiany klimatu oraz bezpieczeństwa fizycznego i cyberbezpieczeństwa, w stosownych przypadkach w oparciu o wymogi dyrektyw (UE) 2022/2557 i (UE) 2022/2555, a także zgodności z przepisami z zakresu ochrony środowiska i z zasadą „nie czynić poważnych szkód”;
 - b) zatwierdzenie przez krajowy organ regulacyjny lub jakikolwiek inny zainteresowany organ;
 - c) budowę i oddanie do użytku;
 - d) plan procesu wydawania pozwoleń, o którym mowa w art. 10 ust. 9 lit. c).
2. OSP, OSD, OSW oraz inni operatorzy współpracują ze sobą **oraz, w stosownych przypadkach, z promotorami projektów**, w celu ułatwienia realizacji na swoich obszarach projektów figurujących na liście unijnej.
3. Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki („Agencja”) oraz zainteresowane grupy monitorują postępy w realizacji projektów figurujących na liście unijnej, a w razie konieczności wydają zalecenia mające na celu ułatwienie ich realizacji. Grupy mogą żądać dodatkowych informacji zgodnie z ust. 4, 5 i 6, zwoływać posiedzenia z udziałem odpowiednich stron oraz wzywać Komisję do zweryfikowania udzielonych informacji na miejscu.
4. Do dnia 31 grudnia roku, w którym lista unijna, na której znajduje się projekt, wchodzi w życie i zaczyna przynosić efekty, a następnie co roku, projektodawcy przedkładają właściwemu organowi krajowemu, o którym mowa w art. 8 ust. 1, sprawozdanie dotyczące każdego projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania i każdego projektu będącego przedmiotem wzajemnego zainteresowania, które promują.

W sprawozdaniu przedstawia się szczegółowo:

- a) postępy osiągnięte w zakresie opracowania, budowy i oddania do użytku projektu zgodnie z planem realizacji, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, w szczególności w odniesieniu do procesu wydawania pozwoleń i procedury konsultacji, a także zgodności z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska, z zasadą, że projekt nie powoduje „poważnych szkód” dla środowiska, podjętych środków w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu oraz środków łagodzących wprowadzonych w związku z ryzykiem ocenionym w odniesieniu do projektu na podstawie art. 5 ust. 1 lit. a), w stosownych przypadkach i w oparciu o wymogi dyrektyw (UE) 2022/2557 i (UE) 2022/2555;
- b) w stosownych przypadkach opóźnienia w stosunku do planu realizacji, przyczyny takich opóźnień oraz informacje o innych napotkanych trudnościach;
- c) w stosownych przypadkach zmieniony plan mający na celu nadrobienie opóźnień.

5. Do dnia 28 lutego każdego roku następującego po przedłożeniu przez projektodawcę sprawozdania, o którym mowa w ust. 4 niniejszego artykułu, właściwe organy, o których mowa w art. 8 ust. 1, składają Agencji i odnośnej grupie sprawozdanie, o którym mowa w ust. 4 niniejszego artykułu, uzupełnione o informacje dotyczące postępów oraz, w stosownych przypadkach, dotyczące opóźnień w realizacji i procesach wydawania pozwoleń dla projektów figurujących na liście unijnej zlokalizowanych na ich terytorium, w tym przyczyn takich opóźnień. Wkład właściwych organów w sprawozdanie jest wyraźnie oznaczony i sporządzony bez wprowadzania zmian do tekstu sprawozdania przedstawionego przez projektodawców.

6. Do dnia 30 kwietnia każdego roku, w którym powinna zostać przyjęta nowa lista unijna, Agencja przedstawia grupom skonsolidowane sprawozdanie dotyczące projektów figurujących na liście unijnej podlegających kompetencjom krajowych organów regulacyjnych, zawierające ocenę postępów i spodziewanych zmian kosztów projektu oraz, w stosownych przypadkach, zalecenia dotyczące sposobów nadrobienia opóźnień i przewyższenia napotkanych trudności. To skonsolidowane sprawozdanie zawiera również ocenę wdrożenia art. 3 ust. 6 i 7 w odniesieniu do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania.

W należycie uzasadnionych przypadkach Agencja może żądać od właściwych organów dodatkowych informacji niezbędnych do wykonywania swoich zadań określonych w niniejszym ustępie.

7. Jeżeli oddanie do użytku projektu figurującego na liście unijnej opóźnia się w stosunku do planu realizacji z przyczyn innych niż nadrzędne przyczyny pozostające poza kontrolą projektodawcy, zastosowanie mają poniższe środki:
- a) o ile środki, o których mowa w art. 55 ust. 7 lit. a), b) lub c) dyrektywy (UE) 2024/1788 i art. 51 ust. 7 lit. a), b) lub c) dyrektywy (UE) 2019/944, mają zastosowanie zgodnie z odpowiednim prawem krajowym, krajowe organy regulacyjne zapewniają przeprowadzenie inwestycji;
 - b) jeżeli środki podjęte przez krajowe organy regulacyjne zgodnie z lit. a) niniejszego ustępu nie mają zastosowania, projektodawca – w terminie 12 miesięcy od daty oddania do użytku określonej w planie realizacji – wybiera stronę trzecią w celu sfinansowania lub budowy całości lub części projektu;
 - c) jeżeli strona trzecia nie zostanie wybrana zgodnie z lit. b), państwo członkowskie lub – gdy państwo członkowskie tak przewidziało – krajowy organ regulacyjny może wyznaczyć w ciągu dwóch miesięcy od upływu terminu, o którym mowa w lit. b), stronę trzecią, którą projektodawca musi zaakceptować, w celu sfinansowania lub budowy projektu;

- d) **jeżeli strona trzecia nie zostanie wyznaczona przez krajowy organ zgodnie z lit. c)**, jeżeli w stosunku do terminu oddania do użytku określonego w planie realizacji opóźnienie przekracza 26 miesięcy, Komisja, z zastrzeżeniem zgody i przy pełnej współpracy zainteresowanych państw członkowskich, może wystosować zaproszenie do składania wniosków skierowane do wszelkich stron trzecich mogących zostać projektodawcą, dotyczących realizacji projektu zgodnie z uzgodnionym harmonogramem;
- e) jeżeli zastosowano środki, o których mowa w lit. c) lub d), operator systemu, na którego obszarze zlokalizowana jest inwestycja: przekazuje operatorom, inwestorom lub stronom trzecim realizującym projekt wszystkie informacje wymagane do realizacji inwestycji, **przy uwzględnieniu względów bezpieczeństwa**; przyłącza nowe aktywa do sieci przesyłowej; lub, w odpowiednich przypadkach, sieci dystrybucji oraz ogólnie dokłada wszelkich starań, aby ułatwić realizację inwestycji i zapewnić bezpieczne, niezawodne i efektywne funkcjonowanie oraz utrzymanie projektu figurującego na liście unijnej.

8. Projekt figurujący na liście unijnej może zostać skreślony z listy unijnej zgodnie z procedurą określoną w art. 3 ust. 4, jeżeli podstawą uwzględnienia go na tej liście były błędne informacje, które były czynnikiem decydującym o uwzględnieniu na liście, lub jeżeli projekt nie jest zgodny z prawem Unii.

9. Projekty, które nie znajdują się już na liście unijnej, tracą wszystkie prawa i obowiązki związane ze statusem projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania lub projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, określone w niniejszym rozporządzeniu.

Jednakże projekt, który nie znajduje się już na liście unijnej, lecz co do którego właściwy organ przyjął do rozpatrzenia dokumentację wniosku, zachowuje prawa i obowiązki określone w rozdziale III, z wyjątkiem projektów, które zostały skreślone z listy unijnej z przyczyn określonych w ust. 8 niniejszego artykułu.

10. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla wszelkiej unijnej pomocy finansowej przyznanej na jakikolwiek projekt figurujący na liście unijnej przed podjęciem decyzji o skreśleniu go z listy unijnej.

Koordynatorzy europejscy

1. W przypadku gdy realizacja projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania lub projektu będącego przedmiotem wzajemnego zainteresowania napotyka na znaczące trudności, Komisja może wyznaczyć, w porozumieniu z zainteresowanymi państwami członkowskimi, koordynatora europejskiego na okres do jednego roku z możliwością dwukrotnego przedłużenia.
2. Koordynator europejski:
 - a) wspiera projekty, do których został wyznaczony jako koordynator europejski, a także transgraniczny dialog między projektodawcami a wszystkimi zainteresowanymi stronami;
 - b) w razie potrzeby wspomaga i koordynuje wszystkie strony w prowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami, omawianiu, w stosownych przypadkach, alternatywnych tras i uzyskiwaniu niezbędnych pozwoleń na realizację projektów;
 - c) w stosownych przypadkach doradza projektodawcom w sprawie finansowania projektu;
 - d) zapewnia, aby zainteresowane państwa członkowskie udzieliły odpowiedniego wsparcia i ukierunkowania strategicznego w celu przygotowania i realizacji projektów;
 - e) począwszy od daty swojego wyznaczenia, każdego roku oraz, w stosownych przypadkach, na zakończenie swojego mandatu, składa Komisji sprawozdanie z postępów w realizacji projektów oraz wszelkich trudności i przeszkód, które mogą znacznie opóźnić termin oddania projektów do użytku. w stosownych przypadkach sprawozdanie zawiera zalecenia dotyczące sposobu przezwyciężenia przeszkód i trudności.

Komisja przekazuje sprawozdanie koordynatora europejskiego, o którym mowa w akapicie pierwszym lit. e), Parlamentowi Europejskiemu, **Radzie** i zainteresowanym grupom.

3. Koordynator europejski jest wybierany w drodze otwartej, niedyskryminacyjnej i przejrzystej procedury oraz na podstawie jego doświadczenia w zakresie szczególnych zadań, które mu powierzono w związku z odnosnymi projektami.
4. W decyzji o wyznaczeniu koordynatora europejskiego określa się zakres uprawnień, w tym czas trwania mandatu, konkretne zadania i związane z nimi terminy oraz metodykę, którą należy stosować. Działania koordynacyjne muszą być współmierne do stopnia złożoności i szacunkowych kosztów projektów.
5. Państwa członkowskie w pełni współpracują z koordynatorem europejskim w zakresie wypełniania powierzonych mu zadań, o których mowa w ust. 2 i 4.

ROZDZIAŁ III

Wydawanie pozwoleń i udział społeczeństwa

Artykuł 7

„Priorytetowy status” projektów znajdujących się na liście unijnej

1. Lista unijna oznacza, do celów wszelkich decyzji podejmowanych w trakcie procesu wydawania pozwoleń, że projekty znajdujące się na liście unijnej są niezbędne z punktu widzenia polityki energetycznej i klimatu, bez uszczerbku dla dokładnej lokalizacji, trasy lub technologii zastosowanej w projekcie.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania do projektów konkurujących ani do projektów, które nie osiągnęły odpowiedniego stopnia zaawansowania, aby przedstawić dla nich analizę kosztów i korzyści zgodnie z sekcją 2 pkt 1 lit. d) załącznika III.

2. W celu zapewnienia skutecznego administracyjnego rozpatrywania dokumentacji wniosków związanych z projektami znajdującymi się na liście unijnej projektodawcy i wszystkie zainteresowane organy zapewniają jak najszybsze rozpatrywanie tej dokumentacji zgodnie z prawem Unii i prawem krajowym.
3. Projekty znajdujące się na liście unijnej mają status projektów o najwyższym możliwym znaczeniu krajowym, jeżeli taki status istnieje w prawie krajowym, oraz traktuje się je jako takie w procesach wydawania pozwoleń, w tym [...] tych **związanych z ocenami oddziaływania na środowisko, oraz, jeżeli jest to przewidziane w prawie krajowym, planowaniem przestrzennym oraz uzyskiwaniem praw drogi [...]. Niniejszy ustęp ma zastosowanie bez uszczerbku dla względów obrony narodowej.**

4. Wszelkie procedury rozstrzygania sporów, postępowania sądowe, odwołania i środki zaskarżenia dotyczące projektów znajdujących się na liście unijnej rozpatrywane przed wszelkimi krajowymi sądami, trybunałami i panelami, w tym mediacja lub arbitraż, jeżeli istnieją na mocy prawa krajowego, uznaje się za pilne, jeżeli – i w zakresie, w jakim – taki pilny tryb procedur jest przewidziany w prawie krajowym.
5. Jeżeli chodzi o wpływ na środowisko, o którym mowa w art. 6 ust. 4 dyrektywy 92/43/EWG i art. 4 ust. 7 dyrektywy 2000/60/WE, projekty znajdujące się na liście unijnej należące do kategorii infrastruktury, o których mowa w pkt [...] 3 i 4 załącznika II do niniejszego rozporządzenia uznaje się za projekty leżące w interesie publicznym z punktu widzenia polityki energetycznej i można je uznać za projekty o nadrzędnym interesie publicznym, o ile spełnione są wszystkie warunki określone w tych dyrektywach.

Jeżeli zgodnie z art. 6 ust. 4 dyrektywy 92/43/EWG wymagana jest opinia Komisji, Komisja oraz właściwy organ krajowy, o którym mowa w art. 8 niniejszego rozporządzenia, zapewniają podjęcie decyzji dotyczącej nadrzędnego interesu publicznego projektu w terminach określonych w art. 10 ust. 1 i 2 niniejszego rozporządzenia.

Akapit pierwszy i drugi nie mają zastosowania do projektów konkurujących ani do projektów, które nie osiągnęły odpowiedniego stopnia zaawansowania, aby przedstawić dla nich analizę kosztów i korzyści zgodnie z sekcją 2 pkt 1 lit. d) załącznika III.

6. W ramach procedury wydawania pozwoleń – do czasu osiągnięcia neutralności klimatycznej [...] – planowanie, budowa i eksploatacja projektów należących do kategorii infrastruktury, o której mowa w załączniku II pkt **1 i 2**, [...] są uznawane za leżące w nadrzędnym interesie publicznym oraz służące zdrowiu i bezpieczeństwu publicznemu przy bilansowaniu interesów prawnych w indywidualnych przypadkach do celów art. 6 ust. 4 i art. 16 ust. 1 lit. c) dyrektywy 92/43/EWG, art. 4 ust. 7 dyrektywy 2000/60/WE i art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2009/147/WE. [...]

Do czasu osiągnięcia neutralności klimatycznej państwa członkowskie zapewniają, aby w procesie [...] wydawania pozwoleń **planowanie**, budowa i eksploatacja projektów należących do kategorii infrastruktury, o której mowa w załączniku II pkt **1 i 2**, były **uznawane za leżące w nadrzędnym interesie publicznym oraz były w takim przypadku** traktowane priorytetowo przy bilansowaniu interesów prawnych [...] innych [...] niż **te**, o których mowa w akapicie pierwszym. **Państwa członkowskie mogą wyłączyć stosowanie tego domniemania do celów ochrony** [...] dziedzictwa kulturowego na podstawie kryteriów prawnych w celu zapewnienia [...] **zharmonizowanego** wdrażania.

[...]

7. Do czasu osiągnięcia neutralności klimatycznej [...], w odniesieniu do projektów znajdujących się na liście unijnej i należących do kategorii infrastruktury, o których mowa w pkt 1 i 2 załącznika II do niniejszego rozporządzenia, wyraźnie uwzględnionych w krajowym planie rozwoju, który został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zgodnie z dyrektywą 2001/42, oraz – w przypadku gdy może on mieć znaczący wpływ na obszary Natura 2000 – odpowiedniej ocenie zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy 92/43/EWG, państwa członkowskie mogą, o ile projekt jest zgodny z ocenionym krajowym planem rozwoju i nie wykracza poza jego ramy:

- a) wyłączyć te projekty z oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 2 ust. 1 dyrektywy 2011/92/UE, oraz
- b) wyłączyć te projekty z oceny ich skutków dla obszarów Natura 2000 zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy 92/43/EWG oraz z oceny ich wpływu na ochronę gatunków zgodnie z art. 12 ust. 1 dyrektywy 92/43/EWG i art. 5 dyrektywy 2009/147/WE.

W przypadku projektów zlokalizowanych na obszarach Natura 2000 lub przebiegających przez te obszary oraz na obszarach wyznaczonych w ramach krajowych systemów ochrony przyrody i różnorodności biologicznej wyłączenia, o których mowa w akapicie pierwszym, mają zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy nie istnieją proporcjonalne alternatywy dla realizacji projektów, uwzględniające cele **tych obszarów. Wyjątki, o których mowa w akapicie pierwszym, nie mają zastosowania do [...]** projektów, o których mowa w załączniku II pkt 1 lit. c), **zlokalizowanych** na obszarach Natura 2000 **lub przebiegających [...]** przez te obszary oraz na obszarach wyznaczonych w ramach krajowych systemów ochrony.

8. W przypadku gdy państwa członkowskie stosują wyłączenia na mocy ust. 7, zapewniają one, aby przepisy dotyczące skutecznych środków łagodzących, które mają zostać przyjęte w odniesieniu do projektów znajdujących się na liście unijnej, należących do kategorii infrastruktury, o których mowa w załączniku II pkt 1 i 2, zostały określone na podstawie krajowego planu rozwoju w celu uniknięcia negatywnego wpływu na środowisko, który może wystąpić, lub, jeżeli nie jest to możliwe, w celu znacznego złagodzenia tego wpływu. Państwa członkowskie zapewniają terminowe stosowanie odpowiednich środków łagodzących w celu zapewnienia zgodności z obowiązkami określonymi w art. 6 ust. 2 dyrektywy 92/43/EWG, art. **5 dyrektywy 2009/147/WE** i art. 4 ust. 1 lit. a) ppkt (i) dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz w celu uniknięcia pogorszenia i osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego lub dobrego potencjału ekologicznego zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2000/60/WE.

Przestrzeganie zasad, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, oraz wdrożenie odpowiednich środków łagodzących w ramach poszczególnych projektów skutkuje domniemaniem, że projekty nie są niezgodne z przepisami, o których mowa w tym akapicie, bez uszczerbku dla ust. 10 niniejszego artykułu.

9. Państwa członkowskie zapewniają udział społeczeństwa w odniesieniu do krajowego planu rozwoju zgodnie z art. 6 i 7 dyrektywy 2001/42/WE, w tym określają grupy społeczeństwa, na które realizacja tego planu ma lub może mieć wpływ, a także państwa członkowskie, na które realizacja tego planu może mieć wpływ, oraz projekty znajdujące się na liście unijnej należące do kategorii infrastruktury, o których mowa w pkt 1 i 2 załącznika II do niniejszego rozporządzenia, zawarte w tym planie.

10. W przypadku projektów, w odniesieniu do których państwa członkowskie podejmują decyzję o zastosowaniu wyłączeń na podstawie ust. 7, właściwe organy przeprowadzają kontrolę w celu określenia:
- a) czy projekt może powodować znaczące niekorzystne skutki, których nie zidentyfikowano podczas oceny oddziaływania na środowisko krajowego planu rozwoju przeprowadzonej zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE oraz, w stosownych przypadkach, z dyrektywą 92/43/EWG.
 - b) czy projekt wchodzi w zakres art. 7 dyrektywy 2011/92/UE i art. 2 Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym ze względu na prawdopodobieństwo wywarcia znaczącego wpływu na środowisko w innym państwie członkowskim lub ze względu na wniosek państwa członkowskiego, na które projekt może wywrzeć znaczący wpływ.

Kontrola, o której mowa w akapicie pierwszym, kończy się w ciągu 45 dni od powiadomienia projektodawcy, o którym mowa w art. 10 ust. 5.

11. W przypadku gdy projekt realizowany na terytorium państwa członkowskiego może znacząco oddziaływać na środowisko innych państw członkowskich, państwo członkowskie, na którego terytorium realizowany jest projekt, zapewnia stosowanie art. 7 dyrektywy 2011/92/UE oraz art. 2–7 Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym.

12. W przypadku gdy podczas kontroli stwierdzono, że istnieje duże prawdopodobieństwo, iż projekt będzie miał nieprzewidziane niekorzystne skutki, o których mowa w ust. 10 niniejszego artykułu, właściwe organy informują projektodawcę, że wymagane są oceny, o których mowa w ust. 7 lit. a) i b) niniejszego artykułu, oraz zapewniają, aby na podstawie istniejących danych w odniesieniu do tych projektów zastosowano odpowiednie i proporcjonalne środki łagodzące w celu zapewnienia zgodności z art. 12 ust. 1 dyrektywy 92/43/EWG i art. 5 dyrektywy 2009/147/WE. Jeżeli zastosowanie takich środków łagodzących nie jest możliwe, właściwe organy zapewniają, aby projektodawcy przyjęli odpowiednie środki kompensujące w celu zaradzenia tym skutkom; jeżeli inne proporcjonalne środki kompensujące nie są dostępne, środki te, w **przypadku gdy jest to dozwolone na podstawie prawa krajowego**, mogą przyjąć formę rekompensaty pieniężnej na programy ochrony gatunków w celu zapewnienia lub poprawy stanu ochrony gatunków, których to dotyczy.
- 12a. **Ust. 7–12 mają zastosowanie bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do przeprowadzania procedur wydawania pozwoleń na podstawie przepisów, które pozwoliłyby na szybsze zatwierdzanie projektów figurujących na liście unijnej, w tym procedur zgodnie z art. 15e dyrektywy (UE) 2018/2001.**
13. Przy ocenie, czy istnieją zadowalające rozwiązania alternatywne dla projektów znajdujących się na liście unijnej i należących do kategorii infrastruktury, o których mowa w pkt 1, 2, 3 i 4 załącznika II do niniejszego rozporządzenia, do celów art. 6 ust. 4 i art. 16 ust. 1 dyrektywy 92/43/EWG, art. 4 ust. 7 lit. d) dyrektywy 2000/60/WE i art. 9 ust. 1 dyrektywy 2009/147/WE, warunek braku zadowalających alternatyw jest spełniony, jeżeli nie istnieją zadowalające rozwiązania alternatywne, które są w stanie zapewnić osiągnięcie tego samego celu co dany projekt pod względem rozwoju tej samej zdolności za pomocą tej samej technologii w tym samym lub podobnym terminie i bez powodowania znacznie wyższych kosztów.

14. Przy wdrażaniu środków kompensujących dla projektów znajdujących się na liście unijnej i należących do kategorii infrastruktury, o których mowa w pkt 1, 2, 3 i 4 załącznika II do niniejszego rozporządzenia, do celów art. 6 ust. 4 dyrektywy 92/43/EWG, państwa członkowskie mogą, [...] w przypadku gdy można racjonalnie wykazać, że plan lub projekt nie wpłyną nieodwracalnie na procesy ekologiczne niezbędne do utrzymania struktury i funkcji obszaru oraz nie zagrażą ogólnej spójności sieci Natura 2000 przed wprowadzeniem środków kompensujących, zezwolić na stosowanie takich środków kompensujących równoległe z realizacją projektu. Państwa członkowskie mogą zezwolić, zgodnie z zasadą ostrożności, na dostosowanie tych środków kompensujących w czasie, w zależności od tego, czy przewiduje się wystąpienie znaczących negatywnych skutków w perspektywie krótko-, średnio- czy długoterminowej.
15. [...]

Artykuł 8

Organizacja procesu wydawania pozwoleń

1. Każde państwo członkowskie **aktualizuje, w razie konieczności, [...] wyznaczenie** jednego [...] właściwego organu, [...] **który będzie odpowiedzialny za:**

- a) **przyjmowanie wniosków o wydanie pozwolenia i odpowiednich dokumentów w formie elektronicznej oraz ułatwianie [...] kontaktów z zainteresowanymi organami w celu zapewnienia, by promotor w czasie całej procedury nie musiał kontaktować się z więcej niż jednym punktem kontaktowym [...];**
- b) [...]
- c) ułatwianie i koordynowanie procesu wydawania pozwoleń dla projektów znajdujących się na liście unijnej na ich terytorium z innymi zainteresowanymi organami **oraz [...] określanie** we współpracy z nimi, jakie zezwolenia, pozwolenia i oceny są wymagane do zakończenia procesu wydawania pozwoleń i podjęcia decyzji kompleksowej zgodnie z ust. 3. Obejmuje to zakres i poziom szczegółowości prac studyjnych, ocen i dokumentacji, których opracowania oczekuje się od projektodawców;
- d) współpracę i komunikację z właściwymi organami krajowymi innych państw członkowskich w celu ułatwienia i koordynacji procesu wydawania pozwoleń na projekty znajdujące się na liście unijnej na ich terytorium oraz z organami wydającymi pozwolenia w państwach trzecich w odniesieniu do projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, w tym: dostosowanie konsultacji publicznych dotyczących projektów transgranicznych, zgodnie z art. 9 ust. 5; wymianę informacji na temat prawdopodobnych znaczących skutków transgranicznych, zgodnie z art. 9 ust. 6; dostosowanie harmonogramu i wymogów dotyczących prac studyjnych, które mają zostać przeprowadzone, pozwoleń lub zezwoleń; oraz organizowanie procedury poprzedzającej złożenie wniosku zgodnie z art. 10 ust. 9; **oraz**

- e) monitorowanie postępów i opóźnień w realizacji projektów znajdujących się na liście unijnej na terytorium podlegającym jego kompetencji, w tym poprzez przyjmowanie i zatwierdzanie sprawozdań przedkładanych przez projektodawców zgodnie z art. 5 ust. 4 oraz składanie Agencji i odpowiednim grupom sprawozdań z postępów i opóźnień w realizacji projektów znajdujących się na liście unijnej na terytorium podlegającym jego kompetencji zgodnie z art. 5 ust. 5.

W przypadku aktualizacji lub zmian dotyczących wyznaczonego właściwego organu krajowego państwa członkowskie powiadamiają Komisję niezwłocznie po podjęciu decyzji o zmianie i informują, kiedy takie zmiany wywołują skutki.

- 2. Kompetencje właściwego organu krajowego, o którym mowa w ust. 1, i związane z nimi zadania mogą być przekazywane innemu organowi w odniesieniu do danego projektu znajdującego się na liście unijnej lub określonej kategorii projektów z tej listy, lub w odniesieniu do obszaru geograficznego, pod warunkiem że:
 - a) właściwy organ krajowy powiadomi o takim przekazaniu Komisję, a informacje zawarte w tym powiadomieniu będą łatwo dostępne dla ogółu społeczeństwa, w tym na stronie internetowej, o której mowa w art. 9 ust. 7;
 - b) za każdy projekt lub kategorię projektów znajdujących się na liście unijnej jest odpowiedzialny tylko jeden organ, który jest jedynym punktem kontaktowym dla projektodawców, biorącym na siebie wszystkie obowiązki w procesie prowadzącym do podjęcia decyzji kompleksowej w przewidzianym prawem terminie, o którym mowa w art. 10 ust. 2, oraz koordynującym przedkładanie wszystkich istotnych dokumentów i informacji, w tym wszelkim innym zainteresowanym organom;
 - c) niezależnie od przekazania zadań właściwy organ krajowy pozostaje odpowiedzialny za agregowanie sprawozdań przedkładanych przez projektodawców zgodnie z art. 5 ust. 4 i składanie sprawozdań Agencji i odpowiednim grupom zgodnie z art. 5 ust. 5.

Właściwy organ krajowy może również zachować kompetencje w zakresie ustalania terminów, bez uszczerbku dla terminów określonych w art. 10 ust. 1 i 2.

3. Właściwy organ krajowy zapewnia wydanie decyzji kompleksowej w terminach określonych w art. 10 ust. 1 i 2.

Państwa członkowskie wybierają jeden z poniższych trybów, biorąc pod uwagę, który z nich jest najskuteczniejszy w świetle prawa krajowego, specyfiki krajowego planowania i procesu wydawania pozwoleń oraz czy można go wdrożyć w sposób, który przyczynia się do jak najskuteczniejszego i jak najszybszego wydania decyzji kompleksowej:

a) tryb zintegrowany:

- (i) decyzję kompleksową wydaje właściwy organ krajowy i jest ona jedyną prawnie wiążącą decyzją wynikającą z ustawowego procesu wydawania pozwoleń.
- (ii) w przypadku gdy projekt jest przedmiotem zainteresowania innych organów, mogą one, zgodnie z prawem krajowym, przedstawiać swoje opinie jako wkład w procedurę, a właściwy organ krajowy uwzględnia te opinie;

b) tryb skoordynowany:

- (i) decyzja kompleksowa obejmuje większą liczbę prawnie wiążących decyzji indywidualnych wydanych przez kilka zainteresowanych organów, które koordynuje właściwy organ krajowy;
- (ii) właściwy organ krajowy może utworzyć grupę roboczą, w której reprezentowane będą wszystkie zainteresowane organy, w celu sporządzenia planu kontroli lub szczegółowego planu procesu wydawania pozwoleń zgodnie z art. 10 ust. 9 lit. b) oraz w celu monitorowania i koordynowania jego wdrażania;

- (iii) właściwy organ krajowy, po konsultacji z pozostałymi zainteresowanymi organami, ustala dla każdego przypadku z osobna rozsądny termin, w którym wydawane są indywidualne decyzje, w celu skrócenia do minimum czasu trwania procesu, bez uszczerbku dla terminów określonych w art. 10 ust. 1 i 2;
 - (iv) właściwy organ krajowy [...] **może** podjąć decyzję indywidualną w imieniu innego zainteresowanego organu **na swoim terytorium**, jeżeli organ ten nie wydał decyzji w wyznaczonym terminie i jeżeli takie opóźnienie nie może być odpowiednio uzasadnione. Właściwy organ krajowy może także zignorować decyzję indywidualną innego zainteresowanego organu **na jego terytorium**, jeżeli uzna ją za niewystarczająco uzasadnioną w odniesieniu do dowodów przedstawionych na jej poparcie przez ten zainteresowany organ;
- c) tryb współpracy:
- (i) decyzja kompleksowa obejmuje większą liczbę prawnie wiążących decyzji indywidualnych wydanych przez kilka zainteresowanych organów i koordynowanych przez właściwy organ krajowy;
 - (ii) właściwy organ krajowy może utworzyć grupę roboczą, w której reprezentowane będą wszystkie zainteresowane organy, w celu sporządzenia planu kontroli lub szczegółowego planu procesu wydawania pozwoleń zgodnie z art. 10 ust. 9 oraz w celu monitorowania i koordynowania jego wdrażania;
 - (iii) właściwy organ krajowy, po konsultacji z pozostałymi zainteresowanymi organami, ustala dla każdego przypadku z osobna rozsądny termin, w którym wydawane są indywidualne decyzje, w celu skrócenia do minimum czasu trwania procesu, bez uszczerbku dla terminów określonych w art. 10 ust. 1 i 2;

- (iv) właściwy organ krajowy monitoruje przestrzeganie terminów przez zainteresowane organy oraz, w przypadku opóźnień, podejmuje środki w celu skrócenia do minimum czasu trwania procesu;
- (v) w przypadku gdy państwo członkowskie wybiera tryb współpracy, informuje Komisję o przyczynach takiego wyboru.

Zainteresowane organy, zgodnie z trybem wydawania pozwoleń wybranym przez państwa członkowskie, przekazują niezbędne uprawnienia właściwemu organowi krajowemu albo ułatwiają współpracę i współdziałanie z właściwym organem krajowym w celu zapewnienia wydania decyzji kompleksowej w terminach określonych w art. 10 ust. 1 i 2.

W przypadku gdy zainteresowany organ uzna, że nie jest w stanie wydać indywidualnej decyzji w ustalonym terminie, niezwłocznie informuje o tym właściwy organ krajowy, podając powody opóźnienia. Właściwy organ krajowy wyznacza następnie kolejny termin wydania indywidualnej decyzji zgodnie z ogólnymi terminami określonymi w art. 10 ust. 1 i 2.

4. Państwa członkowskie mogą stosować tryby określone w ust. 3 w odniesieniu do projektów znajdujących się na liście unijnej, realizowanych na lądzie i na morzu.

W przypadku projektów znajdujących się na liście unijnej, które są nieodłącznie powiązane z aktywami wytwórczymi, takich jak projekty należące do kategorii infrastruktury określonych w załączniku II pkt 1 lit. b) lub h), właściwy organ krajowy jest odpowiedzialny za koordynację procesu wydawania pozwoleń na dany projekt znajdujący się na liście unijnej z wydawaniem pozwoleń na aktywa wytwórcze, tak aby harmonogramy były spójne i wspólnie miały na celu jak najefektywniejsze i terminowe wydawanie pozwoleń na wszystkie aktywa związane z projektem.

5. **Odpowiednie właściwe organy krajowe państw członkowskich zaangażowanych w projekt znajdujący się na liście unijnej należący do jednego z priorytetowych korytarzy sieci przesyłowej energii morskiej określonych w sekcji 2 załącznika I wspólnie wyznaczają pojedynczy punkt kontaktowy dla projektodawców w odniesieniu do każdego projektu, który jest odpowiedzialny za ułatwianie wymiany informacji między właściwymi organami krajowymi na temat procesu wydawania pozwoleń w projekcie, w celu ułatwienia tego procesu i podejmowania decyzji przez odpowiednie właściwe organy krajowe.**

W przypadku gdy projekt znajdujący się na liście unijnej **nie należy do jednego z priorytetowych korytarzy sieci przesyłowej energii morskiej określonych w załączniku I sekcja 2, ale** jest zlokalizowany na terytorium co najmniej dwóch państw członkowskich, ich odpowiednie właściwe organy krajowe [...] **mogą** wspólnie wyznaczyć jeden z nich do działania jako pojedynczy punkt kontaktowy, odpowiedzialny za ułatwianie wymiany informacji między właściwymi organami krajowymi a innymi zainteresowanymi organami na temat procesu wydawania pozwoleń, a także za wydanie ostatecznej [...] decyzji kompleksowej we współpracy z pozostałymi zainteresowanymi właściwymi organami krajowymi, **bez uszczerbku dla kompetencji każdego państwa członkowskiego w zakresie wydania własnej decyzji.**

Jeżeli nie zostanie wspólnie wyznaczony pojedynczy punkt kontaktowy, odpowiednie właściwe organy krajowe podejmują wszelkie niezbędne czynności w celu zapewnienia skutecznej i efektywnej współpracy i komunikacji między nimi, w tym czynności, o których mowa w art. 10 ust. 9.

Państwa członkowskie dążą do ustanowienia wspólnej procedury, która ułatwia współpracę między odpowiednimi zainteresowanymi właściwymi organami krajowymi, tworzy synergie proceduralne i dostosowuje terminy w celu ułatwienia procesu wydawania pozwoleń na projekty, w szczególności w odniesieniu do oceny wpływu na środowisko, oraz konsultacji publicznych wymaganych na podstawie art. 9.

Na wniosek państw członkowskich Komisja odgrywa rolę koordynatora wspierającego współpracę między zainteresowanymi właściwymi organami krajowymi. Komisja ułatwia osiągnięcie porozumienia w sprawie jednolitej wspólnej procedury, wydając opinie i zalecenia dotyczące aspektów proceduralnych.

Artykuł 9

Przejrzystość i udział społeczeństwa

1. **[Do dnia przypadającego sześć miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia [...]]** państwo członkowskie lub właściwy organ krajowy, w razie konieczności we współpracy z innymi zainteresowanymi organami, publikuje zaktualizowany podręcznik procedur dotyczący procesów wydawania pozwoleń mających zastosowanie do projektów znajdujących się na liście unijnej, aby uwzględnić co najmniej informacje określone w pkt 1 załącznika VI. Podręcznik nie jest prawnie wiążący, ale musi zawierać odesłania do odpowiednich przepisów lub cytować te przepisy. Właściwe organy krajowe, w stosownych przypadkach, współpracują i znajdują elementy synergii z organami państw sąsiadujących w celu dostosowania harmonogramów i ułatwienia procesu wydawania pozwoleń dla projektów, w tym opracowania podręcznika procedur.
2. Bez uszczerbku dla wymogów dotyczących udziału społeczeństwa wynikających z prawa ochrony środowiska, konwencji z Aarhus, konwencji z Espoo oraz odpowiednich przepisów prawa Unii, wszystkie strony biorące udział w procesie wydawania pozwoleń postępują zgodnie z zasadami dotyczącymi udziału społeczeństwa, określonymi w pkt 3 załącznika VI.

3. W orientacyjnym terminie trzech miesięcy od rozpoczęcia procesu wydawania pozwoleń zgodnie z art. 10 ust. 5 projektodawca opracowuje koncepcję udziału społeczeństwa i przedkłada ją właściwemu organowi krajowemu zgodnie z procedurą opisaną w podręczniku, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz zgodnie z wytycznymi określonymi w załączniku VI.
4. W terminie trzech miesięcy od otrzymania koncepcji właściwy organ krajowy zwraca się o wprowadzenie zmian lub zatwierdza koncepcję udziału społeczeństwa, biorąc pod uwagę, bez konieczności powtarzania, wszystkie formy udziału społeczeństwa i konsultacji społecznych, które miały miejsce do momentu rozpoczęcia procesu wydawania pozwoleń, pod warunkiem że te formy udziału społeczeństwa i konsultacji społecznych były zgodne z wymogami niniejszego artykułu.

W przypadku gdy projektodawca zamierza gruntownie zmienić zatwierdzoną koncepcję udziału społeczeństwa, informuje o tym właściwy organ krajowy. W takim przypadku właściwy organ krajowy może zażądać wprowadzenia dodatkowych zmian.

5. Jeżeli nie jest to już wymagane na mocy prawa krajowego, projektodawca przeprowadza przynajmniej jedne konsultacje publiczne na wczesnym etapie przed przedłożeniem ostatecznego i kompletnego wniosku o pozwolenie do właściwego organu krajowego zgodnie z art. 10 ust. 10. Konsultacje publiczne można przeprowadzić w połączeniu z dowolnymi konsultacjami publicznymi po przedłożeniu wniosku o zezwolenie na inwestycję zgodnie z art. 6 ust. 2 dyrektywy 2011/92/UE.
6. Konsultacje publiczne wymagane w poprzednim akapicie muszą spełniać minimalne wymagania określone w pkt 5 załącznika VI i muszą obejmować poinformowanie na wczesnym etapie zainteresowanych stron, o których mowa w pkt 3 lit. a) załącznika VI, o projekcie oraz przyczynienie się do wyboru najodpowiedniejszej lokalizacji, trasy lub technologii, z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, aspektów przystosowania się do zmiany klimatu i kwestii bezpieczeństwa związanych z projektem, wszystkich istotnych skutków na mocy prawa Unii i prawa krajowego oraz odpowiednich kwestii, które należy uwzględnić w dokumentacji wniosku.

7. Bez uszczerbku dla przepisów proceduralnych i zasad przejrzystości obowiązujących w państwach członkowskich, projektodawcy publikują na stronie internetowej, o której mowa w ust. 10, sprawozdanie podsumowujące wyniki działań związanych z udziałem społeczeństwa w odniesieniu do projektu, w tym wszelkich działań poprzedzających konsultacje publiczne na wczesnym etapie, oraz wyjaśniające, w jaki sposób uwzględniono opinie wyrażone podczas konsultacji publicznych, wskazując wszelkie zmiany lokalizacji, trasy i planu projektu lub podając powody nieuwzględnienia niektórych opinii.

Projektodawca przedkłada to sprawozdanie wraz z dokumentacją wniosku właściwemu organowi krajowemu. W decyzji kompleksowej uwzględnia się należycie wynik tego sprawozdania.

8. W przypadku projektów transgranicznych dotyczących co najmniej dwóch państw członkowskich konsultacje publiczne przeprowadzane zgodnie z ust. 5 w każdym z zainteresowanych państw członkowskich odbywają się, w miarę możliwości, w odstępie nieprzekraczającym dwóch miesięcy i, w miarę możliwości, są łączone.
9. W przypadku projektów mogących mieć znaczące skutki transgraniczne w jednym lub większej liczbie sąsiadujących państw członkowskich, do których zastosowanie mają art. 7 dyrektywy 2011/92/UE i konwencja z Espoo, odpowiednie informacje zostają udostępnione właściwemu organowi krajowemu zainteresowanych sąsiadujących państw członkowskich. Właściwe organy krajowe zainteresowanych sąsiadujących państw członkowskich wskazują, w stosownych przypadkach w ramach procesu powiadamiania, czy chcą uczestniczyć w procedurze konsultacji publicznych, czy też inny zainteresowany organ sobie tego życzy.
10. Projektodawca zakłada specjalną stronę internetową projektu przeznaczoną do publikowania istotnych informacji na temat projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania, zawierającą linki do strony internetowej Komisji oraz do platformy dotyczącej przejrzystości, o której mowa w art. 26, oraz spełniającą wymogi określone w pkt 6 załącznika VI i regularnie aktualizuje tę stronę. Właściwe organy krajowe sprawdzają, czy projektodawcy wywiązują się z tego obowiązku, i w razie potrzeby podejmują środki zapewniające spełnienie tego obowiązku.

Czas trwania i przebieg procesu wydawania pozwoleń

1. W procesie wydawania pozwoleń przewiduje się następujące dwie procedury:
 - a) fakultatywną procedurę poprzedzającą złożenie wniosku, obejmującą okres od momentu rozpoczęcia procesu wydawania pozwoleń do momentu przyjęcia przez właściwy organ krajowy złożonej kompletnej dokumentacji wniosku, którą należy zakończyć w ciągu maksymalnie 24 miesięcy;
 - b) obowiązkową ustawową procedurę wydawania pozwoleń, obejmującą okres od dnia przyjęcia przedłożonej kompletnej dokumentacji wniosku do daty wydania decyzji kompleksowej, który to okres nie może przekraczać 18 miesięcy.

W odniesieniu do akapitu pierwszego lit. b) państwa członkowskie mogą, w miarę możliwości, ustanowić ustawową procedurę wydawania pozwoleń krótszą niż 18 miesięcy.

2. Właściwy organ krajowy zapewnia, aby łączny czas trwania obu procedur, o których mowa w ust. 1, nie przekraczał 42 miesięcy.

Jeżeli jednak właściwy organ krajowy uzna, że jedna lub obie procedury nie zostaną zakończone w terminach określonych w ust. 1, może on, przed upływem terminów i w indywidualnych przypadkach, przedłużyć jeden lub oba te terminy. Właściwy organ krajowy nie może przedłużyć łącznego czasu trwania obu procedur o dłużej niż sześć miesięcy, chyba że zachodzą okoliczności wyjątkowe.

W przypadku gdy właściwy organ krajowy przedłuża terminy, informuje zainteresowaną grupę o przyczynach takiego przedłużenia i przedstawia jej środki, które podjął lub podejmie, aby zakończyć proces wydawania pozwoleń z jak najmniejszym opóźnieniem. Grupa może zwrócić się do właściwego organu krajowego o regularne składanie sprawozdań na temat poczynionych postępów i podanie przyczyn wszelkich opóźnień.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy krajowe, o których mowa w art. 8 ust. 1, dysponowały odpowiednimi zasobami technicznymi, finansowymi i ludzkimi, aby wydać decyzję kompleksową w terminie wskazanym w art. 10 ust. 2.
4. Państwa członkowskie [...] **mogą przewidzieć**, że w procedurze wydawania pozwoleń, o której mowa w ust. 1:
- a) brak odpowiedzi ze strony właściwych organów krajowych w terminie określonym w ust. 2 będzie skutkował uznaniem decyzji kompleksowej za zatwierdzoną;
 - b) [...] brak odpowiedzi ze strony innych zainteresowanych organów w rozsądnym terminie określonym przez właściwy organ krajowy zgodnie z art. 8 ust. 3 będzie skutkował uznaniem ich konkretnej opinii, zezwolenia lub pozwolenia – **w konkretnych pośrednich etapach administracyjnych** – za udzielone lub rozpatrzone pozytywnie [...], z **wyjątkiem** [...] decyzji środowiskowych, [...], **chyba że ich systemy prawne przewidują taką możliwość**. [...]

Wszystkie decyzje są podawane do wiadomości publicznej **zgodnie z mającym zastosowanie prawem** [...].

5. Składając wniosek o rozpoczęcie procesu wydawania pozwoleń, projektodawcy powiadamiają o projekcie właściwy organ krajowy każdego państwa członkowskiego, w którym projekt jest zlokalizowany, w tym w państwach członkowskich, w których projekt przekracza ich wyłączną strefę ekonomiczną, w formie pisemnej lub elektronicznej, oraz dołączają odpowiednio szczegółowy zarys projektu.

W terminie jednego miesiąca od otrzymania powiadomienia właściwy organ krajowy w formie elektronicznej:

- a) wydaje potwierdzenie odbioru, albo
- b) jeżeli projekt nie zostanie uznany za wystarczająco dojrzały, aby rozpocząć proces wydawania pozwoleń, odrzuca powiadomienie i przedstawia powody swojej decyzji, w tym w imieniu innych zainteresowanych organów.

Data potwierdzenia odbioru oznacza początek procesu wydawania pozwoleń.

W przypadku gdy zaangażowane są dwa lub większa liczba państw członkowskich, za moment rozpoczęcia procesu wydawania pozwoleń uznaje się datę przyjęcia ostatniego powiadomienia przez zainteresowany właściwy organ krajowy.

Państwa członkowskie **mogą ustanowić [...] portal cyfrowy lub połączone portale cyfrowe [...]** w celu zarządzania wnioskami o wydanie pozwolenia, procesami wydawania pozwoleń, bieżącymi decyzjami o wydaniu pozwolenia oraz decyzjami wydawanymi w łatwo dostępnym formacie.

[...] Taki portal lub takie portale [...] mogą zapewnić dostęp do odpowiednich danych środowiskowych i geologicznych oraz decyzji dostępnych na jednolitym [...] portalu cyfrowym opartym na systemie informacji geograficznej, o którym mowa w art. 10 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady [xxxxx]³⁷.

³⁷ [Odniesienie do rozporządzenia w sprawie przyspieszenia ocen oddziaływania na środowisko].

6. Właściwe organy krajowe zapewniają przyspieszenie procesu wydawania pozwoleń zgodnie z niniejszym rozdziałem dla każdej kategorii projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania. W tym celu właściwe organy krajowe dostosowują swoje wymogi dotyczące rozpoczęcia procesu wydawania pozwoleń i przyjmowania kompletnej dokumentacji wniosku zgodnie z odpowiednią kategorią projektu, jego charakterem, skalą, nieistnieniem w prawie krajowym wymogu przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko lub innych ocen zgodnie z prawem krajowym, lub faktem, że mogą wymagać mniejszej liczby zezwoleń i zatwierdzeń do osiągnięcia fazy gotowości do realizacji.

We współpracy z projektodawcą oraz, w razie potrzeby, z innymi zainteresowanymi organami lub innymi właściwymi organami krajowymi innych państw członkowskich, w których zlokalizowany jest projekt, w tym również w przypadku gdy projekt przekracza ich wyłączną strefę ekonomiczną, właściwy organ krajowy może opracować wymogi dotyczące procesu wydawania pozwoleń dla określonego projektu oraz harmonogram konsultacji publicznych określony w pkt 4 załącznika VI w etapach, pod warunkiem że nie opóźni to ogólnego rozwoju projektu i zapewni uproszczenie i przyspieszenie procesu wydawania pozwoleń. Maksymalne terminy określone w ust. 1 i 2 mają zastosowanie do każdego z etapów.

W związku z tym właściwe organy krajowe mogą zdecydować, że procedura poprzedzająca złożenie wniosku, o której mowa w ust. 1 i 6 niniejszego artykułu, nie jest konieczna, w przypadku gdy projektodawca nie wymaga tego okresu na przeprowadzenie prac studyjnych, ocen i zgromadzenie danych w celu wypełnienia dokumentacji wniosku o pozwolenie.

7. Podczas kontroli przeprowadzanej w celu ustalenia wymogów dotyczących procesu wydawania pozwoleń właściwe organy krajowe uwzględniają wszelkie przeprowadzone prace studyjne oraz pozwolenia lub zezwolenia wydane w okresie do pięciu lat przed rozpoczęciem procesu wydawania pozwoleń zgodnie z niniejszym artykułem, w tym oceny przeprowadzone na potrzeby realizacji innych projektów, które są istotne i mogą zostać ponownie wykorzystane, i nie wymagają zbędnych ani powielających się prac studyjnych, ocen, pozwoleń lub zezwoleń. **Właściwe organy krajowe mogą uwzględnić dane starsze niż pięć lat, o ile uznają takie dane za istotne i niezbędne do ustanowienia wymogów dotyczących procedury wydawania pozwoleń.**
8. W państwach członkowskich, w których określenie trasy lub lokalizacji, przeprowadzane wyłącznie w konkretnych celach planowanego projektu, w tym również w celu planowania konkretnych korytarzy infrastruktury sieciowej, nie może być częścią procesu wydawania pozwoleń prowadzącego do wydania decyzji kompleksowej, odpowiednią decyzję podejmuje się w odrębnym terminie sześciu miesięcy od daty złożenia przez projektodawcę ostatecznej i kompletnej dokumentacji wniosku.
9. Procedura poprzedzająca złożenie wniosku obejmuje: kontrolę i określenie zakresu wymaganych prac studyjnych, sprawozdań i dokumentacji, których oczekuje się od projektodawcy; sporządzenie szczegółowego harmonogramu; oraz weryfikację projektu dokumentacji wniosku w następujących etapach:
- a) najszybciej jak to możliwe i nie później niż trzy miesiące po powiadomieniu przez projektodawcę, o którym mowa w ust. 5, właściwy organ krajowy określa zezwolenia, pozwolenia i oceny wymagane do zakończenia procesu wydawania pozwoleń i powiadamia o nich projektodawcę.

Powiadomienie dokonane przez właściwy organ krajowy zawiera listę kontrolną, o której mowa w załączniku VI pkt 1 lit. e), a w stosownych przypadkach jego treść ustala się we współpracy z innymi zainteresowanymi organami oraz z właściwymi organami krajowymi w innych państwach członkowskich, na których terytorium znajduje się projekt, w tym również w przypadku, gdy projekt przekracza ich wyłączną strefę ekonomiczną.

W stosownych przypadkach w powiadomieniu określa się szczegółowo warunki, na jakich projekt może korzystać z wyłączenia przewidzianego w art. 7 ust. 7, oraz określa się:

- (i) czy występuje duże prawdopodobieństwo, że projekt może mieć znaczący nieprzewidziany niepożądany wpływ z uwagi na wrażliwość środowiskową obszarów geograficznych, na których jest planowany, którego to wpływu nie zidentyfikowano podczas oceny wpływu na środowisko krajowych planów rozwoju przeprowadzonej zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE oraz, w stosownych przypadkach, z dyrektywą 92/43/EWG;
- (ii) odpowiednie i proporcjonalne środki łagodzące lub rekompensatę pieniężną za programy ochrony gatunków mające zastosowanie do projektu zgodnie z art. 7 ust. 8;
- (iii) czy jakakolwiek część projektu może znacząco oddziaływać na środowisko w innym państwie członkowskim; w takim przypadku właściwy organ krajowy państwa członkowskiego, w którym zlokalizowany jest projekt, zapewnia stosowanie art. 7 dyrektywy 2011/92/UE oraz art. 2–7 Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym;

- b) w powiadomieniu wskazuje się również, czy właściwy organ krajowy zatwierdza lub zmienia koncepcję udziału społeczeństwa przedłożoną przez projektodawcę zgodnie z art. 9 ust. 3. W okresie kontroli właściwy organ krajowy, we współpracy z innymi zainteresowanymi organami, określa zakres i poziom szczegółowości prac studyjnych, sprawozdań i dokumentacji, w tym ocen wymaganych do wydania pozwolenia środowiskowego na realizację projektu, które projektodawca ma sporządzić i przedłożyć w ramach kompletnej dokumentacji wniosku.

Ani właściwy organ krajowy, ani żaden z zainteresowanych organów nie zwracają się następnie o żadne dodatkowe informacje, prace studyjne, sprawozdania lub oceny poza tymi, które zostały określone w procesie wstępnej kontroli, z wyjątkiem przypadków, w których nastąpiła istotna zmiana w projekcie lub otaczającym go środowisku.

W przypadku wystąpienia takiej istotnej zmiany właściwy organ krajowy może zwrócić się do projektodawcy o dodatkowe informacje, podając uzasadnione powody;

- c) właściwy organ krajowy sporządza, w ścisłej współpracy z projektodawcą i innymi zainteresowanymi organami oraz właściwymi organami krajowymi w innych państwach członkowskich, w których zlokalizowany jest projekt, w tym również w przypadku, gdy projekt przekracza ich wyłączną strefę ekonomiczną, oraz z uwzględnieniem wyników działań prowadzonych na podstawie lit. a) niniejszego ustępu, szczegółowy harmonogram procesu wydawania pozwoleń zgodnie z wytycznymi określonymi w pkt 2 załącznika VI;
- d) po otrzymaniu projektu dokumentacji wniosku właściwy organ krajowy może, w imieniu swoim lub innych zainteresowanych organów, zwrócić się do projektodawcy o przedłożenie brakujących informacji dotyczących wymaganych elementów, o których mowa w lit. a), w terminie nieprzekraczającym [...] **45 dni**.

Procedura poprzedzająca złożenie wniosku obejmuje przygotowanie – w razie potrzeby – wszelkich sprawozdań środowiskowych przez projektodawców, w tym dokumentacji i ocen dotyczących przystosowania się do zmiany klimatu oraz bezpieczeństwa cybernetycznego i fizycznego.

[...]

W terminie [...] **45 dni** od przedłożenia brakujących informacji, o których mowa w akapicie pierwszym lit. d), właściwy organ przyjmuje do rozpatrzenia kompletny wniosek w formie pisemnej lub elektronicznej lub na specjalnych platformach cyfrowych, rozpoczynając ustawową procedurę wydawania pozwoleń, o której mowa w ust. 1 lit. b).

10. Projektodawca współpracuje w dobrej wierze z właściwymi organami krajowymi i ze wszystkimi zainteresowanymi organami w celu dostarczenia im pełnych i prawidłowych informacji, w szczególności w odniesieniu do informacji wskazanych w procesie kontroli.

Projektodawca zapewnia kompletność i adekwatność dokumentacji wniosku, zwracając się o opinię do właściwego organu krajowego na jak najwcześniejszym etapie procesu wydawania pozwoleń.

Projektodawca w pełni współpracuje z właściwym organem krajowym w celu dotrzymania terminów określonych w niniejszym rozporządzeniu. Wszelkie opóźnienia spowodowane winą projektodawcy działającego w dobrej wierze w tym zakresie nie są wliczane do maksymalnego okresu wydawania pozwoleń.

11. Państwa członkowskie zapewniają, aby żadne zmiany w prawie krajowym nie prowadziły do przedłużenia jakiegokolwiek procesu wydawania pozwoleń, który rozpoczęto przed wejściem w życie takich zmian. W celu utrzymania przyspieszenia procesu wydawania pozwoleń w odniesieniu do projektów znajdujących się na liście unijnej właściwe organy krajowe odpowiednio dostosowują plan ustalony zgodnie z ust. 6 lit. b) niniejszego artykułu, aby zapewnić, w miarę możliwości, nieprzekroczenie terminów procesu wydawania pozwoleń określonych w niniejszym artykule.
12. Terminy określone w niniejszym artykule pozostają bez uszczerbku dla obowiązków wynikających z prawa Unii i prawa międzynarodowego oraz dla administracyjnych procedur odwoławczych i środków zaskarżenia rozpatrywanych przed sądem lub trybunałem.

Terminy określone w niniejszym artykule w odniesieniu do wszelkich procedur wydawania pozwoleń pozostają bez uszczerbku dla jakichkolwiek krótszych terminów określonych przez państwa członkowskie.

ROZDZIAŁ IV

Międzysektorowe planowanie infrastruktury

Artykuł 11

Scenariusz podstawowy dziesięcioletnich planów rozwoju sieci

1. Do dnia [dwa lata po wejściu w życie], a następnie co najmniej co cztery lata Komisja opracowuje scenariusz podstawowy i **analizy wrażliwości** dla sektorów energii elektrycznej, wodoru i gazu, który ma być wykorzystywany na potrzeby ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci, o których mowa w: art. 48 rozporządzenia (UE) 2019/943 i art. [...] **60** rozporządzenia (UE) 2024/1789, procesu identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury, o którym mowa w art. 12 niniejszego rozporządzenia, całościowej analizy kosztów i korzyści systemu energetycznego, o której mowa w art. 14 niniejszego rozporządzenia, oraz transgranicznej alokacji kosztów, o której mowa w art. 17 niniejszego rozporządzenia.
2. Scenariusz podstawowy i **analizy wrażliwości** są spójne z celami Unii w zakresie energii i klimatu oraz:
 - a) [...] obejmują perspektywę **średnio- i długoterminową** co najmniej do 2050 r. zgodnie z unijnym celem neutralności klimatycznej **oraz uwzględniają specyfikę krajową i regionalną**;
 - aa) przyjmują podejście międzysektorowe zapewniające spójność między sektorami energii elektrycznej, wodoru i gazu, optymalizując efektywność systemu;
 - b) [...]

- b) **uwzględniają najnowsze krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu oraz wszelkie inne odpowiednie dokumenty dotyczące scenariuszy krajowych zatwierdzone przez odpowiednie państwo członkowskie lub krajowy organ regulacyjny;**
- c) **w odniesieniu do analiz wrażliwości – uwzględniają, między innymi, alternatywne koszyki dostaw i wzorce popytu, a także istniejące tendencje i prognozy.**

3. Europejska sieć operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej (ENTSO energii elektrycznej), europejska sieć operatorów sieci wodorowych (ENNOH), europejska sieć operatorów systemów przesyłowych gazu (ENTSO gazu) oraz państwa członkowskie przekazują, na wniosek Komisji, dane i informacje niezbędne do opracowania scenariusza podstawowego, o którym mowa w ust. 1. Obejmuje to między innymi dane rynkowe i dane dotyczące sieci, takie jak prognozy popytu i podaży, charakterystyka wytwarzania energii elektrycznej, produkcji wodoru i sieci wodorowych, źródła elastyczności, założenia dotyczące przywozu, a także dane dotyczące warunków klimatycznych w poszczególnych latach. Komisja ustala rozsądny termin, w jakim należy przekazywać dane i informacje, uwzględniając stopień złożoności i pilności wymaganych danych i informacji. W przypadku gdy adresat nie przekaze informacji, o których udzielenie się zwrócono, w wyznaczonym przez Komisję terminie lub dostarczy niepełnych informacji, Komisja może wymagać przekazania tych informacji w drodze decyzji. **Komisja zapewnia koordynację między gromadzeniem danych do celów scenariusza podstawowego i analiz wrażliwości oraz gromadzeniem danych do innych celów, w szczególności na podstawie rozporządzenia (UE) 2018/1999, oraz, gdy jest to wykonalne, ponownym wykorzystaniem zgromadzonych danych, aby uniknąć powielania sprawozdawczości przez państwa członkowskie. Komisja, w stosownych przypadkach, [...]zwraca się do Agencji o weryfikację danych przedłożonych Komisji przez operatorów sieci, w tym poprzez weryfikację danych krajowych z odpowiednimi krajowymi organami regulacyjnymi.**

4. Komisja konsultuje się z Agencją, krajowymi organami regulacyjnymi, ENTSO energii elektrycznej, ENNOH, ENTSO gazu, europejską organizacją ds. [...] operatorów systemów dystrybucyjnych [...] („organizacja OSD UE”), państwami członkowskimi, **grupą TEN-E** oraz innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami w sprawie danych zgromadzonych na potrzeby [...] opracowywania scenariusza podstawowego, w tym założeń i ich wykorzystania przy opracowywaniu scenariusza podstawowego. **Komisja zwraca się do państw członkowskich o weryfikację danych, założeń i ich stosowania oraz zwołuje posiedzenie grupy TEN-E w celu ich omówienia.**
5. Komisja przedkłada grupie TEN-E projekt scenariusza podstawowego wraz z informacjami na temat sposobu, za pomocą którego uwzględniono uwagi otrzymane w ramach konsultacji, o których mowa w ust. 4. Członkowie grupy TEN-E przedstawiają ewentualne uwagi w terminie [...] **dwóch miesięcy** od otrzymania projektu scenariusza podstawowego.
6. [...] **Komisja przyjmuje scenariusz podstawowy w drodze aktu wykonawczego. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 23a ust. 2.**
7. Po opublikowaniu [...] **aktu wykonawczego** dotyczącego scenariusza podstawowego Komisja publikuje dane wejściowe i wyjściowe, na których oparto scenariusz podstawowy, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z prawa krajowego i odpowiednich umów o zachowanie poufności.

8. **Nie rzadziej niż co 24 miesiące, w następstwie przyjęcia scenariusza podstawowego** [...] Komisja [...], **po konsultacji z grupą TEN-E**, [...] opracowuje [...] **dodatkowe analizy wrażliwości lub aktualizacje** scenariusza podstawowego, jeżeli [...] będzie to konieczne ze względu na rozwój sytuacji rynkowej lub politycznej. Komisja **informuje grupę TEN-E oraz** może zmienić [...] akt **wykonawczy**, o którym mowa w ust. 6 niniejszego artykułu, w celu uwzględnienia wszelkich takich **dodatkowych analiz wrażliwości lub aktualizacji scenariusza podstawowego**.

Artykuł 12

Sprawozdanie dotyczące identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury

1. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH opracowują odpowiednio sprawozdanie dotyczące identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury w celu wskazania luk w infrastrukturze mających wpływ na cele Unii związane z energią elektryczną i wodorem.
2. **Te sprawozdania dotyczące identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury:**
 - a) opierają się na scenariuszu podstawowym opracowanym przez Komisję zgodnie z art. 11 i analizach wrażliwości dotyczących tego scenariusza;
 - b) są zgodne z metodyką opracowaną przez Agencję zgodnie z ust. 11;
 - c) są zgodne z zasadami określonymi w załączniku VII do niniejszego rozporządzenia;
 - d) zapewniają podejście międzysektorowe gwarantujące spójność między sektorami energii elektrycznej i wodoru, a także, w stosownych przypadkach, sektorami gazu, systemów ciepłowniczych i CO₂[...].
 - e) **uwzględniają bieżące i przyszłe wymogi w zakresie rozwoju sieci krajowej.**

3. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH [...] **zapewniają przejrzyste i ustrukturyzowane konsultacje** z odpowiednimi zainteresowanymi stronami w sprawie dodatkowych danych, założeń i ich wykorzystania do opracowania sprawozdania dotyczącego identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury.
4. W terminie sześciu miesięcy od publikacji scenariusza podstawowego zgodnie z art. 11, z wyjątkiem przypadków, gdy publikacja ogranicza się do dodania analizy wrażliwości, ENTSO energii elektrycznej i ENNOH przedkładają grupie TEN-E swoje odpowiednie projekty sprawozdania dotyczącego identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury, w tym ocenę tego, w jaki sposób projekty przedłożone do włączenia do ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom. W przypadku gdy publikacja ogranicza się do dodania analizy wrażliwości, Komisja może zwrócić się do ENTSO energii elektrycznej i ENNOH o opracowanie nowego sprawozdania dotyczącego identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury zgodnie z procedurą określoną w niniejszym artykule.
5. W terminie dwóch miesięcy od otrzymania projektów sprawozdań dotyczących identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury przez grupę TEN-E Agencja ocenia zgodność projektów sprawozdań dotyczących identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury, w tym ocenę, w jakim stopniu projekty przedłożone do włączenia do ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom, przy użyciu metodyki, o której mowa w ust. [...] **11**, i zasad określonych w załączniku VII, oraz informuje grupę TEN-E.
6. W terminie [...] **dwóch miesięcy** od otrzymania od Agencji informacji o zgodności projektów sprawozdań dotyczących identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury członkowie grupy TEN-E, uwzględniając uwagi Agencji dotyczące zgodności, mogą przedstawić swoje uwagi i poinformować odpowiednio ENTSO energii elektrycznej i ENNOH.

7. W terminie dwóch miesięcy od otrzymania uwag od członków grupy TEN-E ENTSO energii elektrycznej i ENNOH dostosowują projekty sprawozdań dotyczących identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury, uwzględniając uwagi grupy TEN-E i Agencji, aby zapewnić pełną zgodność z wymogami określonymi w ust. 2, i przedkładają Komisji końcowy **projekt** sprawozdania dotyczącego identyfikacji **potrzeb** w zakresie infrastruktury.
8. [...] Komisja może zażądać aktualizacji i poprawienia z należytym uzasadnieniem i w rozsądnym terminie, jeżeli stwierdzi, że ostateczne projekty sprawozdań dotyczących identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury nie odzwierciedlają odpowiednio uwag członków grupy TEN-E oraz w celu zapewnienia pełnej zgodności z zasadami określonymi w załączniku VII. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH, odpowiednio, w pełni rozpatrują takie wnioski w terminie jednego miesiąca i ponownie przedkładają Komisji skorygowane ostateczne projekty sprawozdań dotyczących identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury.
9. **Komisja przedkłada ostateczne sprawozdania dotyczące identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury do zatwierdzenia [...] organowi decyzyjnemu** grupy TEN-E [...], **który podejmuje decyzję** w terminie jednego miesiąca od ich otrzymania.
10. W terminie dwóch tygodni od zatwierdzenia sprawozdań dotyczących identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury zgodnie z ust. 9 [...] ENTSO energii elektrycznej i ENNOH publikują je odpowiednio na swoich stronach internetowych. W stosownych przypadkach ENTSO energii elektrycznej i ENNOH aktualizują sprawozdania dotyczące identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury, w **tym plany rozwoju sieci morskiej, o których mowa w art. 15**, zgodnie z analizami wrażliwości przyjętymi na podstawie art. 11 ust. 8, na wniosek Komisji.

11. Do dnia [9 miesięcy po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia] Agencja, po przeprowadzeniu szeroko zakrojonych konsultacji z udziałem Komisji, państw członkowskich, ENTSO energii elektrycznej, ENTSO gazu, ENNOH, organizacji OSD UE i innych odpowiednich zainteresowanych stron, publikuje wiążącą metodykę identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury.
12. Metodyka ta zapewnia zgodność sprawozdania dotyczącego identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury z zasadami określonymi w załączniku VII.
13. W razie potrzeby Agencja z własnej inicjatywy lub na wniosek Komisji aktualizuje tę metodykę.
14. Do dnia 1 stycznia 2027 r. niniejszy artykuł stosuje się z zastrzeżeniem przepisów przejściowych określonych w art. 61 rozporządzenia (UE) 2024/1789.

Artykuł 13

Proces dopasowywania potrzeb w systemie elektroenergetycznym

1. Jeżeli w sprawozdaniu dotyczącym identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury elektroenergetycznej zostanie stwierdzone, że projekty przedłożone do włączenia do ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci nie zaspokajają w pełni potrzeb w zakresie infrastruktury określonych zgodnie z art. 12, Komisja **we współpracy z odpowiednimi grupami** może rozpocząć proces identyfikacji możliwych rozwiązań służących zaspokojeniu niezaspokojonych potrzeb.

2. Komisja, we współpracy z ENTSO energii elektrycznej, państwami członkowskimi i Agencją, zwraca się do operatorów systemów w odpowiednich grupach o zaproponowanie, w terminie sześciu miesięcy od zaproszenia, projektów mogących zaspokoić niezaspokojone potrzeby. Komisja przedkłada proponowane projekty odpowiednim grupom ustanowionym zgodnie z art. 3 do dyskusji. Komisja może zaangażować inne odpowiednie zainteresowane strony i inne fora współpracy regionalnej. Projektodawcy, którzy są w stanie zaspokoić niezaspokojone potrzeby, jak najszybciej przedkładają [...] projekty do włączenia do kolejnych krajowych planów rozwoju, ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci i listy unijnej, **z zastrzeżeniem mających zastosowanie wymogów kwalifikowalności.**
3. W przypadku gdy w ramach procesu, o którym mowa w ust. 2, nie zidentyfikowano projektów zdolnych do zaspokojenia niezaspokojonych potrzeb, Komisja może ogłosić zaproszenie do składania wniosków otwarte dla każdej osoby trzeciej, która może zostać projektodawcą, w celu zaproponowania projektów zdolnych do zaspokojenia niezaspokojonych potrzeb. Projektodawcy, którzy są w stanie zaspokoić niezaspokojone potrzeby, jak najszybciej przedkładają [...] projekty do włączenia do kolejnych krajowych planów rozwoju, ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci i listy unijnej, **z zastrzeżeniem mających zastosowanie wymogów kwalifikowalności. Wszelkie projekty zidentyfikowane w procesie dopasowywania potrzeb podlegają procedurom wyboru dotyczącym projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania na podstawie niniejszego rozporządzenia.**
4. Komisja monitoruje wyniki procesu i postępy w realizacji projektów, o których mowa w ust. 2 i 3, oraz ściśle angażuje odpowiednie grupy ustanowione zgodnie z art. 3 i inne odpowiednie fora współpracy regionalnej.

Całościowa analiza kosztów i korzyści systemu energetycznego

1. W przypadku projektów należących do kategorii infrastruktury określonych w załączniku II pkt 1 lit. a), b), c), d), [...] f) i h) oraz pkt 2, [...]3 i **5** ENTSO energii elektrycznej i ENNOH, przy ocenie projektów w celu ich włączenia do swoich odpowiednich ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci [...] **opracowują swoje** spójne [...] metodyki na potrzeby zharmonizowanej, obejmującej cały system energetyczny analizy kosztów i korzyści na poziomie Unii i **stosują je odpowiednio do potrzeb**.
2. Metodyki te:
 - a) są opracowywane zgodnie z zasadami określonymi w załączniku V;
 - b) opierają się na wspólnych założeniach, które umożliwiają porównanie projektów;
 - c) są spójne z celami Unii w dziedzinie energii i klimatu oraz jej celem polegającym na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r., a także ze scenariuszem podstawowym, o którym mowa w art. 11, jak również z zasadami i wskaźnikami określonymi w załączniku IV;
 - d) umożliwiają ocenę pakietów projektów zgodnie z art. 18 oraz, w sektorze energii elektrycznej, uwzględnienie rozwiązań nieprzewodowych;
 - e) opierają się na podejściu międzysektorowym.
3. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH opracowują i publikują wstępne projekty metodyk do celów konsultacji z organizacją OSD UE oraz **państwami członkowskimi** i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Proces konsultacji musi być otwarty, terminowy i przejrzysty. ENTSO energii elektrycznej oraz ENNOH przygotowują i podają do wiadomości publicznej sprawozdanie z procesu konsultacji.

4. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH publikują swoje projekty metodyk i przedkładają je państwom członkowskim, Komisji i Agencji. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH przedstawiają powody, dla których nie uwzględniły uwag [...] **otrzymanych w trakcie procesu konsultacji zgodnie z ust. 3** lub uwzględniły je tylko częściowo. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH publikują swoje [...] spójne projekty metodyk [...] i przedkładają je państwom członkowskim, Komisji i Agencji do grudnia 2027 r.
5. W terminie trzech miesięcy od otrzymania projektów metodyk Agencja i państwa członkowskie mogą przedłożyć swoje opinie ENTSO energii elektrycznej i ENNOH oraz Komisji. Komisja może organizować specjalne posiedzenia grup w celu przedyskutowania projektów metodyk.
6. W terminie trzech miesięcy od otrzymania opinii Agencji i państw członkowskich ENTSO energii elektrycznej i ENNOH zmieniają swoje odpowiednie metodyki w celu pełnego uwzględnienia opinii Agencji i państw członkowskich oraz przedkładają je Komisji do zatwierdzenia.
7. W terminie trzech miesięcy od otrzymania odpowiednich metodyk Komisja wydaje swoją decyzję.
8. Jeżeli Komisja odrzuci projekt metodyki, przedstawia uzasadnienie. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH odpowiednio dokonują przeglądu projektu metody i ponownie przedkładają go Komisji do zatwierdzenia.
9. W terminie dwóch tygodni od zatwierdzenia przez Komisję ENTSO energii elektrycznej i ENNOH publikują swoje odpowiednie metodologie na swoich stronach internetowych.

10. Komisja i Agencja mogą zwrócić się do ENTSO energii elektrycznej i ENNOH, stosownie do przypadku, o aktualizację ich metodyk i ustalenie harmonogramu. Agencja może działać z własnej inicjatywy lub na należycie uzasadniony wniosek krajowych organów regulacyjnych lub zainteresowanych stron. Agencja publikuje otrzymane wnioski oraz wszystkie istotne dokumenty niebędące szczególnie chronionymi dokumentami handlowymi, na których opiera swój wniosek.
11. Na wniosek Agencji lub Komisji ENTSO energii elektrycznej i ENNOH aktualizują spójne metodyki sektorowe analizy kosztów i korzyści zgodnie z procedurą zatwierdzania na podstawie ust. 3–9.
12. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH publikują w kontekście każdego ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci zaktualizowane dane wejściowe istotne dla stosowania metodyk, w tym metody obliczeniowe, modele sieci, odpowiednie dane dotyczące przepływu obciążenia i rynku. Dane te są publikowane w wystarczająco dokładnej formie, z zastrzeżeniem ograniczeń wynikających z prawa krajowego i odpowiednich umów o zachowanie poufności. Komisja i Agencja zapewniają, aby otrzymane dane były traktowane jako poufne zarówno przez nie same, jak i przez wszelkie inne strony wykonujące w ich imieniu prace analityczne na podstawie tych danych.
13. ENTSO energii elektrycznej i ENNOH obliczają i publikują, w ramach ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, wyniki analiz kosztów i korzyści dla wszystkich projektów, pokazując, w jaki sposób korzyści rozkładają się między państwa. Obejmuje to korzyści zarówno dla państw przyjmujących, jak i państw niebędących gospodarzami, które czerpią korzyści z danego projektu.

14. W przypadku projektów należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 1 lit. g) oraz pkt 4 załącznika II, Komisja zapewnia opracowanie metodyk zharmonizowanej, obejmującej cały system energetyczny analizy kosztów i korzyści na poziomie Unii. Metodyki te muszą być zgodne pod względem korzyści i kosztów z metodykami opracowanymi przez ENTSO energii elektrycznej i ENNOH. Metodyki opracowuje się w sposób przejrzysty, prowadząc szeroko zakrojone konsultacje z Agencją, państwami członkowskimi i wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
15. Począwszy od [kwietnia 2028 r.] i co dwa lata Agencja ustanawia i publikuje zbiór wskaźników i odpowiednich wartości odniesienia, aby umożliwić porównanie jednostkowych kosztów inwestycji w przypadku porównywalnych projektów należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w załączniku II. Projektodawcy przekazują wymagane dane krajowym organom regulacyjnym oraz Agencji. Te wartości odniesienia mogą być wykorzystywane przez ENTSO energii elektrycznej i ENNOH do celów analiz kosztów i korzyści prowadzonych na potrzeby kolejnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci o zasięgu unijnym.

ROZDZIAŁ V

Sieci przesyłowe energii morskiej na potrzeby integracji odnawialnych źródeł energii

Artykuł 15

Planowanie sieci przesyłowej energii morskiej

1. Do dnia [w terminie 6 miesięcy po wejściu w życie] państwa członkowskie, przy wsparciu Komisji i w ramach swoich konkretnych priorytetowych korytarzy sieci przesyłowej energii morskiej określonych w sekcji 2 załącznika I, biorąc pod uwagę specyfikę i rozwój każdego regionu, z **uwzględnieniem współpracy z odpowiednimi państwami trzecimi**, aktualizują niewiążące porozumienie w sprawie celów w obszarze produkcji energii z morskich źródeł odnawialnych, które mają zostać wdrożone w każdym basenie morskim do 2030 r., 2040 r. i 2050 r. zgodnie ze swoimi krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu oraz potencjałem każdego basenu morskiego w zakresie morskich źródeł odnawialnych. Porozumienie zawiera, w stosownych przypadkach, cele dotyczące wodoru z morskich źródeł odnawialnych **oraz cele dotyczące określonych technologii morskich odnawialnych źródeł energii**.

W ramach niewiążących porozumień państwa członkowskie, przy wsparciu Komisji, w ramach swoich konkretnych priorytetowych korytarzy sieci przesyłowych energii morskiej określonych w sekcji 2 załącznika I, rozważają również, czy w odpowiednich krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu między co najmniej dwoma państwami członkowskimi należy ustanowić konkretne cele transgraniczne, takie jak w przypadku projektów hybrydowych lub transgranicznych projektów radialnych, **które mogą również obejmować wodór**, aby osiągnąć cele dotyczące wytwarzania energii z morskich źródeł odnawialnych w każdym basenie morskim w jak najbardziej efektywny sposób.

To niewiążące porozumienie sporządza się na piśmie w odniesieniu do każdego basenu morskiego połączonego z terytorium państw członkowskich i nie wpływa ono na prawo państw członkowskich do realizacji projektów na ich morzu terytorialnym i w wyłącznej strefie ekonomicznej. Komisja przedstawia wytyczne dotyczące prac w ramach grup.

2. Do dnia [w terminie 12 miesięcy po wejściu w życie], a następnie co cztery lata, w ramach kolejnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, ENTSO energii elektrycznej we współpracy z właściwymi OSP, **ENNOH i OSW, w stosownych przypadkach**, krajowymi organami regulacyjnymi, państwami członkowskimi i Komisją oraz zgodnie z niewiążącym porozumieniem, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, opracowuje i publikuje plany rozwoju strategicznej zintegrowanej sieci morskiej wysokiego szczebla dla każdego basenu morskiego jako oddzielne sprawozdanie stanowiące część ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, zgodnie z priorytetowymi korytarzami sieci przesyłowej energii morskiej określonymi w załączniku I, uwzględniając ochronę środowiska, **planowanie przestrzenne obszarów morskich** i inne sposoby wykorzystania morza.

Opracowując plany rozwoju strategicznej zintegrowanej sieci morskiej wysokiego szczebla w terminie przewidzianym w ust. 1, [...] niewiążące porozumienia, o których mowa w ust. 1, **uwzględnia się** do celów opracowywania scenariusza podstawowego dotyczącego ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci.

Plany rozwoju strategicznej zintegrowanej sieci morskiej wysokiego szczebla zawierają ogólny przegląd potencjału produkcji energii ze źródeł morskich oraz związanych z tym potrzeb w zakresie sieci przesyłowej energii morskiej, w tym potencjalnych potrzeb w zakresie połączeń wzajemnych, projektów hybrydowych, połączeń radialnych, wzmocnień i infrastruktury wodorowej.

3. Plany rozwoju strategicznej zintegrowanej sieci morskiej wysokiego szczebla muszą być spójne z regionalnymi planami inwestycyjnymi opublikowanymi na podstawie art. 34 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/943 i zintegrowane z ogólnounijnymi dziesięcioletnimi planami rozwoju sieci w celu zapewnienia spójnego rozwoju planowania sieci lądowej i morskiej oraz niezbędnych wzmocnień.
4. Najpóźniej co cztery lata po przyjęciu niewiążącego porozumienia, o którym mowa w ust. 1, państwa członkowskie aktualizują swoje niewiążące porozumienia, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, w tym z uwzględnieniem wyników zastosowania najnowszej analizy kosztów i korzyści oraz podziału kosztów w odniesieniu do priorytetowych korytarzy sieci przesyłowych energii morskiej **oraz wszelkich odpowiednich analiz wynikających z dobrowolnej współpracy regionalnej**.

5. Po każdej aktualizacji niewiążących porozumień zgodnie z ust. 4 dla każdego basenu morskiego ENTSO energii elektrycznej aktualizuje plany rozwoju strategicznej zintegrowanej sieci morskiej wysokiego szczebla w ramach kolejnego ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, o których mowa ust. 2.

Artykuł 16

Wytyczne dotyczące opartych na współpracy ram inwestycyjnych na rzecz projektów dotyczących energii morskiej

1. Komisja, przy udziale państw członkowskich, właściwych OSP, Agencji i krajowych organów regulacyjnych, rozważa, czy konieczna jest aktualizacja wytycznych dotyczących wspólnych ram inwestycyjnych na rzecz projektów dotyczących energii morskiej, w których przewidziano konkretny podział kosztów i korzyści oraz podział kosztów na potrzeby wdrożenia planów rozwoju zintegrowanej sieci morskiej dla każdego basenu morskiego, o których mowa w art. 15 ust. 2, zgodnie z niewiążącymi porozumieniami, o których mowa w art. [...] **15** ust. **1**, oraz, w stosownych przypadkach, publikuje zaktualizowaną wersję wytycznych. Wytyczne te są zgodne z art. 17 ust. 1. W stosownych przypadkach Komisja aktualizuje swoje wytyczne, biorąc pod uwagę wyniki ich wdrażania.
2. ENTSO energii elektrycznej przy udziale właściwych OSP, Agencji, krajowych organów regulacyjnych i Komisji **oraz, w stosownych przypadkach, ENNOH** aktualizuje wyniki stosowania analizy kosztów i korzyści oraz podziału kosztów w odniesieniu do priorytetowych korytarzy sieci przesyłowych energii morskiej, w tym w każdym przypadku, gdy Komisja publikuje jakiegokolwiek aktualizacje wytycznych dotyczących konkretnego podziału kosztów i korzyści oraz podziału kosztów na potrzeby wdrożenia planów rozwoju zintegrowanej sieci morskiej dla każdego basenu morskiego, o których mowa w art. 15 ust. 2, zgodnie z niewiążącymi porozumieniami, o których mowa w art. 15 ust. 1.

ROZDZIAŁ VI

Ramy regulacyjne

Artykuł 17

Umożliwienie inwestycji o skutkach transgranicznych

1. Rzeczywiście poniesione koszty inwestycyjne, z wyłączeniem kosztów utrzymania, związane z projektem będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania, należącym do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 1 lit. a), b), c), d), [...] f) i h) [...] **oraz** w pkt 2 i 5 załącznika II, jeżeli projekty te leżą w kompetencjach krajowych organów regulacyjnych w każdym z odnośnych państw członkowskich, ponoszą odpowiedni OSP, OSW, inni operatorzy lub projektodawcy infrastruktury przesyłowej z państw członkowskich, na rzecz których projekt generuje skutki pozytywne netto, a opłacają je – w zakresie, w jakim nie pokrywają ich opłaty z tytułu zatorów lub inne opłaty – użytkownicy sieci poprzez opłaty taryfowe za dostęp do sieci w tych państwach członkowskich.
2. Przepisy niniejszego artykułu mają zastosowanie do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w art. 27 oraz w pkt 1 lit. a), b), c), d), [...] f) i h) oraz pkt 2 i 5 załącznika II wyłącznie wtedy, gdy co najmniej jeden projektodawca zwróci się do odpowiednich organów krajowych o zastosowanie tych przepisów do kosztów projektu.

W odniesieniu do projektów należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonej w pkt 1 lit. g) załącznika II można skorzystać z przepisów niniejszego artykułu, jeżeli co najmniej jeden projektodawca zwróci się do odnośnych organów krajowych o zastosowanie niniejszego artykułu.

W przypadku gdy projekt ma kilku projektodawców, odnośne krajowe organy regulacyjne niezwłocznie zwracają się do wszystkich projektodawców o wspólne przedłożenie wniosku inwestycyjnego zgodnie z ust. 4.

3. W przypadku projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania, do którego stosuje się ust. 1, projektodawcy regularnie informują wszystkie odnośne krajowe organy regulacyjne, przynajmniej raz w roku od momentu umieszczenia projektu na liście unijnej i do czasu oddania projektu do użytku, o postępach w realizacji projektu oraz o ustalonych kosztach i skutkach projektu.
4. Niezwłocznie po osiągnięciu odpowiedniego stopnia zaawansowania przez taki projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania i uznaniu go za gotowy do rozpoczęcia etapu budowy w terminie kolejnych 36 miesięcy projektodawcy przedkładają wniosek w sprawie inwestycji po konsultacji z OSP **lub** OSW z państw członkowskich, którym projekt przynosi znaczące pozytywne skutki netto. Taki wniosek w sprawie inwestycji obejmuje wniosek o transgraniczną alokację kosztów i jest przedkładany wszystkim odnośnym krajowym organom regulacyjnym związanym z projektem oraz towarzyszy mu:
 - a) aktualna analiza kosztów i korzyści danego projektu zgodna ze scenariuszem podstawowym, o którym mowa w art. 11, oraz z wszelkimi **analizami wrażliwości** [...], o których mowa w art. 11, a także z metodyką zharmonizowanej, obejmującej cały system energetyczny analizy kosztów i korzyści, o której mowa w art. 14, z uwzględnieniem korzyści poza granicami państw członkowskich, na których terytorium znajduje się projekt;
 - b) plan operacyjny zawierający ocenę opłacalności finansowej projektu, w tym również wybrany wariant finansowania, a w przypadku projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania należącego do kategorii infrastruktury energetycznej określonej w pkt 3 załącznika II – wyniki badań rynku;
 - c) jeżeli projektodawcy dojdą do porozumienia, uzasadniony wniosek w sprawie transgranicznej alokacji kosztów.

Jeżeli projektodawców jest kilku, składają oni wniosek w sprawie inwestycji wspólnie.

Po otrzymaniu wniosków w sprawie inwestycji odnośne krajowe organy regulacyjne niezwłocznie przekazują Agencji kopię każdego z nich do celów informacyjnych.

Odnośne krajowe organy regulacyjne oraz Agencja zobowiązane są do zachowania poufności szczególnie chronionych informacji handlowych.

5. W terminie sześciu miesięcy od daty otrzymania przez ostatni z odnośnych krajowych organów regulacyjnych wniosku w sprawie inwestycji, po konsultacjach z zainteresowanymi projektodawcami organy te podejmują wspólne skoordynowane decyzje w sprawie alokacji rzeczywiście poniesionych kosztów inwestycyjnych, jakie poniosą poszczególni operatorzy systemów przesyłowych w ramach projektu, oraz uwzględnieniu tych kosztów w opłatach taryfowych, lub w sprawie odrzucenia wniosku inwestycyjnego, w części lub w całości, jeżeli wspólna analiza odnośnych krajowych organów regulacyjnych prowadzi do wniosku, że projekt lub jego część nie zapewnia znaczących korzyści netto w żadnym z państw członkowskich odnośnych organów regulacyjnych.

Odnośne krajowe organy regulacyjne uwzględniają w opłatach taryfowych odpowiednie rzeczywiście poniesione koszty inwestycyjne, zgodnie z definicją w zaleceniu, o którym mowa w ust. 14, zgodnie z alokacją kosztów inwestycyjnych, jakie poniosą poszczególni operatorzy systemów przesyłowych w ramach projektu.

Następnie, w przypadku projektów prowadzonych na terytorium poszczególnych państw członkowskich odnośne krajowe organy regulacyjne oceniają w stosownych przypadkach, czy ze względu na włączenie kosztów inwestycyjnych do opłat taryfowych mogą wystąpić problemy z przystępnością cenową.

6. Przy alokacji kosztów odnośne krajowe organy regulacyjne uwzględniają:
- a) rzeczywiste lub szacunkowe opłaty z tytułu zatorów lub inne opłaty;
 - b) rzeczywiste lub szacunkowe przychody wynikające z mechanizmu rozliczania rekompensat międzyoperatorskich utworzonego zgodnie z art. 49 rozporządzenia (UE) 2019/943.

W procesie transgranicznej alokacji kosztów uwzględnia się koszty i korzyści związane z projektami w zainteresowanych państwach członkowskich o charakterze gospodarczym, społecznymi i środowiskowym oraz konieczność zapewnienia stabilnych ram finansowych dla rozwoju projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania przy jednoczesnym zminimalizowaniu potrzeby wsparcia finansowego. Dokonując transgranicznej alokacji kosztów, odnośne krajowe organy regulacyjne, po konsultacji z zainteresowanymi OSP **lub OSW**, dążą do osiągnięcia wzajemnego porozumienia między innymi w oparciu o informacje określone w ust. 4 akapit pierwszy lit. a) i b) niniejszego artykułu. Ich ocena opiera się na scenariuszu podstawowym i **analizach wrażliwości** [...], o których mowa w art. 11, umożliwiając rzetelną analizę wkładu projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania w unijną politykę energetyczną w zakresie dekarbonizacji, integracji rynku, konkurencji, zrównoważoności i bezpieczeństwa dostaw.

7. Przy alokacji kosztów odnośne krajowe organy regulacyjne stosują następujące zasady ogólne:
- a) w przypadku gdy co najmniej 10 % szacowanych korzyści **netto** projektu występuje w państwie członkowskim, w **oparciu o informacje dostarczone przez ENTSO energii elektrycznej i ENNOH zgodnie z art. 14 ust. 13**, to państwo członkowskie i odnośny krajowy organ regulacyjny uczestniczą w procesie transgranicznej alokacji kosztów **do celów analizy i konsultacji, bez uszczerbku dla kosztów ponoszonych przez każdego operatora systemu i o ile państwa członkowskie, w których dany projekt jest rozpatrywany, nie zdecydują inaczej;**

- b) w stosownych przypadkach alokacja kosztów między państwa członkowskie opiera się na podziale korzyści netto, przy zapewnieniu, aby klucz alokacji kosztów odzwierciedlał ten podział;
- c) transgraniczna alokacja kosztów opiera się na umowie o alokacji kosztów *ex ante*, której celem jest zapewnienie pewności inwestycji, przy czym umowa ta musi być przejrzysta i przewidywalna, a transgraniczna alokacja kosztów może przewidywać możliwość korekt *ex post*, pod warunkiem że takie korekty są wyraźnie określone w decyzji w sprawie alokacji kosztów i jasno określone, w tym w odniesieniu do ram czasowych, **okoliczności** i kategorii objętych alokacją.

Jeżeli projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania łagodzi negatywne efekty zewnętrzne, takie jak przepływy kołowe, i jest realizowany w państwie członkowskim będącym źródłem negatywnego efektu zewnętrznego, łagodzenia tego nie można uznać za korzyść transgraniczną, a zatem nie może ono być podstawą do alokacji kosztów OSP w państwach członkowskich dotkniętych tymi negatywnymi efektami zewnętrznymi.

8. Przy ustalaniu lub zatwierdzaniu opłat taryfowych zgodnie z art. 78 ust. 1 dyrektywy (UE) 2024/1788 i art. 59 ust. 1 lit. a) dyrektywy (UE) 2019/944 odnośne krajowe organy regulacyjne, w oparciu o transgraniczną alokację kosztów, o której mowa w ust. 5 niniejszego artykułu, biorą pod uwagę rzeczywiste koszty ponoszone przez OSP, OSW lub innego projektodawcę w wyniku inwestycji w zakresie, w jakim odpowiadają one kosztom efektywnego i strukturalnie porównywalnego operatora.

9. Odośne krajowe organy regulacyjne niezwłocznie przekazują Agencji decyzję w sprawie alokacji kosztów wraz ze wszystkimi istotnymi informacjami na jej temat. W decyzji w sprawie alokacji kosztów określa się w szczególności szczegółowe przesłanki, w oparciu o które dokonana została alokacja kosztów pomiędzy państwami członkowskimi, takie jak:
- a) ocena rozpoznanych skutków, w tym również skutków dotyczących taryf sieciowych, dla każdego zainteresowanego państwa członkowskiego;
 - b) ocena planu operacyjnego, o którym mowa w ust. 4 akapit pierwszy lit. b);
 - c) wywoływane przez projekt, na poziomie regionalnym lub ogólnounijnym, pozytywne efekty zewnętrzne, takie jak bezpieczeństwo dostaw, elastyczność systemu, solidarność lub innowacje;
 - d) wyniki konsultacji z zainteresowanym projektodawcą.

Decyzję w sprawie alokacji kosztów publikuje się na stronach internetowych odośnych krajowych organów regulacyjnych i udostępnia Agencji oraz Komisji.

Do dnia [*w terminie sześciu miesięcy po wejściu w życie*] r. Agencja ustanawia centralne repozytorium wszystkich **nieopatrzonych klauzulą poufności** decyzji w sprawie transgranicznej alokacji kosztów podjętych przez krajowe organy regulacyjne i prowadzi je na swojej stronie internetowej.

10. Jeżeli odośne krajowe organy regulacyjne nie są w stanie osiągnąć porozumienia w kwestii wniosku inwestycyjnego w terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym wniosek otrzymał ostatni z odośnych krajowych organów regulacyjnych, niezwłocznie informują o tym Agencję.

W takim przypadku lub na wspólny wniosek odośnych krajowych organów regulacyjnych decyzję w sprawie wniosku inwestycyjnego obejmującego transgraniczną alokację kosztów, o którym mowa w ust. 5, podejmuje Agencja w terminie trzech miesięcy od daty przekazania sprawy Agencji.

Przed podjęciem takiej decyzji Agencja przeprowadza konsultacje z odpowiednimi krajowymi organami regulacyjnymi oraz projektodawcami. Trzymiesięczny termin, o którym mowa w akapicie drugim, może zostać przedłużony o dodatkowy okres dwóch miesięcy, w przypadku gdy Agencja wystąpi o dalsze informacje. Dodatkowy termin rozpoczyna się następnego dnia po otrzymaniu pełnych informacji.

Ocena Agencji opiera się na scenariuszu podstawowym ustalonym na podstawie art. 11 oraz wszelkich **analizach wrażliwości** [...], umożliwiając rzetelną analizę wkładu projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania w realizację celów unijnej polityki energetycznej w zakresie dekarbonizacji, integracji rynku, konkurencji, zrównoważoności i bezpieczeństwa dostaw.

Agencja, w swojej decyzji w sprawie wniosku inwestycyjnego obejmującego transgraniczną alokację kosztów, pozostawia określenie sposobu uwzględnienia kosztów inwestycyjnych w opłatach taryfowych zgodnie z transgraniczną alokacją kosztów przewidzianą na potrzeby odpowiednich organów krajowych w momencie wykonywania decyzji na podstawie prawa krajowego.

Decyzja w sprawie wniosku inwestycyjnego obejmującego transgraniczną alokację kosztów jest publikowana. Zastosowanie mają art. 25 ust. 3 oraz art. 28 i 29 rozporządzenia (UE) 2019/942.

11. Agencja niezwłocznie przekazuje Komisji kopię wszystkich decyzji w sprawie alokacji kosztów, wraz ze wszystkimi istotnymi informacjami na jej temat. Agencja publikuje wersje wszystkich decyzji nieopatrzone klauzulą poufności na swojej stronie internetowej. Informacje takie można przedłożyć w formie zbiorczej. Agencja i Komisja zachowują poufność szczególnie chronionych informacji handlowych.
12. Decyzje w sprawie alokacji kosztów pozostają bez wpływu na prawo OSP do stosowania oraz prawo krajowych organów regulacyjnych do zatwierdzania opłat za dostęp do sieci zgodnie z rozporządzeniami (UE) 2019/943 i (UE) 2024/1789 oraz dyrektywami (UE) 2019/944 i (UE) 2024/1788.

13. Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, które korzystają z co najmniej jednego z następujących elementów:
- a) zwolnienie ze stosowania art. 31, 32, 33 i art. 78 ust. 7 [...] dyrektywy (UE) 2024/1788 na podstawie art. 78 rozporządzenia (UE) 2024/1789;
 - b) zwolnienie ze stosowania art. 19 ust. 2 i 3 rozporządzenia (UE) 2019/943 lub art. 6, art. 59 ust. 7 i art. 60 ust. 1 dyrektywy (UE) 2019/944 zgodnie z art. 63 rozporządzenia (UE) 2019/943;
 - c) odstępstwo od stosowania zasad rozdziału lub zasad dostępu stron trzecich zgodnie z art. 17 rozporządzenia (WE) nr 714/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady³⁸ lub art. 64 rozporządzenia (UE) 2019/943 i art. 66 dyrektywy (UE) 2019/944.
14. Do dnia [sześć miesięcy po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia] Agencja przyjmuje zalecenie w celu określenia dobrych praktyk w zakresie rozpatrywania wniosków inwestycyjnych dotyczących projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania zgodnie z zasadami, o których mowa w ust. 7 niniejszego artykułu.

W razie potrzeby zalecenie to jest regularnie aktualizowane przez Agencję. Uwzględnia ono specyfikę poszczególnych sektorów i zapewnia spójność z zasadami transgranicznego podziału kosztów sieci przesyłowych energii morskiej ze źródeł odnawialnych, o którym mowa w art. 16 ust. 1. Przyjmując lub aktualizując zalecenie, Agencja przeprowadza szeroko zakrojone konsultacje z udziałem wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron. Zalecenie to zawiera również niewiążący wzór transgranicznej alokacji kosztów, aby ułatwić pracę krajowym **organom** [...] regulacyjnym.

³⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 714/2009 w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1228/2003 (*Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 15*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/714/oj>).

15. Projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania uzyskują transgraniczną alokację kosztów na tych samych zasadach i warunkach, o których mowa w niniejszym artykule, w odniesieniu do korzyści, jakie przynoszą Unii. Jest ona wydawana w sposób skoordynowany przez odnośne krajowe organy regulacyjne państw członkowskich będących beneficjentami.
16. Niniejszy artykuł stosuje się odpowiednio do pakietów projektów, o których mowa w art. 18.

Artykuł 18

Umożliwienie łączenia projektów dotyczących infrastruktury energetycznej w pakiety w celu podziału kosztów

1. Projektodawcy mogą łączyć co najmniej dwa projekty znajdujące się na liście unijnej, aby ułatwić dyskusje na temat podziału kosztów między odpowiednimi państwami członkowskimi i państwami trzecimi, stosownie do przypadku, oraz decyzje w sprawie transgranicznej alokacji kosztów między zainteresowanymi [...] organami **regulacyjnymi** państw członkowskich lub między [...] organami **regulacyjnymi** państw członkowskich i państw trzecich, stosownie do przypadku.
2. Komisja może zaprosić projektodawców do przedłożenia odpowiednim grupom do dyskusji wniosku dotyczącego jednego lub kilku pakietów dwóch lub większej liczby projektów znajdujących się na liście unijnej [...] **wraz z uzasadnieniem połączenia i wynikających z niego spodziewanych korzyści**. Pakiet projektów może obejmować projekty na różnych etapach zaawansowania, pod warunkiem że ich łączenie nie opóźni realizacji projektów najbardziej zaawansowanych. **Przedkładane przez promotorów projektów odpowiednim grupom analizy kosztów i korzyści oraz propozycje dotyczące transgranicznego podziału kosztów w odniesieniu do pakietów są oceniane w procesie koordynowanym regionalnie przez organy regulacyjne jako podstawa określonej w ust. 5 niniejszego artykułu aktualnej analizy kosztów i korzyści oraz propozycja dotycząca transgranicznej alokacji kosztów.**

3. Po przeprowadzeniu dyskusji w grupach Komisja może zwrócić się do ENTSO energii elektrycznej lub ENNOH o przedstawienie wspólnej analizy kosztów i korzyści w odniesieniu do proponowanych pakietów dwóch lub większej liczby projektów znajdujących się na liście unijnej. Wspólna analiza kosztów i korzyści jest spójna ze scenariuszem podstawowym i **analizami wrażliwości**, [...] o których mowa w art. 11, oraz z metodyką opracowaną zgodnie z art. [...] **14**. ENTSO energii elektrycznej lub ENNOH przedstawiają Komisji wspólną analizę kosztów i korzyści w terminie dwóch miesięcy od otrzymania wniosku.
4. Odpowiednie państwa członkowskie, przy udziale odnośnych krajowych organów regulacyjnych i przy wsparciu Komisji, określają pakiet projektów i, w stosownych przypadkach, zapraszają projektodawców do dodawania projektów do pakietu lub usuwania projektów z pakietu, jeżeli ułatwia to dyskusje na temat podziału kosztów, pod warunkiem że liczba projektów znajdujących się na liście unijnej uwzględnionych w pakiecie pozostaje możliwa do zarządzania.
5. Odpowiednie państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o zatwierdzeniu pakietów i zaprosić projektodawców do przedłożenia wspólnego wniosku inwestycyjnego zgodnie z art. 17 ust. 4. Decyzja ta jest udostępniana odpowiednim grupom i Komisji. Do celów art. 17 ust. 4 we wniosku inwestycyjnym uwzględnia się tylko jedną aktualną analizę kosztów i korzyści oraz jeden wniosek w sprawie transgranicznej alokacji kosztów, aby ułatwić ewentualne złożenie wniosku o unijną pomoc finansową zgodnie z art. 21 **lub innymi odpowiednimi mechanizmami wsparcia**.

- 6. Państwa członkowskie wdrażające określone w niniejszym artykule pakiety projektów obejmujące projekty będących przedmiotem wspólnego zainteresowania umieszczone w załączniku II pkt 2 lit. a) mogą wspólnie zezwolić operatorom sieci wodorowych na stosowanie w odniesieniu do takich pakietów projektów objętych wspólną metodyką międzyokresowej alokacji kosztów, jak przewidziano w art. 5 ust. 3 rozporządzenia 2024/1789 i z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez odpowiednie organy regulacyjne. Komisja w terminie [sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia] przeprowadza ocenę skuteczności istniejących środków dotyczących obniżenia ryzyka i wspierania transgranicznych projektów dotyczących infrastruktury wodorowej, wskazując możliwe środki alternatywne, w tym gwarancje finansowe na poziomie Unii. Komisja prowadzi konsultacje i uwzględnia odpowiednie prace Agencji i innych odpowiednich zainteresowanych stron.**

**[...] Dochód z ograniczeń przesyłowych dla projektów dotyczących energii elektrycznej
znajdujących się na liście unijnej**

1. **Od dnia [1 stycznia 2028 r.[...]] OSP [...] przydzielają [...] 10 % rocznego dochodu z ograniczeń przesyłowych, który [...] nie został wydany na zagwarantowanie faktycznej dostępności przydzielonej zdolności zgodnie z art. 19 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) 2019/943 oraz w celu wypłaty rekompensat operatorom elektrowni wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych na morzu zgodnie z art. 19 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (UE) 2019/943 [...] na inwestycje sieciowe w projekty znajdujące się na liście unijnej istotne dla zmniejszenia ograniczeń przesyłowych na połączeniu wzajemnym zgodnie z art. 19 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2019/943. **Udział tego przydzielonego rocznego dochodu z ograniczeń przesyłowych wzrasta o 5 punktów procentowych rocznie aż do osiągnięcia 25%, począwszy od dnia [1 stycznia 2031 r.[...]]. Pozostaje to bez uszczerbku dla kompetencji krajowych organów regulacyjnych w odniesieniu do wykorzystania dochodu z ograniczeń przesyłowych zgodnie z art. 19 rozporządzenia (UE) 2019/943.****

Niniejszy artykuł nie ma zastosowania do dochodu z ograniczeń przesyłowych generowanego na granicach obszarów rynkowych w danym państwie członkowskim lub dochodu z ograniczeń przesyłowych, który został zgromadzony przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia.

2. **W przypadku gdy środki, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie mogą zostać przyznane projektom z listy unijnej, OSP umieszczają [...] je na odrębnym rachunku wewnętrznym zgodnie z art. 19 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2019/943 [...] do czasu, gdy będą one mogły zostać wydane albo na finansowanie projektów znajdujących się na liście unijnej, mających znaczenie dla zmniejszenia ograniczeń przesyłowych na połączeniu międzysystemowym, albo – w przypadku gdy na liście unijnej nie ma projektów wystarczająco dojrzałych – na finansowanie alternatywnych projektów, które realizują ten sam cel i są zawarte w dziesięcioletnim planie rozwoju sieci – albo do czasu wykazania przez [...] OSP – na podstawie najaktualniejszego zatwierdzonego sprawozdania ENTSO-E dotyczącego identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury zgodnie z art. 12 – że [...] nie [...] ma potrzeby [...] budowania dodatkowych transgranicznych zdolności przesyłowych na granicach zainteresowanych [...] państw członkowskich w celu zmniejszenia ograniczeń przesyłowych na połączeniu wzajemnym, [...] w którym to momencie środki te mogą zostać wykorzystane do innych celów zgodnie z art. 19 rozporządzenia (UE) 2019/943. OSP wykazują to, w stosownych przypadkach, jako część swoich sprawozdań zgodnie z art. 19 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943.**
- 2a. **Kwotę tych środków, które mają zostać przydzielone zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, oblicza się w ujęciu rocznym zgodnie z metodą opracowaną zgodnie z art. 19 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2019/943. Środki umieszczone na odrębnym rachunku wewnętrznym, o którym mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, są identyfikowalne i są przenoszone z jednego roku kalendarzowego na następny zgodnie z metodą opracowaną zgodnie z art. 19 ust. 4 rozporządzenia 2019/943.**
- 2b. **W przypadku gdy środki przydzielone po dniu 1 stycznia 2031 r. nie zostaną wykorzystane na projekty z listy unijnej lub na alternatywne projekty realizujące ten sam cel i zawarte zgodnie z ust. 2 w dziesięcioletnich planach rozwoju sieci, środki wyodrębnione w danym roku kalendarzowym zostają – z końcem ósmego roku kalendarzowego po ich wyodrębnieniu – udostępnione do wykorzystania zgodnie z art. 19 rozporządzenia 2019/943. W przypadku środków przydzielonych zgodnie z ust. 2 przed dniem 1 stycznia 2031 r. bieg ośmioletniego terminu na ich zwolnienie rozpoczyna się w dniu 1 stycznia 2031 r.**

3. Wykorzystanie środków, o których mowa w ust. 1:

- a) likwiduje lukę w finansowaniu projektów znajdujących się na liście unijnej, które [...] są zlokalizowane w państwie członkowskim, w którym **gromadzony jest dochód z ograniczeń przesyłowych, przy należyтым uwzględnieniu spodziewanego finansowania za pośrednictwem taryf. Środki te mogą również zostać wykorzystane do wypełnienia luki w finansowaniu projektów z listy unijnej, które są zlokalizowane poza granicami tego państwa członkowskiego i przynoszą temu państwu członkowskiemu znaczące korzyści zgodnie z wydaną dla tego projektu decyzją w sprawie transgranicznej alokacji kosztów, z zastrzeżeniem zgody organu regulacyjnego zainteresowanego państwa członkowskiego, mogą także zostać wykorzystane do pokrycia kosztów projektów, które miały wcześniej status projektu będącego przedmiotem wspólnego lub wzajemnego zainteresowania, zostały ukończone i nie ma ich już na liście unijnej, w zakresie, w jakim dochód z ograniczeń przesyłowych jest nadal wykorzystywany do pokrycia powiązanych kosztów inwestycji;**
- b) zapewnia przejrzystość w **sprawozdaniach OSP zgodnie z art. 19 ust. 5 rozporządzenia 2019/943, a także wniosków o wydanie decyzji w sprawie transgranicznej alokacji kosztów zgodnie z art. 17 ust. 4 lit. c) niniejszego rozporządzenia;**

- c) [...] zapewnia proporcjonalność, przejrzystość i niedyskryminację;
- d) nie zagraża osiągnięciu celów priorytetowych określonych w art. 19 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/943; [...]
- e) **nie uniemożliwia promotorom projektów ubiegania się o unijną pomoc finansową.**

4. Komisja **może przyjąć akt wykonawczy ustanawiający przepisy wykonawcze dotyczące [...] dalszego** doprecyzowania [...] wykorzystania środków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz warunków, na jakich **może zostać wykazane – na podstawie najaktualniejszego zatwierdzonego sprawozdania ENTSO-E dotyczącego identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury zgodnie z art. 12 – jak ustanowiono w ust. 3, że nie ma potrzeby budowania dodatkowych transgranicznych zdolności przesyłowych na granicach zainteresowanych państw członkowskich w celu zmniejszenia ograniczeń przesyłowych na połączeniu wzajemnym, zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 23a ust. 2. [...]**
5. W terminie [*sześciu miesięcy*] od wejścia w życie [...] **niniejszego rozporządzenia** Agencja aktualizuje metodykę wykorzystania dochodów z ograniczeń przesyłowych zgodnie z art. 19 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2019/943 **ściśle do celów niniejszego artykułu**. Zaktualizowana metodyka jest spójna z ust. 1, 2, **2a** i 3 niniejszego artykułu oraz z aktami [...] **wykonawczymi** przyjętymi na podstawie ust. 4 niniejszego artykułu.

Zachęty regulacyjne

1. W przypadku gdy w związku z rozwojem, budową, eksploatacją lub utrzymaniem projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania wchodzącego w zakres kompetencji krajowych organów regulacyjnych projektodawca ponosi ryzyko wyższe niż ryzyko ponoszone zwykle w związku z porównywalnym projektem infrastrukturalnym, krajowe organy regulacyjne **lub inny właściwy organ, w przypadku gdy tak przewiduje państwo członkowskie**, mogą zapewnić przyznanie temu projektowi odpowiednich zachęt zgodnie z rozporządzeniami (UE) 2019/943 i (UE) 2024/1789 oraz dyrektywami (UE) 2019/944 i (UE) 2024/1788.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania, jeżeli projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania korzysta z co najmniej jednego z następujących elementów:

- a) zwolnienie ze stosowania art. 31, 32 i 33 oraz art. 78 ust. 7 i 9 dyrektywy (UE) 2024/1788 na podstawie art. 78 rozporządzenia (UE) 2024/1789;
- b) zwolnienie ze stosowania art. 19 ust. 2 i 3 rozporządzenia (UE) 2019/943 lub ze stosowania art. 6, art. 59 ust. 7 i art. 60 ust. 1 dyrektywy (UE) 2019/944 zgodnie z art. 63 rozporządzenia (UE) 2019/943;
- c) zwolnienie zgodnie z art. 36 dyrektywy 2009/73/WE;
- d) odstępstwo na podstawie art. 17 rozporządzenia (WE) nr 714/2009.

2. W przypadku podjęcia decyzji, by przyznać zachęty, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, krajowe organy regulacyjne uwzględniają wyniki analizy kosztów i korzyści sporządzonej z zastosowaniem metodyki opracowanej zgodnie z art. 14, a w szczególności regionalne lub ogólnounijne pozytywne efekty zewnętrzne projektu. Krajowe organy regulacyjne przeprowadzają dalszą analizę szczególnych rodzajów ryzyka ponoszonych przez projektodawców, zastosowanych środków zmniejszających ryzyko i powodów dotyczących profilu ryzyka w kontekście pozytywnych skutków netto projektu w zestawieniu z rozwiązaniem alternatywnym o niższym poziomie ryzyka. Do kwalifikowalnych rodzajów ryzyka należy w szczególności ryzyko związane z nowymi technologiami przesyłu, zarówno lądowymi, jak i morskimi, ryzyko związane z niepełnym zwrotem kosztów oraz ryzyko związane z rozwojem.
3. W decyzji w sprawie przyznania zachęt uwzględnia się szczególny charakter ponoszonego ryzyka, a na jej podstawie można przyznać zachęty obejmujące między innymi co najmniej jeden z następujących środków:
 - a) zasady dotyczące inwestycji wybiegających w przyszłość;
 - b) zasady uznawania rzeczywiście poniesionych kosztów przed oddaniem projektu do użytku;
 - c) zasady dotyczące dodatkowego zwrotu z kapitału zainwestowanego w projekt;
 - d) wszelkie inne środki uznane za konieczne i odpowiednie.

ROZDZIAŁ VII

Finansowanie

Artykuł 21

Kwalifikowalność projektów do uzyskania unijnej pomocy finansowej na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/1153

1. Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania należące do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w art. 27 i w załączniku II kwalifikują się do unijnej pomocy finansowej w formie dotacji na prace studyjne i instrumentów finansowych.
2. Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania należące do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w art. 27 i w pkt 1 lit. a), b), c), d), [...] f) i h) załącznika II oraz pkt 2 i 5 załącznika II i podlegające kompetencji krajowych organów regulacyjnych również kwalifikują się do unijnej pomocy finansowej w formie dotacji na roboty, w przypadku gdy spełniają wszystkie następujące kryteria:
 - a) analiza kosztów i korzyści danego projektu przeprowadzona zgodnie z art. 17 ust. 4 lit. a) dostarcza dowodów na istnienie znaczących pozytywnych efektów zewnętrznych, takich jak bezpieczeństwo dostaw, elastyczność systemu, solidarność lub innowacje;
 - b) projekt otrzymał decyzję w sprawie transgranicznej alokacji kosztów zgodnie z art. 17;
 - c) projekt nie może być finansowany przez rynek ani za pośrednictwem ram regulacyjnych zgodnie z biznesplanem i innymi ocenami, w szczególności ocenami przeprowadzonymi przez potencjalnych inwestorów, wierzycieli, lub krajowy organ regulacyjny, z uwzględnieniem wszelkich decyzji w sprawie zachęt i powodów, o których mowa w art. 20 ust. 2, przy ocenie zapotrzebowania projektu na unijną pomoc finansową.

3. Do unijnej pomocy finansowej w formie dotacji na roboty kwalifikują się również projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania realizowane zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 5 ust. 7 lit. d), jeżeli spełniają kryteria określone w ust. 2 niniejszego artykułu.
4. Projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania należące do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w załączniku II inne niż te, o których mowa w ust. 2, z wyjątkiem kategorii infrastruktury określonej w pkt 3 tego załącznika, również kwalifikują się do unijnej pomocy finansowej w formie dotacji na roboty, jeżeli spełniają wszystkie następujące kryteria:
 - a) analiza kosztów i korzyści danego projektu przeprowadzona przez projektodawcę z zastosowaniem odpowiedniej metodyki analizy kosztów i korzyści opracowanej zgodnie z art. [...] **14** dostarcza dowodów na istnienie znaczących pozytywnych efektów zewnętrznych, takich jak bezpieczeństwo dostaw, elastyczność systemu, solidarność lub innowacje;
 - b) projekt nie może być finansowany przez rynek zgodnie z biznesplanem sporządzonym przez projektodawcę i innymi ocenami, w szczególności ocenami przeprowadzonymi przez potencjalnych inwestorów, wierzycieli lub krajowy organ regulacyjny;
 - c) projekt otrzymał ocenę przeprowadzoną przez odnośny organ krajowy lub, w stosownych przypadkach, krajowy organ regulacyjny w porozumieniu z OSP lub właściwymi OSD z państw członkowskich, w których projekt przynosi znaczące pozytywne skutki netto, która wyraźnie wskazuje na istnienie znaczących pozytywnych efektów zewnętrznych, takich jak bezpieczeństwo dostaw, elastyczność systemu, solidarność lub innowacje, wywoływanych przez projekt i obejmuje jego ocenę, a także zawiera wyraźne dowody na ich brak opłacalności ekonomicznej, zgodnie z analizą kosztów i korzyści, planem operacyjnym i ocenami przeprowadzonymi przez projektodawcę i potencjalnych inwestorów lub kredytodawców oraz, w stosownych przypadkach, przez krajowy organ regulacyjny.

5. Ocena, o której mowa w ust. 4 lit. c) niniejszego artykułu, opiera się na scenariuszu ustanowionym na podstawie art. 11 i wszelkich istniejących analizach wrażliwości tego scenariusza i obejmuje dokładną ocenę faktycznie poniesionych kosztów, dokładny opis korzyści płynących z projektu, w tym ich podział transgraniczny, dla poszczególnych państw członkowskich lub państw trzecich, w tym państw niebędących gospodarzami, opis podziału kosztów transgranicznych i wszystkich źródeł finansowania istotnych dla projektu i już pewnych.
6. Niniejszy artykuł stosuje się odpowiednio do projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania i pakietów projektów zgodnie z art. 18.

Projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania kwalifikują się do unijnej pomocy finansowej na warunkach określonych w rozporządzeniu (UE) 2021/1153.

W odniesieniu do dotacji na roboty projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania kwalifikują się do unijnej pomocy finansowej, pod warunkiem że spełniają kryteria określone, stosownie do przypadku, w ust. 2 lub 4 niniejszego artykułu oraz w przypadku gdy projekt przyczynia się do osiągnięcia celów Unii w zakresie energii i klimatu.

Artykuł 22

Wskazówki dotyczące kryteriów przyznawania unijnej pomocy finansowej

Kryteria szczególne określone w art. 4 ust. 3 niniejszego rozporządzenia oraz parametry określone w art. 4 ust. 5 niniejszego rozporządzenia stosuje się do celów ustalania kryteriów przyznawania unijnej pomocy finansowej na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/1153.

W odniesieniu do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania objętych art. 27 niniejszego rozporządzenia, oprócz wymogów określonych w art. 21 ust. 2 stosuje się kryteria integracji rynku, bezpieczeństwa dostaw, konkurencji i zrównoważoności.

ROZDZIAŁ VIII

Przepisy końcowe

Artykuł 23

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 3 ust. 4 [...], powierza się Komisji na okres siedmiu lat od dnia 23 czerwca 2027 r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu siedmiu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 3 ust. 4, [...] może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w porozumieniu międzyinstytucjonalnym z 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

6. Akt delegowany przyjęty zgodnie z art. 3 ust. 4 [...] wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 23a

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 24

Sprawozdawczość i ocena

1. Do dnia 30 czerwca 2032 r. Komisja publikuje sprawozdanie z realizacji projektów znajdujących się na liście Unii oraz przedłoży je Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. W sprawozdaniu takim przedstawia się ocenę:
 - a) postępów osiągniętych w zakresie planowania, rozwoju, budowy i oddania do użytku projektów znajdujących się na liście Unii oraz, w stosownych przypadkach, opóźnień i innych napotkanych trudności;

- b) środków zaangażowanych i wypłaconych przez Unię na rzecz projektów znajdujących się na liście Unii w porównaniu z łączną wartością finansowanych projektów znajdujących się na liście Unii;
- c) postępów osiągniętych pod względem integracji odnawialnych źródeł energii, w tym energii z morskich źródeł odnawialnych, i redukcji emisji gazów cieplarnianych za pośrednictwem planowania, rozwoju, budowy i oddania do użytku projektów znajdujących się na liście Unii;
- d) w przypadku sektorów energii elektrycznej i wodoru – zmian poziomu połączeń międzysystemowych między państwami członkowskimi oraz odpowiadających im zmian cen energii;
- e) procesu wydawania pozwoleń i udziału społeczeństwa, w szczególności:
 - (i) średniego i maksymalnego łącznego czasu trwania procesu wydawania pozwoleń dla projektów znajdujących się na liście Unii, w tym również czasu trwania każdego etapu procedury poprzedzającej złożenie wniosku, w zestawieniu z przewidywanym terminarzem pierwszych najważniejszych etapów, o których mowa w art. 10 ust. 9;
 - (ii) najlepszych i innowacyjnych praktyk w odniesieniu do udziału zainteresowanych stron;
 - (iii) najlepszych i innowacyjnych praktyk w odniesieniu do łagodzenia wpływu na środowisko, w tym przystosowania się do zmiany klimatu, podczas procesów wydawania pozwoleń i realizacji projektów;
 - (iv) efektywności trybów przewidzianych w art. 8 ust. 3 pod względem przestrzegania terminów określonych w art. 10 ust. 1 i 2;
 - (v) tempa cyfryzacji procedur wydawania pozwoleń;

- f) rozpatrywania przez organy regulacyjne, w szczególności:
 - (i) liczby projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania lub pakietów projektów, w odniesieniu do których wydano decyzję w sprawie transgranicznej alokacji kosztów zgodnie z art. 17;
 - (ii) liczby i rodzaju projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, które otrzymały szczególne zachęty zgodnie z art. 20;
- g) efektywności niniejszego rozporządzenia pod względem wkładu w osiągnięcie celów Unii w zakresie klimatu i energii oraz osiągnięcie neutralności klimatycznej najpóźniej do 2050 r.;
- h) poprawy odporności fizycznej i odporności w zakresie cyberbezpieczeństwa transgranicznej infrastruktury energetycznej;
- i) wykorzystania rozwiązań nieprzewodowych pod względem liczby projektów i odpowiedniego zwiększenia przepustowości sieci;
- j) **wykorzystania przydzielonych funduszy zgodnie z art. 19 ust. 1, w tym zgodności z art. 19 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2019/943, oraz wykorzystania środków na projekty, które łagodzą systemowe skutki ograniczeń przesyłowych dla państw członkowskich dotkniętych nimi pośrednio, zgodnie z informacjami przekazanymi ACER w sprawozdaniach przez organy regulacyjne zgodnie z art. 19 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943.**

2. **Do dnia 31 grudnia 2032 r. [...] Komisja opublikuje sprawozdanie z realizacji projektów znajdujących się na liście Unii w kategorii, o której mowa w załączniku II pkt 5 niniejszego rozporządzenia, oraz przedłoży je Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. W sprawozdaniu takim przedstawia się ocenę:**

- a) **liczby projektów, ich poziomu dojrzałości i ich wkładu na rzecz poprawy bezpieczeństwa fizycznego i cyberbezpieczeństwa oraz odporności transgranicznej infrastruktury energetycznej;**
- b) **skutków budżetowych nowej kategorii i środków przyjętych przez Komisję w celu zapewnienia, by finansowanie przydzielone na projekty w ramach tej kategorii nie przekraczało pięciu procent dostępnego finansowania.**

Artykuł 25

Przegląd

Do dnia 30 czerwca 2033 r. Komisja dokonuje przeglądu niniejszego rozporządzenia na podstawie wyników sprawozdawczości i oceny przewidzianych w art. 24 niniejszego rozporządzenia, a także monitorowania, sprawozdawczości i oceny przeprowadzonych na podstawie art. 22 i 23 rozporządzenia (UE) 2021/1153.

Artykuł 26

Informacje i promocja

Komisja tworzy i prowadzi platformę dotyczącą przejrzystości łatwo dostępną dla społeczeństwa przez internet. Platforma jest regularnie aktualizowana za pomocą informacji ze sprawozdań, o których mowa w art. 5 ust. 4; strony internetowej, o której mowa w art. 9 ust. 7; oraz o bezpośrednie informacje od projektodawców dotyczące projektów, które nie znajdują się już na liście unijnej. Na platformie prezentuje się następujące informacje:

- a) ogólne, zaktualizowane informacje, w tym również informacje geograficzne, dotyczące każdego z projektów znajdującego się na liście Unii;
- b) plan realizacji poszczególnych projektów znajdujących się na liście Unii określony w art. 5 ust. 1, przedstawiony w sposób umożliwiający ocenę postępów w realizacji w dowolnym momencie;
- c) dane na temat głównych przewidywanych korzyści wynikających z projektów, wpływu projektów na cele, o których mowa w art. 1 ust. 1, i kosztów projektów, z wyjątkiem wszelkich szczególnie chronionych informacji handlowych;
- d) lista unijna;
- e) dane dotyczące środków przyznanych i wypłaconych przez Unię na poszczególne projekty znajdujące się na liście Unii;
- f) linki do krajowych podręczników procedur, o których mowa w art. 9;
- g) aktualizacje informacji i statusu w odniesieniu do projektów, które znajdowały się na liście unijnej, ale nie są już na niej uwzględniane.

Artykuł 27

Odstępstwo w odniesieniu do połączeń międzysystemowych Cypru i Malty

1. W przypadku Cypru i Malty, które nie są połączone z transeuropejską siecią gazową, stosuje się odstępstwo od art. 3, art. 4 ust. 1 lit. a) i b), art. 4 ust. 5 oraz załączników I, II i III. Jedno połączenie międzysystemowe dla każdego z tych państw członkowskich utrzymuje swój status projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania na mocy niniejszego rozporządzenia wraz ze wszystkimi odpowiednimi prawami i obowiązkami, w przypadku gdy to połączenie międzysystemowe:

- a) było w trakcie opracowywania lub planowania w dniu 23 czerwca 2022 r.;
- b) uzyskało status projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013³⁹;
- c) jest niezbędne do zapewnienia stałego połączenia tych państw członkowskich z transeuropejską siecią gazową.

Projekty te zapewniają możliwość dostępu w przyszłości do nowych rynków energii, w tym rynku wodoru.

2. Projektodawcy przedstawiają wystarczające dowody na to, w jaki sposób połączenia międzysystemowe, o których mowa w ust. 1, umożliwią dostęp do nowych rynków energii, w tym wodoru, zgodnie z celami Unii w zakresie energii i klimatu. Takie dowody zawierają ocenę popytu na wodór odnawialny lub niskoemisyjny i jego podaży, a także obliczenie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych umożliwionego przez dany projekt.

Komisja regularnie weryfikuje tę ocenę i obliczenie, a także terminową realizację projektu.

³⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, uchylające decyzję nr 1364/2006/WE oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 713/2009, (WE) nr 714/2009 i (WE) nr 715/2009 (Dz.U. L 115 z 25.4.2013, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/347/oj>).

3. Oprócz szczegółowych kryteriów określonych w art. 21 mających zastosowanie do unijnej pomocy finansowej połączenia międzysystemowe, o których mowa w ust. 1, są projektowane z myślą o zapewnieniu dostępu do przyszłych rynków energii, w tym wodoru, nie prowadzą do przedłużenia okresu eksploatacji aktywów gazu ziemnego, **nie opóźniają dekarbonizacji gospodarki ani wdrażania czystych źródeł energii i powiązanej z nimi infrastruktury, zapewniają spójność i komplementarność z krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu i przyczyniają się do jego realizacji**, a także zapewniają interoperacyjność sąsiadujących sieci ponad granicami. Jakakolwiek kwalifikowalność do uzyskania unijnej pomocy finansowej na mocy art. 21 kończy się z dniem 31 grudnia 2031 r.[...]
4. W każdym wniosku o unijną pomoc finansową na roboty wyraźnie wskazuje się cel przekształcenia aktywów w aktywa przeznaczone dla wodoru do 2036 r., jeżeli pozwolą na to warunki rynkowe, za pomocą planu działania z dokładnym harmonogramem.
5. Odstępstwo określone w ust. 1 ma zastosowanie do czasu gdy, odpowiednio, Cypr lub Malta zostaną bezpośrednio połączone z transeuropejską siecią gazową, lub do dnia 31 grudnia [...] **2033** r., w zależności od tego, co nastąpi wcześniej.

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2019/942

W rozporządzeniu (UE) 2019/942 wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 3 ust. 2 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„Na wniosek ACER organy regulacyjne, ENTSO energii elektrycznej, ENTSO gazu, ENNOH, regionalne centra koordynacyjne, organizacja OSD UE, operatorzy systemów przesyłowych, operatorzy sieci wodorowych, wyznaczeni operatorzy rynku energii elektrycznej oraz podmioty utworzone przez operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego, operatorów systemów LNG, operatorów systemów magazynowania gazu ziemnego lub operatorów systemów magazynowania wodoru lub operatorów terminali wodorowych udostępniają ACER informacje niezbędne do wykonywania zadań ACER wynikających z niniejszego rozporządzenia, chyba że ACER już wystąpił z wnioskiem o udzielenie takich informacji i je otrzymał.”;

2) art. 11 lit. c) i d) otrzymują brzmienie:

„c) wypełnia obowiązki określone w art. 5, 11, 12, 14 i 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) .../...* [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*] oraz w sekcji 2 pkt 8 załącznika III do tego rozporządzenia;

d) podejmuje decyzje dotyczące wniosków inwestycyjnych, w tym dotyczące transgranicznej alokacji kosztów, na podstawie art. 17 ust. 9 rozporządzenia (UE) .../... [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*].

* Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) .../... [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*] (Dz.U..., ELI: ...).”.

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2019/943

Art. 48 rozporządzenia (UE) 2019/943 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 48

Dziesięcioletni plan rozwoju sieci

1. Plan rozwoju sieci o zasięgu unijnym, o którym mowa w art. 30 ust. 1 lit. b) niniejszego rozporządzenia, opiera się na scenariuszu podstawowym **oraz, w stosownych przypadkach, jego analizach wrażliwości** i sprawozdaniu dotyczącym identyfikacji potrzeb systemu zgodnie z art. 11 i 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) .../...* [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*] oraz obejmuje modelowanie zintegrowanej sieci i ocenę odporności systemu na awarie. Odpowiednie parametry wejściowe na potrzeby modelowania scenariusza podstawowego **oraz, w stosownych przypadkach, jego analiz wrażliwości**, takie jak założenia dotyczące cen paliw i opłat emisyjnych lub instalacji odnawialnych źródeł energii, oraz założenia na potrzeby oceny wystarczalności zasobów na poziomie europejskim opracowanej zgodnie z art. 23 niniejszego rozporządzenia powinny być w miarę możliwości spójne.

Plan rozwoju sieci o zasięgu unijnym w szczególności:

- a) opiera się na projektach o znaczeniu transgranicznym zawartych w krajowych dziesięcioletnich planach rozwoju sieci i krajowych planach inwestycyjnych, z uwzględnieniem regionalnych planów inwestycyjnych, o których mowa w art. 34 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, oraz opiera się na unijnych aspektach planowania sieci określonych w rozporządzeniu (UE) .../... [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*]; podlega analizie kosztów i korzyści przeprowadzonej z zastosowaniem metodyki określonej w art. 14 tego rozporządzenia;

- b) bierze pod uwagę [...] alternatywy dla rozbudowy sieci, takie jak rozwiązania nieprzewodowe zgodnie z rozporządzeniem (UE) .../... [rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx] lub elastyczność niezwiązana z paliwami kopalnymi;
- c) w odniesieniu do transgranicznych połączeń wzajemnych opiera się również na uzasadnionych potrzebach różnych użytkowników systemu i obejmuje długoterminowe zobowiązania inwestorów, o których mowa w art. 44 i 51 dyrektywy (UE) 2019/944;
- d) identyfikuje luki inwestycyjne, zwłaszcza w odniesieniu do zdolności transgranicznych.

W odniesieniu do akapitu drugiego lit. d) do planu rozwoju sieci o zasięgu unijnym może zostać załączony przegląd barier hamujących wzrost transgranicznej zdolności sieci wynikających z różnych procedur lub praktyk zatwierdzania.

2. ACER przedstawia opinię w sprawie krajowych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci, aby ocenić ich spójność z dziesięcioletnim planem rozwoju sieci o zasięgu unijnym, w tym zgodność z wymogami art. 3 ust. 6 i 7 rozporządzenia (UE) .../... [rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx]. Jeżeli ACER stwierdzi niespójności między krajowym dziesięcioletnim planem rozwoju sieci a dziesięcioletnim planem rozwoju sieci o zasięgu unijnym, zaleca odpowiednią zmianę krajowego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci lub dziesięcioletniego planu rozwoju sieci o zasięgu unijnym w terminie dwóch miesięcy od jego otrzymania. Jeżeli taki krajowy dziesięcioletni plan rozwoju sieci jest opracowany zgodnie z art. 40a dyrektywy (UE) 2019/944, ACER zaleca organowi regulacyjnemu **lub innemu właściwemu organowi, w przypadku gdy tak przewiduje państwo członkowskie**, zmianę krajowego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci zgodnie z art. 40a ust. 7 tej dyrektywy oraz informuje o tym Komisję.

* Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) .../... [rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx] (Dz.U..., ELI: ...)”.

Artykuł 30

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2024/1789

W rozporządzeniu (UE) 2024/1789 wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 60 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 60

Plan rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym

1. Plan rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym opiera się na scenariuszu podstawowym i sprawozdaniu dotyczącym identyfikacji potrzeb systemu zgodnie z art. 11 i 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) .../...* [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*] oraz obejmuje modelowanie zintegrowanej sieci wodorowej, europejską prognozę dotyczącą dostaw oraz ocenę odporności systemu na awarie.

Plan rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym w szczególności:

- a) opiera się na planach rozwoju krajowej sieci przesyłowej wodorowej, jak określono w art. 55 dyrektywy (UE) 2024/1788 oraz na unijnych aspektach planowania sieci określonych w rozporządzeniu (UE) .../... [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*];
- b) w odniesieniu do transgranicznych połączeń wzajemnych opiera się na uzasadnionych potrzebach różnych użytkowników sieci oraz obejmuje długoterminowe zobowiązania inwestorów, o których mowa w art. 55 ust. 7 dyrektywy (UE) 2024/1788;
- c) określa luki inwestycyjne, w szczególności w odniesieniu do niezbędnych zdolności transgranicznych, aby zrealizować priorytetowe korytarze wodoru i elektrolizerów, o których mowa w pkt 3 załącznika I do rozporządzenia (UE) .../... [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*].

W odniesieniu do akapitu drugiego lit. c) do planu rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym może zostać załączony przegląd barier hamujących wzrost transgranicznej zdolności sieci wynikających z różnych procedur lub praktyk zatwierdzania.

W stosownych przypadkach takiemu przeglądowi może towarzyszyć kompleksowy plan usuwania barier i przyspieszenia realizacji priorytetowych korytarzy wodoru i elektrolizerów.

2. ACER przedstawia opinię w sprawie krajowych planów rozwoju sieci przesyłowej wodorowej, w stosownych przypadkach, aby ocenić ich spójność z planem rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym, w tym zgodność z wymogami art. 3 ust. 6 i 7 rozporządzenia (UE) .../... [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*]. Jeżeli ACER stwierdzi niespójności między krajowym planem rozwoju sieci przesyłowej wodorowej a planem rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym, zaleca odpowiednią zmianę krajowego planu rozwoju sieci przesyłowej wodorowej lub planu rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym, nie później niż dwa miesiące po otrzymaniu krajowego planu rozwoju sieci przesyłowej wodorowej.
3. Przy opracowywaniu planu rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym, ENNOH współpracuje z ENTSO energii elektrycznej i ENTSO gazu, w szczególności w zakresie opracowania analizy kosztów i korzyści dla całego systemu energetycznego, o której mowa w art. 14 rozporządzenia (UE) .../... [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*], oraz identyfikacji luk w infrastrukturze, o której mowa w art. 13 tego rozporządzenia.

* Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) .../... [*rozporządzenie TEN-E w brzmieniu proponowanym w dokumencie COM(2025) xxxx*] (Dz.U..., ELI: ...)."

2) art. 61 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 61

Zintegrowane planowanie sieci na poziomie Unii

1. W okresie przejściowym do dnia 1 stycznia 2027 r. ENTSO gazu opracowuje plan rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym na 2026 r., przy pełnym zaangażowaniu operatorów sieci przesyłowych wodorowych oraz we współpracy z ENNOH gdy tylko zostanie ustanowiona. Plan rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym na 2026 r. składa się z dwóch odrębnych rozdziałów dotyczących odpowiednio wodoru i gazu ziemnego. ENTSO gazu niezwłocznie przekazuje ENNOH wszystkie informacje, w tym dane i analizy zebrane podczas przygotowywania planów rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym do dnia 1 stycznia 2027 r.
2. ENNOH opracowuje plan rozwoju sieci wodorowej o zasięgu unijnym na 2028 r. na podstawie niniejszego artykułu oraz art. 60.
3. ENNOH ściśle współpracuje z ENTSO energii elektrycznej i ENTSO gazu, aby opracować zintegrowane plany rozwoju sieci o zasięgu unijnym, odpowiednio na podstawie art. 32 i art. 60 niniejszego rozporządzenia oraz art. 30 rozporządzenia (UE) 2019/943.
4. W przypadku gdy konieczne jest podjęcie decyzji, aby zapewnić efektywność systemu zgodnie z definicją w art. 2 pkt 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 pomiędzy wszystkimi nośnikami energii, Komisja zapewnia ścisłą współpracę między ENTSO energii elektrycznej, ENTSO gazu i ENNOH;
5. ENNOH, ENTSO energii elektrycznej i ENTSO gazu współpracują w skuteczny, włączający i przejrzysty sposób, ułatwiają podejmowanie decyzji w drodze konsensusu oraz opracowują niezbędne ustalenia robocze, aby umożliwić taką współpracę oraz zapewnić ich sprawiedliwą reprezentację.

ENNOH może ustanowić wraz z ENTSO energii elektrycznej i ENTSO gazu grupy robocze, aby wypełniać swoje obowiązki zgodnie z akapitem pierwszym lit. a), b) i d), oraz zapewnia sprawiedliwą i równą reprezentację sektorów wodoru, energii elektrycznej i gazu w tych grupach roboczych.”.

Artykuł 31

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na przyznawanie, kontynuację ani modyfikację pomocy finansowej udzielanej przez Komisję na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013⁴⁰ i rozporządzenia (UE) 2021/1153.
2. Każdy proces opracowywania metodyki analizy kosztów i korzyści zainicjowany przez ENTSO energii elektrycznej lub ENNOH zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2022/869 przed dniem [*data wejścia w życie/rozpoczęcie stosowania niniejszego rozporządzenia*] jest kontynuowany na podstawie art. 14 niniejszego rozporządzenia.

Wszelkie etapy zakończone na podstawie art. 11 rozporządzenia (UE) 2022/869 uznaje się za zakończone na podstawie odpowiednich przepisów art. 14 niniejszego rozporządzenia.

Każdą metodykę analizy kosztów i korzyści dla całego systemu energetycznego zatwierdzoną przez Komisję zgodnie z art. 11 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2022/869 uznaje się za zatwierdzoną na podstawie art. 14 ust. 7 niniejszego rozporządzenia i pozostaje ona ważna do czasu zastąpienia jej nową metodyką obejmującą cały system energetyczny analizy kosztów i korzyści opracowaną zgodnie z art. 14 niniejszego rozporządzenia.

⁴⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010 (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 129, <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1316/oj>).

3. Wspólne scenariusze opracowywane przez ENTSO energii elektrycznej, ENTSO gazu i ENNOH zgodnie z art. 12 rozporządzenia (UE) 2022/869 są nadal opracowywane i zatwierdzane przez Komisję zgodnie z procedurą określoną w tym artykule. Te wspólne scenariusze, po ich zatwierdzeniu przez Komisję, uznaje się za podstawowe scenariusze referencyjne na podstawie art. 11 niniejszego rozporządzenia i pozostają one ważne do czasu ich zastąpienia nowymi podstawowymi scenariuszami referencyjnymi opracowanymi zgodnie z art. 11 niniejszego rozporządzenia.
4. Załącznik VII do rozporządzenia (UE) 2022/869 ustanawiający [] unijną listę projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, a także art. [] rozporządzenia (UE) 2022/869 oraz załączniki [] do tego rozporządzenia nadal mają zastosowanie do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania umieszczonych na [] liście unijnej do czasu rozpoczęcia stosowania aktu delegowanego, o którym mowa w art. 3 ust. 4 niniejszego rozporządzenia ustanawiającego pierwszą listę unijną.

Artykuł 32

Uchylenie

Rozporządzenie (UE) 2022/869 traci moc. Odesłania do rozporządzenia (UE) 2022/869 odczytuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 33

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca/Przewodniczący

W imieniu Rady

Przewodnicząca/Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

PRIORYTETOWE KORYTARZE I OBSZARY INFRASTRUKTURY ENERGETYCZNEJ

(zgodnie z art. 1 ust. 1)

Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do następujących priorytetowych korytarzy i obszarów transeuropejskiej infrastruktury energetycznej:

1. PRIORYTETOWE KORYTARZE ENERGII ELEKTRYCZNEJ
 - 1) Elektroenergetyczne połączenia międzysystemowe Północ–Południe w Europie Zachodniej („NSI West Electricity”): połączenia międzysystemowe między państwami członkowskimi regionu oraz z obszarem Morza Śródziemnego, w tym z Półwyspem Iberyjskim, mające w szczególności integrować energię elektryczną ze źródeł odnawialnych, poprawiać wewnętrzną infrastrukturę sieciową w celu wspierania integracji rynku w regionie oraz zakończyć izolację Irlandii w celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i bezpieczeństwa sieci, a także zapewnić niezbędne przedłużenie na lądzie sieci przesyłowych energii morskiej ze źródeł odnawialnych oraz wzmocnić sieć krajową konieczną do zapewnienia odpowiedniej i niezawodnej sieci przesyłowej oraz dostarczania energii elektrycznej wytworzonej na morzu do państw członkowskich pozbawionych dostępu do morza.

Zainteresowane państwa członkowskie: Belgia, Dania, Niemcy, Irlandia, Hiszpania, Francja, Włochy, Luksemburg, Malta, Niderlandy, Austria i Portugalia.

- 2) Elektroenergetyczne połączenia międzysystemowe Północ-Południe w Europie Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej („NSI East Electricity”): połączenia międzysystemowe i linie wewnętrzne na kierunkach północ-południe i wschód-zachód mające zapewnić ukończenie tworzenia rynku wewnętrznego i integrację energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych, aby zakończyć izolację Cypru w celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i bezpieczeństwa sieci, a także zapewnić niezbędne przedłużenie na lądzie sieci przesyłowych energii morskiej ze źródeł odnawialnych oraz wzmocnić sieć krajową konieczną do zapewnienia odpowiedniej i niezawodnej sieci przesyłowej oraz dostarczania energii elektrycznej wytworzonej na morzu do państw członkowskich pozbawionych dostępu do morza.

Zainteresowane państwa członkowskie: Bułgaria, Czechy, Niemcy, Chorwacja, Grecja, Cypr, Włochy, Węgry, Austria, Polska, Rumunia, Słowenia i Słowacja.

- 3) Plan działań w zakresie połączeń międzysystemowych na rynku energii państw bałtyckich w odniesieniu do energii elektrycznej („BEMIP Electricity”): połączenia międzysystemowe między państwami członkowskimi i linie wewnętrzne w regionie bałtyckim mające na celu wsparcie integracji rynku przy jednoczesnej integracji coraz większego udziału energii ze źródeł odnawialnych w regionie oraz zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i bezpieczeństwa sieci.

Zainteresowane państwa członkowskie: Dania, Niemcy, Estonia, Łotwa, Litwa, Polska, Finlandia i Szwecja.

2. PRIORYTETOWE KORYTARZE SIECI PRZESYŁOWYCH ENERGII MORSKIEJ

- 4) Północnomorskie sieci przesyłowe morskiej energii wiatrowej (NSOG): rozwój morskiej sieci elektroenergetycznej, zintegrowanej morskiej sieci elektroenergetycznej oraz, w stosownych przypadkach, sieci wodorowej i związanych z nimi połączeń międzysystemowych na Morzu Północnym, Morzu Irlandzkim, Morzu Celtyckim, Kanale La Manche, i na sąsiednich wodach, mających służyć do przesyłu energii elektrycznej lub, w stosownych przypadkach, wodoru z morskich odnawialnych źródeł energii do ośrodków poboru i składowania lub do zwiększenia transgranicznej wymiany energii ze źródeł odnawialnych **oraz zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i bezpieczeństwa sieci.**

Zainteresowane państwa członkowskie: Belgia, Dania, Niemcy, Irlandia, Francja, Luksemburg, Niderlandy i Szwecja.

- 5) Plan działań w zakresie połączeń międzysystemowych na rynku energii państw bałtyckich w sieciach przesyłowych energii morskiej (BEMIP offshore): rozwój morskiej sieci elektroenergetycznej, zintegrowanej morskiej sieci elektroenergetycznej oraz, w stosownych przypadkach, sieci wodorowej i związanych z nią połączeń międzysystemowych na Morzu Bałtyckim i na sąsiednich wodach, mających służyć do przesyłu energii elektrycznej lub, w stosownych przypadkach, wodoru z morskich odnawialnych źródeł energii do ośrodków poboru i składowania lub do zwiększenia transgranicznej wymiany energii ze źródeł odnawialnych **oraz zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i bezpieczeństwa sieci.**

Zainteresowane państwa członkowskie: Dania, Niemcy, Estonia, Łotwa, Litwa, Polska, Finlandia i Szwecja.

- 6) Południowo-zachodnie sieci przesyłowe morskiej energii wiatrowej (SW offshore): rozwój morskiej sieci elektroenergetycznej, zintegrowanej morskiej sieci elektroenergetycznej oraz, w stosownych przypadkach, sieci wodorowej i związanych z nią połączeń międzysystemowych na Morzu Śródziemnym, w tym w Zatoce Kadyksu, i na sąsiednich wodach, mających służyć do przesyłu energii elektrycznej lub, w stosownych przypadkach, wodoru z morskich odnawialnych źródeł energii do ośrodków poboru i składowania lub do zwiększenia transgranicznej wymiany energii ze źródeł odnawialnych **oraz zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i bezpieczeństwa sieci.**

Zainteresowane państwa członkowskie: Grecja, Hiszpania, Francja, Włochy, Malta i w Portugalia.

- 7) Południowo-wschodnie sieci przesyłowe energii morskiej (SE offshore): rozwój morskiej sieci elektroenergetycznej, zintegrowanej morskiej sieci elektroenergetycznej oraz, w stosownych przypadkach, sieci wodorowej i związanych z nią połączeń międzysystemowych na Morzu Śródziemnym, Morzu Czarnym i na sąsiednich wodach, mających służyć do przesyłu energii elektrycznej lub, w stosownych przypadkach, wodoru z morskich odnawialnych źródeł energii do ośrodków poboru i składowania lub do zwiększenia transgranicznej wymiany energii ze źródeł odnawialnych **oraz zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i bezpieczeństwa sieci.**

Zainteresowane państwa członkowskie: Bułgaria, Chorwacja, Grecja, Włochy, Cypr, Rumunia i Słowenia.

- 8) Atlantyczne sieci przesyłowe energii morskiej: rozwój morskiej sieci elektroenergetycznej, rozwój zintegrowanej morskiej sieci elektroenergetycznej i związanych z nią połączeń międzysystemowych na wodach północnego Oceanu Atlantyckiego, mających służyć do przesyłu energii elektrycznej z morskich odnawialnych źródeł energii do ośrodków poboru i składowania oraz do zwiększenia transgranicznej wymiany energii elektrycznej **oraz zwiększenia bezpieczeństwa dostaw i bezpieczeństwa sieci.**

Zainteresowane państwa członkowskie: Irlandia, Hiszpania, Francja i Portugalia.

3. PRIORYTETOWE KORYTARZE WODORU I ELEKTROLIZERÓW

- 9) Wodorowe połączenia międzysystemowe w Europie Zachodniej (HI West): infrastruktura wodorowa i przekształcenie infrastruktury gazowej, umożliwiające powstanie zintegrowanej wodorowej sieci szkieletowej, bezpośrednio lub pośrednio (poprzez połączenie międzysystemowe z państwem trzecim), łączącej państwa w regionie i zaspokajającej ich szczególne potrzeby infrastrukturalne w zakresie wodoru poprzez wsparcie powstania ogólnounijnej sieci transportu wodoru w Unii.

Elektrolizery: wspieranie wdrażania zastosowań do celów przetwarzania energii elektrycznej w gaz służących do umożliwienia redukcji emisji gazów cieplarnianych i przyczyniających się do bezpiecznego, wydajnego i niezawodnego funkcjonowania systemu oraz integracji inteligentnych systemów energetycznych w Unii.

Zainteresowane państwa członkowskie: Belgia, Czechy, Dania, Niemcy, Irlandia, Hiszpania, Francja, Włochy, Luksemburg, Malta, Niderlandy, Austria i Portugalia.

- 10) Wodorowe połączenia międzysystemowe w Europie Środkowo-Wschodniej i Południowo-Wschodniej (HI East): infrastruktura wodorowa i przekształcenie infrastruktury gazowej, umożliwiające powstanie zintegrowanej wodorowej sieci szkieletowej, bezpośrednio lub pośrednio (poprzez połączenie międzysystemowe z państwem trzecim), łączącej państwa w regionie i zaspokajającej ich szczególne potrzeby infrastrukturalne w zakresie wodoru poprzez wsparcie powstania ogólnounijnej sieci transportu wodoru w Unii.

Elektrolizery: wspieranie wdrażania zastosowań do celów przetwarzania energii elektrycznej w gaz służących do umożliwienia redukcji emisji gazów cieplarnianych i przyczyniających się do bezpiecznego, wydajnego i niezawodnego funkcjonowania systemu oraz integracji inteligentnych systemów energetycznych w Unii.

Zainteresowane państwa członkowskie: Bułgaria, Republika Czeska, Niemcy, Grecja, Chorwacja, Włochy, Cypr, Węgry, Austria, Polska, Rumunia, Słowenia i Słowacja.

- 11) Plan działań w zakresie połączeń międzysystemowych na rynku energii państw bałtyckich w odniesieniu do wodoru (BEMIP Hydrogen): infrastruktura wodorowa i przekształcenie infrastruktury gazowej, umożliwiające powstanie zintegrowanej wodorowej sieci szkieletowej, bezpośrednio lub pośrednio (poprzez połączenie międzysystemowe z państwem trzecim), łączącej państwa w regionie i zaspokajającej ich szczególne potrzeby infrastrukturalne w zakresie wodoru poprzez wsparcie powstania ogólnounijnej sieci transportu wodoru w Unii.

Elektrolizery: wspieranie wdrażania zastosowań do celów przetwarzania energii elektrycznej w gaz służących do umożliwienia redukcji emisji gazów cieplarnianych i przyczyniających się do bezpiecznego, wydajnego i niezawodnego funkcjonowania systemu oraz integracji inteligentnych systemów energetycznych w Unii.

Zainteresowane państwa członkowskie: Dania, Niemcy, Estonia, Łotwa, Litwa, Polska, Finlandia i Szwecja.

4. PRIORYTETOWE OBSZARY TEMATYCZNE

- 12) Stosowanie inteligentnych sieci elektroenergetycznych: przyjmowanie technologii inteligentnych sieci w całej Unii w celu skutecznej integracji zachowań i działań wszystkich użytkowników podłączonych do sieci elektroenergetycznej, w szczególności wytwarzania dużych ilości energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub rozproszonych i reakcji strony popytowej, magazynowania energii, pojazdów elektrycznych i innych źródeł elastyczności, a ponadto, w odniesieniu do wysp i systemów wyspiarskich, zmniejszenie izolacji energetycznej, wspieranie innowacyjnych i innych rozwiązań z udziałem co najmniej dwóch państw członkowskich o znaczącym pozytywnym wpływie na cele Unii w zakresie energii i klimatu oraz jej cel neutralności klimatycznej do 2050 r., oraz w znacznym stopniu przyczynianie się do zrównoważonego rozwoju wyspiarskiego i unijnego systemu energetycznego.

Zainteresowane państwa członkowskie: wszystkie.

- 13) Transgraniczne sieci dwutlenku węgla: rozwój infrastruktury na potrzeby składowania i transportu dwutlenku węgla między państwami członkowskimi i w relacji z sąsiadującymi państwami trzecimi oraz rozwój wychwytywania i składowania dwutlenku węgla wychwytywanego z instalacji przemysłowych w celu stałego geologicznego składowania, a także wykorzystania dwutlenku węgla w syntetycznych gazach paliwowych, co prowadzi do trwałej neutralizacji dwutlenku węgla.

Zainteresowane państwa członkowskie: wszystkie.

ZAŁĄCZNIK II

KATEGORIE INFRASTRUKTURY ENERGETYCZNEJ

W celu realizacji priorytetów w odniesieniu do infrastruktury energetycznej wymienionych w załączniku I tworzone są następujące kategorie infrastruktury:

- 1) w przypadku energii elektrycznej:
 - a) linie napowietrzne wysokiego i bardzo wysokiego napięcia, przebiegające przez granicę lub znajdujące się na terytorium państwa członkowskiego, w tym w wyłącznej strefie ekonomicznej, o ile zostały zaprojektowane dla napięcia 220 kV lub wyższego, oraz podziemne i podmorskie kable przesyłowe, o ile zostały zaprojektowane dla napięcia 150 kV lub wyższego. W przypadku państw członkowskich i małych systemów wydzielonych z ogólnym systemem przesyłowym o niższym napięciu te progi napięcia są równe najwyższemu poziomowi napięcia w ich odpowiednich systemach elektroenergetycznych;
 - b) wszelkie urządzenia lub instalacje należące do kategorii infrastruktury energetycznej, o której mowa w lit. a), umożliwiające przesyłanie morskiej energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych z morskich obiektów wytwarzania energii („infrastruktura energetyczna dla morskiej energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych”);
 - c) instalacje magazynowania energii, w formie indywidualnej lub zagregowanej, przeznaczone do stałego lub czasowego magazynowania energii w obiektach naziemnych lub podziemnych lub w geologicznych obiektach magazynowania, pod warunkiem że są bezpośrednio połączone z liniami przesyłowymi [...] **lub** dystrybucyjnymi wysokiego napięcia [...];

- d) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji systemów, o których mowa w lit. a), b) i c), w tym urządzenia lub instalacje ochronne, zapewniające odporność, do monitorowania, kontroli i cyfryzacji dla wszystkich poziomów napięcia i podstacji;
- e) [...]
- f) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla bezpiecznej i efektywnej eksploatacji systemów przez istniejące elementy sieci wysokiego i **bardzo wysokiego** napięcia, które stanowią urządzenia lub instalacje do monitorowania, kontroli i cyfryzacji;
- g) inteligentne sieci elektroenergetyczne: wszelkie urządzenia lub instalacje, systemy cyfrowe i części składowe integrujące technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT) za pomocą operacyjnych platform cyfrowych, systemów sterujących i technologii czujników zarówno na poziomie przesyłu, jak i na poziomie dystrybucji systemami średniego i wysokiego napięcia, które mają na celu zapewnienie bardziej wydajnych i inteligentnych sieci przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej, zwiększenie zdolności do integracji nowych form wytwarzania, magazynowania i poboru energii, ułatwienie tworzenia nowych modeli biznesowych i struktur rynku, w tym inwestycji w wyspy i systemy wyspiarskie w celu zmniejszenia izolacji energetycznej, wspieranie innowacyjnych i innych rozwiązań obejmujących co najmniej dwa państwa członkowskie o znaczącym pozytywnym wpływie na cele Unii w zakresie energii i klimatu oraz jej cel neutralności klimatycznej do 2050 r., a także znaczne przyczynienie się do zrównoważonego charakteru wyspiarskiego systemu energetycznego i systemu energetycznego Unii;

- h) sieci przesyłowe energii morskiej ze źródeł odnawialnych: wszelkie urządzenia lub instalacje należące do kategorii infrastruktury energetycznej, o której mowa w lit. a), pełniące podwójną funkcję: połączenia międzysystemowe i system połączeń sieci przesyłowej energii morskiej z morskich obiektów wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych do co najmniej dwóch państw członkowskich i kraju trzeciego, w tym przedłużenie tych urządzeń na lądzie do pierwszej podstacji w lądowym systemie przesyłowym, jak również wszelkie sąsiednie urządzenia lub instalacje mające zasadnicze znaczenie dla bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji, w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące oraz niezbędne podstacje, jeżeli zapewniają one także interoperacyjność technologii, m.in. kompatybilność interfejsów między różnymi technologiami;

2) w przypadku wodoru:

- a) gazociągi przesyłowe do transportu wodoru, głównie rurociągi wysokiego ciśnienia, łącznie z przekształconą infrastrukturą gazu ziemnego, zapewniające dostęp do wielu użytkowników sieci na przejrzystych i niedyskryminacyjnych zasadach;
- b) obiekty magazynowe połączone z rurociągami wodorowymi wysokiego ciśnienia, o których mowa w lit. a);
- c) obiekty służące do odbioru, magazynowania oraz regazyfikacji lub rozprężania skroplonego wodoru lub wodoru trwale obecnego w innych substancjach chemicznych w celu wprowadzenia, w stosownych przypadkach, wodoru do sieci;
- d) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla pewnej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji instalacji wodorowej lub zapewniające dwukierunkową przepustowość, w tym tłocznie gazu;

Wszelkie aktywa wymienione w lit. a)–d) mogą być nowe lub przekształcone z gazu ziemnego na wodór lub połączeniem tych dwóch rodzajów;

- 3) w przypadku instalacji przeznaczonych dla elektrolizerów:
- a) elektrolizery:
 - (i) które mają zdolność wynoszącą co najmniej [...] [...] **150 MW**, zapewnianą przez jeden elektrolizer lub zestaw elektrolizerów stanowiących jeden skoordynowany projekt; oraz
 - (ii) produkcja kwalifikuje się jako wodór niskoemisyjny zgodnie z dyrektywą (UE) 2024/1788 w przypadku wodoru niskoemisyjnego lub paliwa odnawialnego pochodzenia niebiologicznego zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001; oraz
 - (iii) pełnią funkcję związaną z siecią, zarówno w przypadku sieci elektroenergetycznych, jak i wodorowych, w szczególności z myślą o ogólnej elastyczności systemu i ogólnej efektywności systemu obu sieci;
 - b) powiązane urządzenia, w tym przyłącza gazociągowe do sieci;
- 4) w przypadku dwutlenku węgla:
- a) przeznaczone do tego rurociągi, z wyłączeniem sieci gazociągów kopalnianych, wykorzystywane do transportu dwutlenku węgla z więcej niż jednego źródła w celu stałego geologicznego składowania dwutlenku węgla zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/31/WE;
 - b) stałe obiekty służące do skraplania, buforowego składowania i konwersji dwutlenku węgla w celu jego dalszego transportu rurociągami oraz za pomocą przeznaczonych do tego rodzajów transportu, takich jak statki, barki, ciężarówki i pociągi;

- c) bez uszczerbku dla jakiegokolwiek zakazu geologicznego składowania dwutlenku węgla w państwie członkowskim – obiekty powierzchniowe i zatłaczające związane z infrastrukturą w ramach formacji geologicznej wykorzystywanej, zgodnie z dyrektywą 2009/31/WE, do stałego geologicznego składowania dwutlenku węgla, jeżeli nie wiążą się one z wykorzystywaniem dwutlenku węgla do intensywniejszego odzyskiwania węglowodorów i są niezbędne do umożliwienia transgranicznego transportu i składowania dwutlenku węgla;
- d) wszelkie urządzenia lub instalacje istotne dla prawidłowej, bezpiecznej i efektywnej eksploatacji danego systemu, w tym systemy ochronne, monitorujące i sterujące.

5) W odniesieniu do bezpieczeństwa, odporności i napraw istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej:

- a) wszelkie urządzenia lub instalacje, w tym powiązane prace absolutnie niezbędne do ich wdrożenia, które zostały specjalnie zaprojektowane w celu zapewnienia ochrony i odporności istniejących krytycznych elementów sieci zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2019/943, lub połączeń międzysystemowych między Malcią i Włochami lub połączeń międzysystemowych między co najmniej jednym państwem członkowskim i umawiającą się stroną Wspólnoty Energetycznej lub państwem trzecim, są fizycznie bezpośrednio połączone z nimi i mają zasadnicze znaczenie dla bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji systemów;
- b) wszelkie krytyczne elementy lub instalacje, wraz z powiązanymi pracami, przewidziane konkretnie do celów awaryjnych napraw szkód będących następstwem celowego zdarzenia zakłócającego działanie sieci lub regionalne awaryjne rezerwy takich krytycznych elementów, które to naprawy dotyczą istniejących krytycznych elementów sieci zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2019/943 sfinansowanych uprzednio na podstawie instrumentu „Łącząc Europę”, lub które stanowią infrastrukturę podmorską będącą częścią transgranicznej przekraczającej wody międzynarodowe sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia o mocy co najmniej 350 MW lub które są połączeniem międzysystemowym między Malcią i Włochami lub połączeniem międzysystemowym między co najmniej jednym państwem członkowskim i umawiającą się stroną Wspólnoty Energetycznej lub państwem trzecim, pod warunkiem że element taki:

- (i) jest przeznaczony do szybkiego rozmieszczenia w celu zapewnienia ciągłości działania i terminowego przywrócenia zdolności przesyłowej;
- (ii) po rozmieszczeniu ma tymczasowo lub na stałe stanowić część naprawianej infrastruktury;
- (iii) jest przeznaczony do celów naprawy awaryjnej i jego głównym przeznaczeniem nie jest rutynowa konserwacja, planowana wymiana lub regularna modernizacja infrastruktury;
- (iv) nie stanowi elementów, wyposażenia lub materiału o charakterze czysto logistycznym; oraz
- (v) ma kluczowe znaczenie dla bezpiecznej, pewnej i efektywnej eksploatacji systemów.

W następstwie celowych zdarzeń zakłócających działanie sieci, w stosownych przypadkach i gdy jest to konieczne do zapewnienia bezpiecznego, pewnego i efektywnego funkcjonowania systemu lub terminowego przywrócenia zdolności przesyłowej, Komisja ocenia, czy wsparcia na takie działania związane z naprawą należy udzielić na podstawie instrumentu „Łącząc Europę”. Finansowanie działań związanych z powyższymi krytycznymi elementami sieci ma charakter wyjątkowy i jest przyznawane tylko wtedy, gdy nie jest dostępne wystarczające finansowanie alternatywne. W przypadku odrębnego projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania zaproszenie do składania wniosków dotyczących projektów związanych z naprawą ogłasza się w ciągu trzech miesięcy, a projekty związane z naprawą mogą ubiegać się o status projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania. Jeżeli w wyniku tego konkretnego zaproszenia do składania wniosków będzie projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania wymagający finansowania na podstawie instrumentu „Łącząc Europę”, w terminie trzech miesięcy ogłasza się specjalne zaproszenie do składania wniosków o finansowanie w ramach instrumentu „Łącząc Europę”.

ZAŁĄCZNIK III

REGIONALNE LISTY PROJEKTÓW

1. ZASADY DOTYCZĄCE GRUP

- 1) Jeżeli chodzi o infrastrukturę energetyczną wchodzącą w zakres kompetencji krajowych organów regulacyjnych, w skład każdej grupy wchodzi przedstawiciele państw członkowskich, krajowych organów regulacyjnych, OSP, jak również Komisji, Agencji, organizacji OSD UE i w stosownych przypadkach ENTSO energii elektrycznej lub ENNOH.

W przypadku pozostałych kategorii infrastruktury energetycznej w skład każdej grupy wchodzi przedstawiciele państw członkowskich, projektodawców zainteresowanych każdorazowo odpowiednimi priorytetami wskazanymi w załączniku I oraz Komisji.

- 2) W zależności od liczby projektów proponowanych do listy unijnej, luk w infrastrukturze regionalnej i zmian na rynku grupy oraz ich organy decyzyjne w stosownych przypadkach mogą się dzielić, łączyć lub odbywać posiedzenia w różnych składach, aby omawiać sprawy wspólne dla wszystkich grup za pośrednictwem Grupy TEN-E lub dotyczące wyłącznie określonych regionów. Sprawy tego rodzaju mogą obejmować kwestie istotne dla spójności między regionami lub ryzyka, że liczba proponowanych projektów zapisanych w projektach list regionalnych przekroczy poziom umożliwiający zarządzanie nimi.
- 3) Każda grupa organizuje swoje prace stosownie do starań na rzecz współpracy regionalnej zgodnie z art. 31 i 65 rozporządzenia (UE) 2024/1789, art. 80 dyrektywy (UE) 2024/1788, art. 34 rozporządzenia (UE) 2019/943 i art. 61 dyrektywy (UE) 2019/944 oraz innych istniejących struktur współpracy regionalnej.
- 4) W przypadkach stosownych z punktu widzenia realizacji odpowiednich priorytetowych korytarzy i obszarów infrastruktury energetycznej wskazanych w załączniku I każda grupa zaprasza projektodawców, których projekty potencjalnie kwalifikują się do zaliczenia do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania lub projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania, a także przedstawicieli administracji krajowej, organów regulacyjnych, społeczeństwa obywatelskiego i OSP z państw trzecich.

- 5) W przypadku priorytetowych korytarzy infrastruktury energetycznej określonych w sekcji 2 załącznika I każda grupa zaprasza, w stosownych przypadkach, przedstawicieli śródlądowych państw członkowskich, właściwych organów, krajowych organów regulacyjnych i OSP.
- 6) Każda grupa zaprasza na posiedzenia, w stosownych przypadkach, organizacje reprezentujące odpowiednie zainteresowane strony, w tym przedstawicieli z krajów trzecich, a jeżeli uzna to za stosowne – bezpośrednio zainteresowane strony, w tym wytwórców, OSD, dostawców, konsumentów, lokalnych mieszkańców, a także unijne organizacje działające na rzecz ochrony środowiska, aby podzieliły się swoją wiedzą fachową. Każda grupa organizuje posiedzenia lub konsultacje w przypadkach, w których jest to właściwe ze względu na wykonanie jej zadań.
- 7) W odniesieniu do posiedzeń grup Komisja publikuje na platformie dostępnej dla zainteresowanych stron regulaminy, uaktualnione wykazy organizacji członkowskich, regularnie aktualizowane informacje o postępach prac, porządki obrad na posiedzeniach, a także protokoły z posiedzeń, jeżeli są one dostępne. Obrady organów decyzyjnych grup oraz ranking projektów zgodnie z art. 4 ust. 5 są poufne. Wszystkie decyzje dotyczące funkcjonowania i pracy grup podejmowane są w drodze konsensusu między państwami członkowskimi a Komisją.
- 8) Komisja, Agencja oraz grupy dążą do spójności między grupami. W tym celu Komisja i Agencja zapewniają w stosownych przypadkach wymianę informacji na temat wszystkich prac będących przedmiotem międzyregionalnego zainteresowania danych grup.
- 9) Udział krajowych organów regulacyjnych i Agencji w działaniu grup nie może zagrażać realizacji ich celów i obowiązków określonych w niniejszym rozporządzeniu, w rozporządzeniu (UE) 2019/942, w art. 77, 78 i 79 dyrektywy (UE) 2024/1788 oraz w art. 58, 59 i 60 dyrektywy (UE) 2019/944.

2. PROCES TWORZENIA LIST REGIONALNYCH

- 1) Projektodawcy, których projekty potencjalnie kwalifikują się do zaliczenia do projektów znajdujących się na unijnej liście i oczekują na przyznanie takiego statusu, składają do grupy wniosków o uznanie projektu za projekt znajdujący się na unijnej liście, obejmujący:
 - a) ocenę ich projektów w odniesieniu do wkładu w realizację priorytetów określonych w załączniku I;
 - b) wskazanie odpowiedniej kategorii projektu określonej w załączniku II;
 - c) analizę zgodności z odpowiednimi kryteriami określonymi w art. 4;
 - d) w przypadku projektów, które osiągnęły wystarczający stopień zaawansowania, analizę kosztów i korzyści spójną z metodyką opracowaną zgodnie z art. 14 i która w odniesieniu do kategorii infrastruktury energetycznej związanych z energią elektryczną objętych pkt 1 lit. a), b), c), d), f), h) załącznika II, wodoru objętego pkt 2 załącznika II i elektrolizerów objętych pkt 3 załącznika II, została przeprowadzona przez ENTSO energii elektrycznej lub ENNOH, w stosownych przypadkach, w ramach ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci;
 - e) informacje dotyczące ich ostatecznych beneficjentów rzeczywistych i ich struktury własności wewnętrznej, które są traktowane jako poufne przez Komisję i członków organu decyzyjnego wysokiego szczebla na należycie uzasadniony wniosek projektodawców, w przypadku tajemnic handlowych/informacji handlowych;

- f) w przypadku projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania – niewiążące porozumienia dotyczące konkretnych projektów między rządami bezpośrednio dotkniętych państw lub listy poparcia od tych rządów, w których wyrażają one wyraźne poparcie dla projektu oraz, w przypadku państwa trzeciego, potwierdzają swoje wyraźne zobowiązanie do przestrzegania podobnego harmonogramu przyspieszonej realizacji oraz innych środków wsparcia politycznego i regulacyjnego, który ma zastosowanie do projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w Unii zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. f), a w przypadku kategorii infrastruktury energetycznej związanych z energią elektryczną objętych pkt 1 lit. a), d) lub h) – wstępne badanie bezpieczeństwa i stabilności sieci przeprowadzone przez operatorów systemów przesyłowych, potwierdzające, że projekt może być w pełni zintegrowany z sieciami elektroenergetycznymi danych państw;
- g) wszelkie inne informacje pomocne w ocenie projektu.

- 2) Projekty znajdujące się na liście unijnej, które uzyskały zatwierdzenie regulacyjne lub ostateczną decyzję inwestycyjną dające wystarczającą pewność co do budowy projektu, lub projekty, których budowa jest w toku i które wykazują wystarczające postępy w swoim sprawozdaniu rocznym wymaganym na podstawie art. 5, [...] [...] **pozostają na liście unijnej** i nie są zobowiązane do ponownego przedłożenia informacji zgodnie z pkt 1 [...] lit. a)–f), [...] **chyba że państwo członkowskie, do którego terytorium odnosi się dany projekt, nie zatwierdzi dodania projektu zgodnie z art. 3 ust. 3 lit. a).** Wszyscy odbiorcy zachowują poufność szczególnie chronionych informacji handlowych.

- 3) Proponowane projekty dotyczące przesyłu i magazynowania energii elektrycznej będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania należące do kategorii infrastruktury energetycznej określonych, odpowiednio, w pkt 1 lit. a), b), c), d) f) i h) załącznika II do niniejszego rozporządzenia stanowią element ostatniego dostępnego ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci energii elektrycznej opracowanego przez ENTSO energii elektrycznej zgodnie z art. 30 rozporządzenia (UE) 2019/943. Proponowane projekty dotyczące przesyłu energii elektrycznej będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i należące do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 1 lit. b) i h) załącznika II do niniejszego rozporządzenia muszą być zgodne z planem rozwoju zintegrowanej sieci morskiej i wzmocnień sieci, o którym mowa w art. 15 ust. 2 niniejszego rozporządzenia.
- 4) Proponowane projekty dotyczące wodoru będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i projekty będące przedmiotem wzajemnego zainteresowania należące do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 2 i 3 załącznika II do niniejszego rozporządzenia stanowią element ostatniego dostępnego ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci energii elektrycznej opracowanego przez ENNOH zgodnie [...] z art. 60 rozporządzenia (UE) 2024/1789.
- 5) Do dnia 30 czerwca 2027 r., a następnie w odniesieniu do każdego ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci ENTSO energii elektrycznej i ENNOH wydają zaktualizowane wytyczne dotyczące włączenia projektów do ich odpowiedniego ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, o którym mowa w pkt 3) i 4), aby zapewnić równe traktowanie i przejrzystość procesu. W odniesieniu do wszystkich projektów uwzględnionych w obowiązującej wówczas unijnej liście w wytycznych określa się uproszczony proces włączania projektów do ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci, z uwzględnieniem dokumentacji i danych już przedłożonych w ramach poprzednich procesów związanych z ogólnounijnymi dziesięcioletnimi planami rozwoju sieci, o ile dokumenty i dane już przedłożone pozostają aktualne.

Przed publikacją ostatecznej wersji wytycznych ENTSO energii elektrycznej i ENNOH konsultują się z Komisją i Agencją w sprawie swoich odpowiednich projektów wytycznych dotyczących włączenia projektów do ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci oraz należycie uwzględniają zalecenia przekazane przez Komisję i Agencję.

- 6) ENTSO energii elektrycznej i ENNOH dostarczają grupie TEN-E informacje na temat tego, jak zastosowały wytyczne do oceny włączenia projektów do ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci.
- 7) Proponowane projekty dotyczące przesyłu i składowania dwutlenku węgla należące do kategorii infrastruktury energetycznej określonej w pkt 4 załącznika II są przedstawiane Komisji przez zainteresowane państwa członkowskie lub podmioty wyznaczone przez te państwa jako stanowiące element planu opracowanego przez co najmniej dwa państwa członkowskie, który ma na celu rozwój transgranicznej infrastruktury przesyłu i magazynowania dwutlenku węgla.
- 8) W przypadku projektów wchodzących w zakres ich kompetencji krajowe organy regulacyjne i agencja, z uwzględnieniem współpracy regionalnej na podstawie art. 80 dyrektywy (UE) 2024/1788 i art. 61 dyrektywy (UE) 2019/944, sprawdzają spójne stosowanie kryteriów i metodyki analizy kosztów i korzyści danego projektu na podstawie art. 14 niniejszego rozporządzenia oraz oceniają transgraniczne znaczenie projektów i postępy osiągnięte w odniesieniu do projektów znajdujących się na liście unijnej, z uwzględnieniem sprawozdań przedłożonych na podstawie art. 5 ust. 4 niniejszego rozporządzenia. Swoją ocenę przedstawiają grupie. Komisja zapewnia, aby kryteria i metodyki, o których mowa w art. 4 niniejszego rozporządzenia i załączniku IV, były stosowane w sposób zharmonizowany w celu zagwarantowania spójności między grupami regionalnymi.
- 9) W przypadku wszystkich projektów nieobjętych pkt 8 niniejszego załącznika Komisja ocenia stosowanie kryteriów określonych w art. 4 niniejszego rozporządzenia. Komisja uwzględnia również możliwość przyszłego rozszerzenia na dodatkowe państwa członkowskie. Komisja przedstawia swoją ocenę grupie. W przypadku projektów ubiegających się o status projektu będącego przedmiotem wzajemnego zainteresowania przedstawiciele państw trzecich i organy regulacyjne są zapraszani do przedstawienia oceny.

- 10) Każde państwo członkowskie, którego terytorium proponowany projekt nie dotyczy, ale dla którego proponowany projekt może mieć ewentualne pozytywne skutki netto lub któremu może przynieść ewentualny znaczący efekt, na przykład w odniesieniu do środowiska lub do funkcjonowania infrastruktury energetycznej na jego terytorium, może przedstawić grupie opinię zawierającą swoje obawy.
- 11) Grupa, na wniosek państwa członkowskiego należącego do grupy, poddaje ocenie przedstawione przez państwo członkowskie zgodnie z art. 3 ust. 3 powody odmowy zatwierdzenia projektu odnoszącego się do jego terytorium.
- 12) Grupa rozważa, czy zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” ma zastosowanie w odniesieniu do potrzeb w zakresie infrastruktury regionalnej oraz do każdego z projektów kandydujących. W szczególności grupa rozważa takie rozwiązania jak rozwiązania nieprzewodowe, zarządzanie popytem, elastyczność niezwiązana z paliwami kopalnymi, rozwiązania w zakresie organizacji rynku, wdrażanie rozwiązań cyfrowych oraz renowację budynków jako rozwiązania priorytetowe, jeżeli uznaje się je za bardziej efektywne kosztowo w perspektywie ogólnosystemowej niż budowa nowej infrastruktury po stronie podażowej.
- 13) Grupa zbiera się w celu rozpatrzenia i sporządzenia rankingu proponowanych projektów w oparciu o przejrzystą ocenę projektów, przy zastosowaniu kryteriów określonych w art. 4, z uwzględnieniem oceny przedstawionej przez krajowe organy regulacyjne lub Komisję w odniesieniu do projektów, które nie wchodzą w zakres właściwości krajowych organów regulacyjnych.

- 14) Organ decyzyjny każdej z grup przyjmuje ostateczną listę proponowanych projektów najpóźniej dwa miesiące przed datą przyjęcia listy unijnej na podstawie art. 22, nie naruszając przepisów art. 3 ust. 3, w oparciu o propozycję grupy oraz przy uwzględnieniu oceny wydanej przez krajowe organy regulacyjne i agencję oraz oceny wydanej przez Komisję w odniesieniu do projektów, które nie wchodzą w zakres właściwości krajowych organów regulacyjnych, zaproponowanych zgodnie z pkt 9, oraz zalecenia Komisji mającego na celu zapewnienie, by całkowita liczba projektów znajdujących się na unijnej liście umożliwiała zarządzanie nimi, zwłaszcza na granicach, których dotyczą projekty konkurujące lub potencjalnie konkurujące. Organy decyzyjne grup przedkładają Komisji ostateczne listy wraz z wszelkimi opiniami, o których mowa w pkt 10.
- 15) Jeżeli na podstawie projektów list łączna liczba proponowanych projektów na liście unijnej przekraczałby poziom umożliwiający zarządzanie nimi, Komisja doradza poszczególnym zainteresowanym grupom, by nie uwzględniały na liście projektów umieszczonych przez grupę najniżej w rankingu opracowanym zgodnie z art. 4 ust. 5.

ZAŁĄCZNIK IV

ZASADY I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE KRYTERIÓW DLA PROJEKTÓW

- 1) Projektem o znaczących skutkach transgranicznych będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania jest projekt na terytorium państwa członkowskiego, który spełnia następujące warunki:
- a) w przypadku projektów dotyczących przesyłu energii elektrycznej wchodzących w zakres załącznika II pkt 1 lit. a), b) i d) [...] – w **porównaniu z sytuacją bez oddania projektu do użytku** projekt zwiększa zdolność przesyłową netto o **co najmniej 400 megawatów (MW)** na granicy między tym państwem członkowskim i jednym lub kilkoma innymi państwami członkowskimi **lub o co najmniej 50% zdolności przesyłowej netto na granicy tego państwa członkowskiego z którymkolwiek innym państwem członkowskim; [...]**
 - aa) w przypadku projektów dotyczących przesyłu energii elektrycznej wchodzących w zakres załącznika II pkt 1 lit. f) – projekt zwiększa zdolność przesyłową netto na granicy między tym państwem członkowskim i innymi państwami członkowskimi o **co najmniej 200 megawatów (MW)** w porównaniu z sytuacją bez oddania projektu do użytku;
 - b) w przypadku wszelkich projektów dotyczących sprzętu lub instalacji objętych pkt 5 [...] lit. a) załącznika II należy je wdrożyć w istniejących krytycznych elementach sieci zgodnie z definicją w art. 2 pkt 69 rozporządzenia (UE) 2019/943, **lub w ramach połączeń międzysystemowych między Malcią i Włochami**, uwzględnić je w ramach środków określonych w planach gotowości na wypadek zagrożeń ustanowionych przez państwa członkowskie zgodnie z rozporządzeniem w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w celu przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa energetycznego i zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego w co najmniej [...] **dwóch** państwach członkowskich;

- bb) w przypadku wszelkich projektów dotyczących sprzętu lub instalacji objętych pkt 5 lit. b) załącznika II – projekt odnosi się do zagrożeń dla bezpieczeństwa energetycznego, obejmuje co najmniej dwóch operatorów systemu przesyłowego z co najmniej dwóch państw członkowskich oraz zwiększa bezpieczeństwo energetyczne w co najmniej dwóch państwach członkowskich, co odzwierciedlono w planach gotowości na wypadek zagrożeń ustanowionych przez państwa członkowskie zgodnie z rozporządzeniem w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń;**
- c) w przypadku dotyczących magazynowania energii elektrycznej objętych pkt 1 lit. c) załącznika II projekt zapewnia co najmniej 225 MW mocy zainstalowanej i zdolność magazynowania pozwalającą na wytworzenie energii elektrycznej netto w ilości 250 GWh rocznie;
- d) w przypadku projektów dotyczących inteligentnych sieci elektroenergetycznych objętych pkt 1 lit. g) załącznika II projekt dotyczy urządzeń i instalacji wysokiego i średniego napięcia, a udział w nim biorą OSP, OSP i OSD lub OSD z co najmniej dwóch państw członkowskich. Uczestnictwo wyłącznie OSD w projekcie może mieć miejsce pod warunkiem że pochodzą oni z co najmniej dwóch państw członkowskich i zapewniona jest interoperacyjność. obejmuje 50 000 użytkowników, wytwórców, konsumentów lub prosumentów energii elektrycznej, obejmuje obszar pobierający co najmniej 300 GWh rocznie, co najmniej 20 % konsumpcji energii elektrycznej w związku z projektem pochodzi z różnych źródeł odnawialnych lub zmniejsza izolację energetyczną systemów niepołączonych w co najmniej jednym państwie członkowskim. Projekt nie musi obejmować wspólnej fizycznej granicy.
- W przypadku projektów związanych z małymi systemami wydzielonymi zdefiniowanymi w art. 2 pkt 42 dyrektywy (UE) 2019/944, w tym wyspami, te poziomy napięcia są równe najwyższemu poziomowi napięcia w odpowiednim systemie elektroenergetycznym;

- e) w przypadku przesyłu wodoru – **projekt zapewnia możliwość przesyłu wodoru przez granice zainteresowanych państw członkowskich lub** zwiększa istniejącą transgraniczną zdolność w zakresie transportu wodoru na granicy między dwoma państwami członkowskimi o co najmniej 10 % w porównaniu z sytuacją sprzed oddania projektu do użytku oraz w wystarczający sposób dowodzi, że stanowi on kluczowy element planowanej transgranicznej sieci wodorowej, i dostarcza wystarczających dowodów na potwierdzenie sporządzenia stosownych planów oraz nawiązania współpracy z sąsiednimi państwami i z operatorami sieci lub, w przypadku projektów zmniejszających izolację energetyczną systemów niepołączonych w co najmniej jednym państwie członkowskim, projekt ma na celu zapewnienie dostaw, bezpośrednio lub pośrednio, do co najmniej dwóch państw członkowskich;
- f) w przypadku instalacji do magazynowania lub odbioru wodoru, o których mowa w pkt 2 załącznika II – projekt ma na celu zapewnienie dostaw, bezpośrednio lub pośrednio, do co najmniej dwóch państw członkowskich;
- g) w przypadku elektrolizerów – projekt zapewnia moc zainstalowaną na poziomie co najmniej [...] **150 MW** zapewnianą przez jeden elektrolizer lub zestaw elektrolizerów, które tworzą jeden skoordynowany projekt, i przynosi bezpośrednie lub pośrednie korzyści co najmniej dwóm państwom członkowskim;
- h) w przypadku przesyłu morskiej energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych projekt ma na celu przesyłanie energii elektrycznej z morskich obiektów wytwarzania energii o mocy co najmniej 500 MW i umożliwia przesyłanie energii elektrycznej do sieci lądowej **lub morskiej** danego państwa członkowskiego, zwiększając ilość energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych dostępnej na rynku wewnętrznym. Projekt jest realizowany w **szczegółności** na [...] obszarach o niskim poziomie rozpowszechnienia morskiej energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych i wykazuje znaczący pozytywny wpływ na cele Unii w zakresie energii i klimatu oraz jej cel neutralności klimatycznej do 2050 r.;
- i) w przypadku projektów dotyczących dwutlenku węgla projekt jest wykorzystywany do transportu i, w stosownych przypadkach, składowania [...] dwutlenku węgla pochodzącego z co najmniej dwóch państw członkowskich.

- 2) Projekt o znaczących skutkach transgranicznych będący przedmiotem wzajemnego zainteresowania spełnia następujące warunki:
- a) w przypadku projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania odnoszących się do kategorii określonej w załączniku II pkt 1 lit. a), d) i h) – projekt zwiększa zdolność przesyłową netto na granicy między tym państwem członkowskim i państwem trzecim i przynosi znaczne korzyści co najmniej dwóm państwom, których projekt ten bezpośrednio lub pośrednio dotyczy;
 - b) w przypadku projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania należących do kategorii, o której mowa w załączniku II pkt 2 lit. a) – projekt w dziedzinie wodoru zapewnia możliwość przesyłu wodoru przez granicę między państwem członkowskim i państwem trzecim oraz zapewnia uzyskanie istotnych korzyści przez co najmniej dwa państwa, których projekt bezpośrednio lub pośrednio dotyczy;
 - c) w przypadku projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania należących do kategorii, o której mowa w pkt 4 załącznika II – projekt może zostać wykorzystany do transportowania i składowania [...] dwutlenku węgla przez co najmniej dwa państwa członkowskie i jedno państwo trzecie.
 - d) w przypadku projektów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania należących do kategorii określonej w załączniku II pkt 5 muszą one być realizowane na istniejących połączeniach międzysystemowych między Unią a umawiającymi się stronami Wspólnoty Energetycznej lub państwami trzecimi, zwiększać bezpieczeństwo energetyczne w co najmniej jednym państwie członkowskim i umawiającej się stronie Wspólnoty Energetycznej lub państwie trzecim, muszą być zawarte w planach gotowości na wypadek zagrożeń ustanowionych przez zainteresowane państwa członkowskie zgodnie z rozporządzeniem w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń i obejmować co najmniej dwóch operatorów systemów przesyłowych z co najmniej jednego państwa członkowskiego i jednej umawiającej się strony Wspólnoty Energetycznej lub państwa trzeciego.**

3) W przypadku projektów należących do kategorii dotyczących infrastruktury energetycznej określonych w pkt 1 lit. a), b), c), d), f) i h) załącznika II ocena kryteriów wymienionych w art. 4 dokonywana jest następująco:

a) **ograniczenie emisji gazów cieplarnianych zwłaszcza poprzez** pomiar przesyłu wytworzonej energii z **różnych** źródeł odnawialnych do głównych ośrodków poboru i magazynowania dokonywany zgodnie z zasadami analizy przedstawionej w ostatnim dostępnym ogólnounijnym dziesięcioletnim planie rozwoju sieci energii elektrycznej, w szczególności:

- (i) w przypadku przesyłu energii elektrycznej określonego w załączniku II pkt 1 lit. a), b), d), f) i h) – przez oszacowanie ilościowe zdolności wytwórczej z odnawialnych źródeł energii i **niskoemisyjnych źródeł energii** (według technologii, w megawatach) przyłączonej i przesyłanej w następstwie projektu z planowaną całkowitą zdolnością wytwórczą z takich odnawialnych i **niskoemisyjnych** źródeł energii w zainteresowanych państwach członkowskich, zgodnie z krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu przedłożonymi przez państwa członkowskie zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999, a **także oceną unikania ograniczania wytwarzania energii elektrycznej z różnych źródeł odnawialnych**;
- (ii) w przypadku magazynowania energii określonego w załączniku II pkt 1 lit. c) – przez porównanie nowej zdolności zapewnionej przez projekt z całkowitą istniejącą zdolnością dla takiej samej technologii magazynowania w analizowanym obszarze w rozumieniu załącznika V;

- b) pomiar integracji rynku, konkurencji i elastyczności systemu dokonywany zgodnie z zasadami analizy przedstawionej w ostatnim dostępnym ogólnounijnym dziesięcioletnim planie rozwoju sieci energii elektrycznej, w szczególności poprzez:
- (i) obliczenie, w przypadku projektów transgranicznych, w tym projektów reinwestycyjnych, skutków w zakresie zdolności przesyłowej systemu w obydwu kierunkach przepływu mocy, mierzonych ilością mocy (w megawatach) i ich wkładem w osiągnięcie celu połączeń międzysystemowych, oraz, w przypadku projektów o znaczących skutkach transgranicznych, skutków w zakresie zdolności przesyłowej systemu na granicach pomiędzy danymi państwami członkowskimi, między danymi państwami członkowskimi a państwami trzecimi lub w obrębie danych państw członkowskich i w zakresie bilansowania popytu i podaży oraz operacji sieciowych w danych państwach członkowskich;
 - (ii) ocenę skutków dla analizowanego obszaru określonego w załączniku V w kontekście wynikających z projektu kosztów wytwarzania i przesyłu energii oraz zmian i konwergencji cen rynkowych dla całego systemu energetycznego przy założeniu różnych scenariuszy planowania, ze szczególnym uwzględnieniem wywołanych zmian w zakresie klasyfikacji „merit order”;
- c) pomiar bezpieczeństwa dostaw, interoperacyjności i poziomu bezpieczeństwa eksploatacji systemu dokonywany zgodnie z zasadami analizy przedstawionej w ostatnim dostępnym ogólnounijnym dziesięcioletnim planie rozwoju sieci energii elektrycznej, w szczególności poprzez ocenę skutków projektu w zakresie oczekiwanego czasu niepokrycia zapotrzebowania dla analizowanego obszaru w rozumieniu załącznika V, w ujęciu według wystarczalności zdolności wytwórczych i przesyłowych dla zestawu charakterystycznych okresów obciążenia, z uwzględnieniem oczekiwanych zmian ekstremalnych zjawisk pogodowych związanych z klimatem i ich wpływu na odporność infrastruktury. W stosownych przypadkach dokonuje się pomiaru wpływu projektu na niezależną i niezawodną kontrolę działania systemu i usług [...];

d) **należyta uwagę należy zwrócić na specyfikę sytuacji peryferyjnych i wyspiarskich państw trzecich mających ograniczone fizyczne możliwości połączenia z innymi państwami członkowskimi UE, mierzone zgodnie z analizą zawartą w najaktualniejszym dostępnym ogólnounijnym dziesięcioletnim planie rozwoju sieci w dziedzinie energii elektrycznej.**

4) W przypadku projektów należących do kategorii dotyczących infrastruktury energetycznej określonych w pkt 1 lit. g) załącznika II ocena kryteriów wymienionych w art. 4 dokonywana jest następująco:

- a) poziom zrównoważoności – pomiaru na potrzeby tego kryterium dokonuje się poprzez ocenę zakresu zdolności sieci do przyłączenia i przesyłu energii ze źródeł odnawialnych, których wydajność jest zmienna;
- b) bezpieczeństwo dostaw – pomiaru na potrzeby tego kryterium dokonuje się na podstawie poziomu strat w sieciach dystrybucyjnych lub przesyłowych (bądź w obu), procentowego współczynnika wykorzystania (tj. średniego obciążenia) elementów sieci elektroenergetycznej, dostępności elementów sieci (w związku z planowanymi i nieplanowanymi czynnościami konserwacyjnymi) oraz ich wpływu na funkcjonowanie sieci, czas trwania i częstotliwość zakłóceń, w tym związanych z klimatem;
- c) integracja rynku – pomiaru na potrzeby tego kryterium dokonuje się na podstawie oceny wykorzystania innowacyjnych technologii w funkcjonowaniu systemu, **połączeń międzysystemowych oraz** obniżenia poziomu izolacji energetycznej [...], a także poziomu integracji innych sektorów i ułatwienia tworzenia nowych modeli biznesowych i struktur rynkowych;
- d) bezpieczeństwo i elastyczność sieci oraz jakość dostaw – pomiaru na potrzeby tego kryterium dokonuje się na podstawie oceny innowacyjnego podejścia do elastyczności systemu, cyberbezpieczeństwa, wydajności operacyjnej między poziomem OSP a OSD, zdolności do uwzględnienia odpowiedzi odbioru, magazynowania, środków efektywności energetycznej, efektywnego kosztowo wykorzystania narzędzi cyfrowych i ICT do celów monitorowania i kontroli, stabilności systemu elektroenergetycznego oraz wskaźnika jakości napięcia.

- 5) W przypadku projektów należących do kategorii dotyczących infrastruktury energetycznej określonych w pkt 5[...] lit. a) [...] i b) załącznika II ocena kryteriów wymienionych w art. 4 dokonywana jest następująco:
- a) bezpieczeństwo dostaw, mierzone procentowym współczynnikiem wykorzystania (tj. średnim obciążeniem) elementów sieci elektroenergetycznej; dostępność elementów sieci i jej wpływ na wydajność sieci; czas trwania i częstotliwość zakłóceń, w tym związanych z klimatem;
 - b) pomiaru bezpieczeństwa sieci dokonuje się na podstawie oceny zdolności do zapobiegania poważnym incydentom za pomocą środków fizycznych i środków cyberbezpieczeństwa;
- 6) W przypadku projektów dotyczących wodoru należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 2 załącznika II ocena kryteriów wymienionych w art. 4 dokonywana jest następująco:
- a) pomiaru zrównoważonego charakteru projektu dokonuje się na podstawie jego wkładu w: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w ramach poszczególnych zastosowań końcowych w sektorach, z których emisje trudno zredukować, na przykład w przemyśle lub transporcie; elastyczne i sezonowe możliwości magazynowania energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł odnawialnych; lub wprowadzanie wodoru odnawialnego i niskoemisyjnego, by uwzględnić potrzeby rynku i sprzyjać wykorzystaniu wodoru odnawialnego **na rzecz osiągnięcia celów Unii**;
 - b) pomiaru integracji rynku i interoperacyjności dokonuje się na podstawie obliczenia wartości dodatkowej projektu dla integracji obszarów rynku i konwergencji cenowej oraz ogólnej elastyczności systemu;
 - c) pomiaru bezpieczeństwa dostaw i elastyczności dokonuje się na podstawie obliczenia wartości dodatkowej projektu dla odporności, zróżnicowania i elastyczności dostaw wodoru;
 - d) pomiaru konkurencji dokonuje się na podstawie oceny wkładu projektu w dywersyfikację dostaw, w tym ułatwienia dostępu do rodzimych źródeł dostaw wodoru.

- 7) W przypadku projektów dotyczących elektrolizerów należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 3 załącznika II ocena kryteriów wymienionych w art. 4 dokonywana jest następująco:
- a) pomiaru poziomu zrównoważoności dokonuje się na podstawie **ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz** oceny udziału wodoru odnawialnego lub wodoru niskoemisyjnego, w szczególności ze źródeł odnawialnych, spełniającego kryteria określone w pkt 3 lit. a) ppkt (ii) załącznika II, włączonego do sieci, lub na podstawie oszacowania ilości wykorzystywanych paliw syntetycznych takiego pochodzenia [...], **by osiągnąć cele Unii;**
 - b) pomiaru bezpieczeństwa dostaw dokonuje się na podstawie oceny wkładu projektu w bezpieczeństwo, stabilność i efektywność funkcjonowania sieci, w tym na podstawie oceny unikania ograniczania wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych;
 - c) pomiaru umożliwiania usług zwiększających elastyczność, takich jak reagowanie na popyt i magazynowanie poprzez ułatwianie integracji inteligentnego sektora energetycznego poprzez tworzenie połączeń z innymi nośnikami energii i sektorami dokonuje się na podstawie oceny możliwych oszczędności kosztów w połączonych sektorach i systemach energetycznych, takich jak sieci gazowe, sieci wodoru, sieci energetyczne i ciepłownicze, sektory transportu i przemysłu.
- 8) W przypadku infrastruktury dwutlenku węgla należącej do kategorii infrastruktury energetycznej określonych w pkt 4 załącznika II ocena kryteriów wymienionych w art. 4 dokonywana jest następująco:

- a) pomiaru poziomu zrównoważoności dokonuje się na podstawie oceny całkowitej oczekiwanej redukcji emisji gazów cieplarnianych w całym cyklu życia projektu oraz braku **rentownych** alternatywnych rozwiązań technologicznych, takich jak między innymi efektywność energetyczna [...], aby osiągnąć taki sam poziom redukcji emisji gazów cieplarnianych jak ilość dwutlenku węgla, która ma zostać wychwycona w połączonych instalacjach przemysłowych po porównywalnych kosztach w porównywalnym terminie, z uwzględnieniem emisji gazów cieplarnianych pochodzących z energii niezbędnej do wychwytywania, transportu i składowania dwutlenku węgla, stosownie do przypadku, z uwzględnieniem infrastruktury, w tym, w stosownych przypadkach, innych potencjalnych zastosowań w przyszłości;
- b) pomiaru odporności i bezpieczeństwa dokonuje się na podstawie oceny bezpieczeństwa infrastruktury;
- c) pomiaru zmniejszenia obciążeń środowiskowych i ryzyka środowiskowego dokonuje się na podstawie oceny trwałej neutralizacji dwutlenku węgla.

ZAŁĄCZNIK V

CAŁOŚCIOWA ANALIZA KOSZTÓW I KORZYŚCI SYSTEMU ENERGETYCZNEGO

Metodyki analizy kosztów i korzyści opracowane przez ENTSO energii elektrycznej i ENNOH muszą być ze sobą spójne, a jednocześnie uwzględniać specyfikę poszczególnych sektorów. Metodyki zharmonizowanej i przejrzystej całościowej analizy kosztów i korzyści systemu energetycznego w odniesieniu do projektów znajdujących się na liście unijnej muszą być jednolite dla wszystkich kategorii infrastruktury, chyba że uzasadnione są konkretne odstępstwa. Muszą one uwzględniać koszty w szerszym ujęciu (w tym efekty zewnętrzne) w świetle celów Unii, w szczególności celów klimatyczno-energetycznych oraz celu neutralności klimatycznej do 2050 r., oraz muszą być zgodne z następującymi zasadami:

- 1) obszar analizy pojedynczego projektu obejmuje wszystkie państwa członkowskie i państwa trzecie, na których terytorium jest zlokalizowany projekt, wszystkie bezpośrednio sąsiadujące państwa członkowskie i wszystkie inne państwa członkowskie, w których dany projekt wywołuje znaczące skutki. W tym celu ENTSO energii elektrycznej i ENNOH współpracują ze wszystkimi właściwymi operatorami systemów w odpowiednich państwach trzecich. W przypadku projektów należących do kategorii infrastruktury energetycznej określonej w pkt 3) załącznika II ENTSO energii elektrycznej i ENNOH współpracują z projektodawcą również wtedy, gdy nie jest on operatorem systemu;
- 2) każda analiza kosztów i korzyści obejmuje, w stosownych przypadkach, analizy wrażliwości zbioru danych wejściowych, w tym kosztów wytworzenia i gazów cieplarnianych, a także oczekiwanej ewolucji popytu i podaży (w tym w odniesieniu do odnawialnych źródeł energii), w tym ich elastyczności, oraz dostępnych możliwości magazynowania, terminów oddania do użytku różnych projektów w ramach tego samego analizowanego obszaru, skutków klimatycznych oraz innych istotnych parametrów;
- 3) metodyki określają analizę, która ma zostać przeprowadzona na podstawie odpowiedniego zbioru wielosektorowych danych wejściowych, przez wskazanie skutków realizacji i braku realizacji danego projektu, oraz obejmuje istotne współzależności z innymi projektami;

- 4) metodyki określają wytyczne dotyczące rozwoju i użytkowania sieci energetycznej oraz modele rynkowe konieczne do przeprowadzenia analizy kosztów i korzyści. Modelowanie umożliwia pełną ocenę korzyści gospodarczej, w tym integracji rynku, bezpieczeństwa dostaw, **odporności** i konkurencji, a także zakończenia izolacji energetycznej, skutków społecznych, środowiskowych i klimatycznych, w tym skutków międzysektorowych. Metodyka jest całkowicie przejrzysta i zawiera szczegółowe informacje na temat obliczania każdej z korzyści i każdego kosztu, oraz dlaczego i w jaki sposób się je oblicza;
- 5) wyjaśnia się w nich, w jaki sposób zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” jest wdrażana na wszystkich etapach ogólnounijnych dziesięcioletnich planów rozwoju sieci;
- 6) wyjaśnia się w nich, że projekt nie będzie utrudniać rozwoju i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;
- 7) zapewniają one określenie państw członkowskich, w których przypadku projekt generuje skutki pozytywne netto (beneficjentów), państw członkowskich, w których przypadku projekt generuje skutki negatywne netto, oraz ponoszących koszty – przy czym mogą to być państwa członkowskie inne niż te, na których terytorium budowana jest infrastruktura;

- 8) uwzględnia się w nich co najmniej wydatki kapitałowe, wydatki operacyjne i wydatki z tytułu utrzymania, a także koszty powstałe dla systemu powiązanego w ciągu technicznego cyklu życia całego projektu, takie jak koszty wycofania z eksploatacji i gospodarowania odpadami, w tym koszty zewnętrzne. Metodyki określają wytyczne dotyczące stawek rabatowych, technicznego cyklu życia oceny i wartości końcowej, które będą stosowane w obliczeniach kosztów i korzyści. Obejmują one ponadto obowiązkową metodykę obliczania stosunku korzyści do kosztów i wartości bieżącej netto, a także zróżnicowanie korzyści w zależności od poziomu wiarygodności ich metod szacowania. Uwzględnione zostaną także metody obliczania środowiskowych i klimatycznych skutków projektów i wkładu w unijne cele energetyczne, takie jak cele w zakresie zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych, efektywności energetycznej i wzajemnych połączeń;
- 9) zapewniają one, aby środki z zakresu przystosowania się do zmiany klimatu przyjmowane w odniesieniu do każdego projektu zostały poddane ocenie i odzwierciedlały koszty emisji gazów cieplarnianych wykorzystane do oceny, a ocena ta była solidna i spójna z innymi politykami Unii w celu umożliwienia porównania z innymi rozwiązaniami, które nie wymagają nowej infrastruktury.

ZAŁĄCZNIK VI

WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEJRZYSTOŚCI I UDZIAŁU SPOŁECZEŃSTWA

- 1) W podręczniku procedur, o którym mowa w art. 9 ust. 1, podaje się co najmniej:
 - a) specyfikację właściwych aktów prawnych, na podstawie których wydano decyzje i opinie dotyczące poszczególnych rodzajów odnośnych projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, z uwzględnieniem prawa ochrony środowiska;
 - b) wykaz decyzji i opinii, które należy uzyskać;
 - c) nazwy i dane teleadresowe właściwego organu, innych zainteresowanych organów i najważniejszych zainteresowanych stron;
 - d) przepływ zadań, z omówieniem każdego etapu procesu, włącznie z orientacyjnym harmonogramem, a także zwięzły przegląd procesu decyzyjnego w odniesieniu do poszczególnych rodzajów odpowiednich projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
 - e) informacje na temat zakresu, struktury i poziomu szczegółowości dokumentów, które należy złożyć w celu ubiegania się o decyzje, włącznie z listą kontrolną;
 - f) etapy, na jakich opinia publiczna może uczestniczyć w procesie, i środki do tego celu;

- g) sposób, w jaki właściwy organ, inne zainteresowane organy i projektodawca wykazują uwzględnienie opinii wyrażonych w konsultacjach publicznych, wskazując na przykład konkretne zmiany, jakich dokonano w zakresie lokalizacji i koncepcji projektu, lub podając powody nieuwzględnienia takich opinii;
- h) w miarę możliwości, tłumaczenie jego treści na język angielski i [...] języki **odpowiednich** sąsiadujących państw członkowskich, opracowane w koordynacji z [...] **tymi państwami** [...].

2) W szczegółowym planie, o którym mowa w art. 10 ust. 8, podaje się co najmniej:

- a) decyzje i opinie do uzyskania;
- b) organy, zainteresowane strony i potencjalnie zainteresowane grupy społeczeństwa;
- c) poszczególne etapy procedury i czas ich trwania;
- d) najważniejsze cele pośrednie do osiągnięcia i terminy ich realizacji w kontekście podjęcia decyzji kompleksowej;
- e) zasoby planowane przez organy oraz ewentualne dodatkowe potrzeby dotyczące zasobów.

3) Bez uszczerbku dla przewidzianych w prawie ochrony środowiska wymogów dotyczących konsultacji publicznych **oraz uwzględniając krajowe praktyki administracyjne**, w celu zwiększenia udziału społeczeństwa w procesie wydawania pozwoleń oraz zapewnienia wczesnego informowania społeczeństwa i dialogu z nim stosuje się następujące zasady:

- a) zainteresowane strony, których dotyczy projekt będący przedmiotem wspólnego zainteresowania, w tym odnośnie organy krajowe, regionalne i lokalne, właściciele nieruchomości i obywatele mieszkający w pobliżu projektu, przedstawiciele opinii publicznej i ich stowarzyszenia, organizacje lub grupy, są szczegółowo informowani i proszeni o konsultację na wczesnym etapie projektu, kiedy potencjalne obawy społeczeństwa nadal mogą być wzięte pod uwagę, w sposób inkluzywny, otwarty i przejrzysty. W stosownych przypadkach właściwy organ wspiera aktywnie działania podejmowane przez projektodawcę;
- b) właściwe organy w miarę możliwości zapewniają łączenie procedur konsultacji publicznych w zakresie projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania łącznie z konsultacjami publicznymi wymaganymi już na mocy prawa krajowego. Każde konsultacje publiczne obejmują wszystkie tematy istotne na danym etapie procedury, przy czym ten sam temat istotny na danym etapie procedury nie jest omawiany podczas więcej niż jednych konsultacji publicznych; jednakże jedne konsultacje publiczne mogą odbywać się w więcej niż jednej lokalizacji geograficznej. Tematy będące przedmiotem konsultacji publicznych zostają wyraźnie wskazane w treści powiadomienia o takich konsultacjach;
- c) uwagi i zastrzeżenia mogą być przedstawiane wyłącznie od momentu rozpoczęcia konsultacji publicznych do momentu upływu terminu;
- d) projektodawcy zapewniają, aby konsultacje odbywały się w okresie pozwalającym na otwarty i inkluzywny udział społeczeństwa.

- 4) Koncepcja udziału społeczeństwa musi zawierać co najmniej informacje na temat:
- a) zainteresowanych stron, których dotyczy projekt i które biorą udział w konsultacjach;
 - b) przewidzianych środków, w tym również proponowanych ogólnych miejsc i terminów spotkań poświęconych projektowi;
 - c) harmonogramu;
 - d) zasobów ludzkich przydzielonych do poszczególnych zadań.
- 5) W związku z konsultacjami publicznymi, które muszą zostać przeprowadzone przed złożeniem dokumentacji wniosku, odpowiednie strony zobowiązane są co najmniej do:
- a) publikacji, w formie elektronicznej i – w stosownych przypadkach – drukowanej, broszury informacyjnej o objętości nie większej niż 15 stron w jasny i zwięzły sposób prezentującej opis, cel i wstępny harmonogram opracowanych etapów projektu, krajowy plan rozwoju sieci, alternatywne trasy brane pod uwagę, rodzaj i charakterystykę oczekiwanych skutków, w tym skutków o charakterze transgranicznym, oraz potencjalne środki łagodzące; taka broszura informacyjna jest publikowana przed rozpoczęciem konsultacji oraz podaje adresy internetowe platformy projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, o których mowa w art. 9 ust. 7, platformy na rzecz przejrzystości, o której mowa w art. 23, oraz podręcznika procedur, o którym mowa w pkt 1 niniejszego załącznika;
 - b) publikacji informacji na temat konsultacji na stronie internetowej projektu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania, o którym mowa w art. 9 ust. 7, na tablicach ogłoszeń biur administracji lokalnej oraz co najmniej w jednym lokalnym medium bądź, w stosownych przypadkach, w dwóch lokalnych mediach;

- c) zapraszania w formie pisemnej lub elektronicznej odpowiednich zainteresowanych stron, stowarzyszeń, organizacji i grup, których dotyczy projekt, na poświęcone mu spotkania, w trakcie których omawiane są wątpliwości.
- 6) Na stronie internetowej projektu, o której mowa w art. 9 ust. 7, publikuje się co najmniej następujące informacje:
- a) datę ostatniej aktualizacji strony internetowej projektu;
 - b) tłumaczenia jej treści na język angielski i na wszystkie języki państw członkowskich, których dotyczy projekt lub w odniesieniu do których projekt ma znaczące skutki transgraniczne, zgodnie z pkt 1 załącznika IV;
 - c) broszurę informacyjną, o której mowa w pkt 5, zaktualizowaną o najnowsze dane dotyczące projektu;
 - d) niespecjalistyczne i aktualizowane na bieżąco omówienie aktualnego stanu projektu, zawierające informacje geograficzne, z wyraźnym wskazaniem zmian w stosunku do poprzednich wersji w przypadku aktualizacji;
 - e) plan realizacji, o którym mowa w art. 5 ust. 1, zaktualizowany o najnowsze dane dotyczące projektu;
 - f) środki przyznane i wypłacone przez Unię na projekt;
 - g) plany projektu i konsultacji publicznych, z wyraźnym wskazaniem dat i miejsc takich konsultacji i wysłuchań oraz planowanej tematyki tych wysłuchań;
 - h) dane teleadresowe konieczne do uzyskania dodatkowych informacji lub dokumentów;
 - i) dane teleadresowe konieczne do przedstawiania uwag i zastrzeżeń w ramach konsultacji publicznych.

ZAŁĄCZNIK VII

SPRAWOZDANIA DOTYCZĄCE IDENTYFIKACJI POTRZEB W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY

Opracowana przez ACER metodyka ramowa identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury przez ENTSO energii elektrycznej i ENNOH ma zapewnić zgodność sprawozdań dotyczących identyfikacji potrzeb w zakresie infrastruktury, o których mowa w art. 12, z następującymi zasadami:

- 1) Opierają się na scenariuszu podstawowym zgodnie z art. 11 niniejszego rozporządzenia i są uzupełniane dalszą oceną, w stosownych przypadkach, z wykorzystaniem **analiz wrażliwości** [...] scenariusza podstawowego.
- 2) Są zgodne z międzysektorowym i zintegrowanym podejściem, z uwzględnieniem wzajemnych powiązań między sektorami energii elektrycznej, wodoru i gazu, a także, w stosownych przypadkach, sektorami systemów ciepłowniczych i sektorami CO₂.
- 3) Zapewnia się określenie potrzeb poprzez analizę najbardziej efektywnego wspólnego wkładu rozwiązań w zakresie sieci elektroenergetycznej i wodorowej, w tym rozwiązań nieprzewodowych, elastyczności niezwiązanej z paliwami kopalnym lub innych alternatyw dla rozbudowy systemu, w osiągnięciu optymalnej sieci energetycznej z myślą o osiągnięciu celów i założeń w zakresie energii i klimatu. Optymalna sieć energetyczna powinna również gwarantować bezpieczeństwo dostaw i prowadzić do większej integracji rynku i konkurencyjności przemysłu europejskiego poprzez zwiększenie konwergencji cen między poszczególnymi rynkami i obszarami rynkowymi oraz wyższych poziomów elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych.
- 4) Wiąże się to z uwzględnieniem średnio-[...] i długoterminowego [...] horyzontu czasowego **dostosowanego do ram czasowych scenariusza** w oparciu o realistyczną sieć wyjściową dla każdego horyzontu czasowego, określenie potrzeb na granicach państw członkowskich i na poziomie krajowym, jeżeli mają one znaczenie transgraniczne, a także uwzględnienie rozwoju infrastruktury w państwach trzecich zgodnie z priorytetami polityki UE.

- 5) Należy odzwierciedlić perspektywę europejską poprzez zidentyfikowanie w pierwszej kolejności potrzeb transgranicznych prowadzących do zidentyfikowania ewentualnych potrzeb w zakresie wzmocnienia infrastruktury na poziomie krajowym.
- 6) Muszą być wystarczająco szczegółowe, aby odpowiednio uwzględnić obecne i przyszłe ograniczenia sieci oraz umożliwić późniejszą identyfikację potrzeb w zakresie infrastruktury na szczeblu regionalnym i krajowym. Muszą również zawierać jasne informacje na temat inwestycji niezbędnych do wyeliminowania luk w infrastrukturze, a także na temat łącznych korzyści z tych inwestycji dla systemu energetycznego.
- 7) W przypadku energii elektrycznej uwzględnia się rozwiązania infrastrukturalne i nieprzewodowe, z należyтым uwzględnieniem potencjału i wykorzystania elastyczności opartej na źródłach niekopalnych, w tym magazynowania, co doprowadziłoby do bardziej zoptymalizowanego systemu energetycznego. Dopasowywaniu potrzeb do projektów przedłożonych do włączenia do ogólnounijnego dziesięcioletniego **planu** rozwoju sieci towarzyszy wyjaśnienie, w jaki sposób uwzględniono rozwiązania nieprzewodowe, elastyczność opartą na źródłach niekopalnych lub inne alternatywy dla rozbudowy systemu.
- 8) Są wynikiem przejrzystego procesu opartego na solidnych narzędziach i danych, wymagającego aktualnych i zweryfikowanych założeń dotyczących kosztów. W tym kontekście wykorzystują jasne i wymierne kryteria przy tworzeniu sieci wyjściowej. Najważniejsze zainteresowane strony są zaangażowane w dostarczanie informacji, a także walidację wyników w procesie konsultacji zorganizowanym w sposób umożliwiający uwzględnienie uwag.
- 9) Dostarczają konkretnych i wymiernych wyników umożliwiających pomiar wielkości potencjalnych luk w infrastrukturze w określonych lokalizacjach, odnosząc się zarówno do infrastruktury nieprzewodowej, jak i nowej. W tym celu zidentyfikowane potrzeby powinny wskazywać uczestnikom rynku główne luki w transgranicznej infrastrukturze przesyłowej, w tym w infrastrukturze wewnętrznej o znaczących skutkach transgranicznych, którymi należy się zająć [...].